

Kayyım

**KEMAL CAN
ALİ EKBER DOĞAN
ÖNDER ALGEDİK
AYDIN SELCEN
ÜMİT KIVANÇ
ALİ DURAN TOPUZ
MUSTAFA PAÇAL
ULAŞ ALTUNER
MUSA ÖZUĞURLU
SEVİLAY ÇELENK
EŞREF AVCI
İRFAN UÇAR
MEHMET SAİD AYDIN
YEMEN CANKAN
FERHAT ÖNER
SELİM TURGUT
BERRİN SÖNMEZ
DİNÇER DEMİRKENT
FEHİM TAŞTEKİN**

AĞUSTOS 2019 / SAYI 29

www.gazeteduvar.com.tr

duvardibi

Bu sayıda...

5

'Her şey güzel olacak' için
kayım tayini

13

Belediyelere kayım,
ormanlara kayım!

21

Bizi idare edenler kötü
insanlardır

28

Siz bilirsiniz...

38

İktidar herkese karşı

9

Yeniden kayımlar dönemi: Yeni darbeyi
anlamak ve savuşturmak

17

Çember daralıyor, oksijen tükeniyor

25

Her eve Erdoğan fotoğrafı asılsın

32

Daimi geçersiz oylar ve muhalefetin ilişki
durumu

41

Üç beş ezber, bir de Kürtler...

Bu sayıda...

45

Kayyım, doğa ve
geleceğimiz

48

Kayyım darbesi sandıkta kurulan ittifakı
bozmayı da hedefliyor

51

Kayyım

54

Atanmış kayyımdan, seçilmiş kayyıma

57

Bir yönetim modeli olarak
kayyım

60

Kürtler çaresiz mi?

65

Terör bahanesiyle kolektif
ceza

67

Savaş çabası ve kayyım düzeneği

70

Kayyımlı muhalefet,
kayıtsız muhalefet ve
İdlib'in laneti

Selamlar,

İktidarın daha önce kayyım atadığı Kürt illerine 31 Mart'ta yapılan seçimleri HDP'liler yeniden kazandı ama dört buçuk ay geçmeden yine kayyımlar atanmaya başlandı.Hal böyle olunca 'kayyım' uygulaması Türkiye siyasi tarihinde çok ciddi bir evrenin adı oldu. Demokratik olmamasının yanı sıra mevcut hukuki düzene de uyup uymadığı yönünde tartışmaları süren 'kayyım' konusunda Gazete Duvar'da yer almış yazıları bir araya getirerek Duvardibi'nin yirmi dokuzuncu sayısının hazırladık. Dosyamız Kemal Can, Ali Ekber Doğan, Önder Algedik, Aydın Selcen, Ümit Kıvanç, Ali Duran Topuz, Mustafa Paçal, Ulaş Altuner, Musa Özüğurlu, Sevilay Çelenk, Eşref Avcı, İrfan Uçar, Mehmet Said Aydın, Yemen Cankan, Ferhat Öner, Selim Turgut, Berrin Sönmez, Dinçer Demirkent, Fehim Taştekin imzalarını taşıyor. Gazete Duvar'ın enformatik içeriklerin daha iyi anlaşılabilmesi için gerekli düşünsel, uzmanlığa dayalı içerikler üretip sunma gayretinin ürünü olan metinleri Duvardibi'nde derlemeye devam edeceğiz.

Her zaman dediğimiz gibi: Gayret bizden himmet okurdan... İyi okumalar.

Yayın Tarihi: Ağustos 2019

Genel Yayın Yönetmeni: Ali Duran Topuz

Yayına Hazırlayan: Cennet Sepetci

AND Gazetecilik ve Yayıncılık, San. ve Tic. A.Ş. adına Yayın Sahibi: Vedat Zencir

İcra Kurulu Başkanı ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ömer Araz

Katkıda Bulunanlar: Kemal Can, Ali Ekber Doğan, Önder Algedik, Aydın Selcen, Ümit Kıvanç, Ali Duran Topuz, Mustafa Paçal, Ulaş Altuner, Musa Özüğurlu, Sevilay Çelenk, Eşref Avcı, İrfan Uçar, Mehmet Said Aydın, Yemen Cankan, Ferhat Öner, Selim Turgut, Berrin Sönmez, Dinçer Demirkent, Fehim Taştekin

Yönetim Yeri: Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad. Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234 Sarıyer/İstanbul Santral (212) 3463601, Faks (212) 3463635

Duvar Dibi Dergi'de yayımlanan yazı, haber ve fotoğrafların her türlü telif hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin alınmadan, kaynak gösterilmeden ve link verilmeden iktibas edilemez.

<https://gazeteduvar.com.tr>
info@gazeteduvar.com.tr

'Her Şey güzel olacak' için kayyım tayini

Yenilenmiş soruşturma dalgaları, belki yeni kayyım atamaları, gözaltılar ve sokaklara yayılan gazlı, coplu saldırılarla genişleyebilecek bu dönemde, iktidarın yapabileceklerini, onu sesli ve sessiz destekleyenlerin bulabilecekleri bahaneleri, hepsinin ortaklaşa yaratacakları baskı iklimini artık iyi tanıyoruz. Dünyadaki başka heveslilere örnekler yaratacak, ihraç edecek kadar çok kez bunu deneyimledik, çeşitli türlerini ve dozlarını yaşadık.

KEMAL CAN



“İktidar endişesinin, durup kendi eksikliğini düşünmeye değil, korkulan her şeye saldırmaya teşvik edeceği anlaşılmıştı. 17 yıl boyunca yaptıkları nedeniyle “pardon” demişliği olmayan, “kusura bakmayın” lafını sadece yapacağı kötülüğün öncesine yerleştiren bir tarzın, yenilgilerden alabileceği tek ders, yeterli güç gösteremediği için yaşadığı zafiyete üzülme oluyor. Yanlıştan dönmek yerine, yeterince “yanlış” yapmadığına hayıflanmaya başlıyor.”

Öyle günlerden geçiyoruz ki: Eğer kötü bir şeyler söyler, fena bir kehanette bulunursanız, kısa bir vadede mutlaka “ben söylemişim” deme imkanını, “ben bildim” iddiasını sağlayacak bir gelişmeyi size armağan ederler. 7 Ağustos tarihinde bu köşede şöyle yazmışım: “Önümüzdeki günlerde ne ekonomik krizin, ne kilitlenen sistemin, ne yolsuzluk ve israfın, ne çevre talanının gündemde yer edinmeyeceği, parti girişimlerinden başka bir siyasi dile kadar yeni olan hiçbir şeyin kendine alan açamayacağı bir atmosfer oluşması olasılığı hiç küçük değil. İktidar sorunlarını çözdüğü, yeni çözümler bulduğu için değil, her şeyi aynı yapmaya devam etmeye hâlâ imkan bulduğu için böyle.”

Kendi çaresizliğini memleketin kaderi haline çeviren iktidar, aynı şeyleri yapıp sonuç alamadıkça, yaptıklarından geri durmak yerine, aynı şeyleri tekrar etmeye -daha da artırarak- devam ediyor. Bağımlılığın, çaresizliğin, çıkışsızlığın, basiretsizliğin, gözünü karartmışlığın, korkunun beslediği saldırganlığın, kötülüğün her durumda, her zamanda ve her yerde tekrarlanan kısır döngüsü yine işliyor. Tarihin çeşitli anlarında, bu gezegenin hemen her coğrafyasında, birbirinden farklı yüzlerce siyasi figür, kendi sonlarına bir sürü günahsızın acısını ekledikleri bu döngüye girdiler. Ülkelerini, bölgelerini ve bazen bütün dünyayı bu saçmalığın, tercihlerinin kaçınılmaz türbülansının içine çektiler. Destekleyenlerin, seyredenlerin, direnmeye cesaret, durdurmaya takat bulamayanların önünde olup bitti her şey.

Bir süredir, iktidarın -ister başındaki tek adamın sarsılmaz iradesiyle, ister iktidar kanatlarının kapışmasıyla olsun- yıllardır yapıp ettiklerinden daha farklı bir yöne, yola, üsluba, siyasete doğru gitmeyeceğini gösteren işaretler çoğalmıştı. İktidar endişesinin, durup kendi eksikliğini düşünmeye değil, korkulan her şeye saldırmaya teşvik edeceği anlaşılmıştı. 17 yıl boyunca yaptıkları nedeniyle “pardon” demişliği olmayan, “kusura bakmayın” lafını sadece yapacağı kötülüğün öncesine yerleştiren bir tarzın, yenilgilerden alabileceği tek ders, yeterli güç gösteremediği için yaşadığı zafiyete üzülme oluyor. Yanlıştan dönmek yerine, yeterince “yanlış” yapmadığına hayıflanmaya başlıyor. Yine son dönemde iktidar gündem belirleme gücünü kaybetmesini, yeni bir gündem kurulmasını geciktirerek telafi etmeyi becerdi. Sorunları altına süpürecek halı tedarikine yöneldi.

Yerel seçimden sonra aylarca iktidarın yenilgi sebepleri arasında sayılan -hatta doğrudan AKP'nin yaptığı toplantılarda kendi mensuplarınca dile getirilen- kayyım politikasının aceleyle geri çağırılması, bu yüzden çok şaşırtıcı sayılmaz. Sandıktan çıktığı için istediğini yapmanın, yalnızca iktidara verilmiş özel bir hak olduğunu açıkça iddia eden İçişleri Bakanı'nın, Bahçeli tarafından kutlanmasında da bir sürpriz yok. “Ama” ile başlayan cümlelerle destek, bahane sırasına yazılanların utanç resmi, yine bu yüzleri kızartmayacak. Bu gelişmeleri “siyaseti terörün vesayetinden kurtarmak”, görevden almaları demokrasiyi korumak

diye yorumlama kepezeliği yeniden saklandığı yerlerden çıktı. Oldukça alçak perdeden de olsa buna itiraz eden herkesi -kendi içinden çıkmış cumhurbaşkanı ve başbakanları bile- hainlikle suçlayan kampanyalar başlatıldı.

Yenilenmiş soruşturma dalgaları, belki yeni kayyım atamaları, gözaltılar ve sokaklara yayılan gazlı, coplu saldırılarla genişleyebilecek bu dönemde, iktidarın yapabileceklerini, onu sesli ve sessiz destekleyenlerin bulabilecekleri bahaneleri, hepsinin ortaklaşa yaratacakları baskı iklimini artık iyi tanıyoruz. Dünyadaki başka heveslilere örnek yaratacak, ihraç edecek kadar çok kez bunu deneyimledik, çeşitli türlerini ve dozlarını yaşadık. Çok da yaratıcı olmayan bu kaba saldırganlığı iyi biliyoruz. Buradaki asıl soru, bu atmosferde ve böylesi niyetlerin gölgesinde, “her şey çok güzel olacak” hissinin devam edebilmesi mümkün olabilecek mi? Yine şimdiye kadar bildik gelişmelere karşı olanlardan daha farklı bir dayanışma yöntemi bulunacak mı? Elbette öncelikle, bu sloganı sahiplenen, onun sırtında epey yükselen özgüven ayakta tutulabilecek mi?

Eşlerinin Selahattin Demirtaş'ın eşiyle buluşmasının ertesi günü gelen kayyım mesajına, Kılıçdaroğlu ve İmamoğlu'nun nasıl cevap vereceği merak ediliyor. HDP Eş Genel Başkan Pervin Buldan'ın ağzından doğrudan Kılıçdaroğlu'na yapılan “sessiz kalmayın” çağrısının karşılığı da. Sıra İzmir'e, İstanbul'a, Ankara'ya gelebilir diye değil, asla gelmeyecek olsa da, karşı duran bir itiraza dair sorular dolaşüyor zihinlerde. Sıranın gelmesini beklemeden, sıra gelmeyecek olsa bile, susmamak mümkün olacak mı? Bu sorulara verilecek cevap, bu hamlenin doğrudan amaçlarından birinin başarılı olup olmaması açısından da önemli: İktidar için, karşısındakilerin güçsüzlüğünü göstermek, kendi gücünü kanıtlamak kadar önemli. Muhalefet hattını oluşmadan bozmak da öyle.

2015 yılı yazında Bahçeli yeni iktidar kombinasyonunun aritmetiğini yüzde 60-yüzde 40 olarak işaret etmişti. Milliyetçi-muhafazakar çoğunluk fikri, Kılıçdaroğlu'nun 7 Haziran seçim sonuçlarını, AKP dışındaki partilerin yüzde 60 oyunu 'ortak itiraz' potansiyeli saymasına cevaptı. Ancak 2017 referandumunu itibarıyla, bu aritmetiğin sadece Kılıçdaroğlu'nun yorumu açısından değil, Bahçeli'nin tezi açısından da doğru olmadığı görüldü. Bu yıl içinde yaşanan yerel seçim, ittifaklı iktidarın da yeniden yüzde 40 sınırına doğru itilme olasılığını ortaya çıkarttı. Şimdi sadece kendi varını yoğunu değil, memleketin bütün imkan ve risklerini kullanarak iktidarını korumak isteyenlerin önünde iki önemli mesele var:

Yakın vadede bu yüzde 40'ı yeniden büyütmenin bir yolu yoksa -ki yok ve bulunması pek olası görünmüyor- diğer yüzde 60'ı en azından yan yana durmaktan uzaklaştırmak, oluşmaya başlayan sayısal özgüveni erken bastırmak. İkinci önemli mesele

“ Sıra İzmir'e, İstanbul'a, Ankara'ya gelebilir diye değil, asla gelmeyecek olsa da, karşı duran bir itiraza dair sorular dolaşıyor zihinlerde. Sıranın gelmesini beklemeden, sıra gelmeyecek olsa bile, susmamak mümkün olacak mı? Bu sorulara verilecek cevap, bu hamlenin doğrudan amaçlarından birinin başarılı olup olmaması açısından da önemli: İktidar için, karşısındakilerin güçsüzlüğünü göstermek, kendi gücünü kanıtlamak kadar önemli. Muhalefet hattını oluşmadan bozmak da öyle.”

ise, sıkışılmış yüzde 40 içindeki kanat ağırlıklılıklarıyla ilgili hızla sonuç alacak hamleler yapmak. Başka arayışlara fırsat tanımayacak güçlü bir pozisyon oluşturmak. Küçülmekte olanın kimin olacağına karar verilmesini sağlamak. Yerel seçim öncesinde başlayan ittifaksız seçim tartışmalarını, İstanbul seçiminin yenilenmesi sürecini, kısa süren Türkiye ittifakı lafını, seçim kampanyasının özelliklerini, iktidar bloku kapışmalarının alenileşmesi hakkındaki dedikoduları, bütün değişim iddialarına rağmen uzun hareketsizliği, herhangi bir soruna el atmadan bekleyerek zemin-zaman kazanmayı birlikte düşünüp üstüne kayyım hamlesini koyunca, bu iki meselenin ağırlığı ve aciliyeti daha net görülüyor. Erdoğan'dan önce Bahçeli'nin hızlı tebrik açıklamasını da bu resmin sağ tarafına asıverin.



Elmas Eren'e saygıyla,

Zulmün kristalleşmiş hali olan devlet şiddetinin en bariz, en yakıcı, en alçakça biçimlerinden biri, gözaltında kaybedilenler. Türkiye'de on yıllardır süren kayıplar davasının en eski neferlerinden, bu ülkede hak mücadelesinin sembol insanı Elmas Eren'i kaybettik. 39 yıldır aradığı oğlunun katilleri ve bütün zalimlerin yakasındaki ellerini hiç bırakmadı. Acıyla birlikte, azim ve kararlığı gösteren uzun bir mücadelenin yüzü oldu Elmas Anne. Yüzyıllardır acıların taşıyıcısı annelerin kardeşi, kaybedilmiş bütün evlatların annesi oldu ve hep olmaya devam edecek. Oğlu için önünde dua edebileceği bir mezar yeri isterken, hepimiz için daha yaşanılır bir dünyayı istedi aslında. O bu dünyadaki yükü hepimize örnek olacak biçimde bugüne kadar taşıyabildi, kötülüğe yüreği bu kadar dayanabildi. Huzur ve nur içinde yatsın. Umarım inandığı gibi oğluyla hasretinin bittiği cennete ulaşsın. Kaybettirilen abisinin ve bu mücadelenin kitabını ölmeden annesine yetiştiren kardeşim, arkadaşım Faruk Eren'e de sabır dilerken, bize hatırlamayı hatırlattığı için tekrar teşekkür etmek istiyorum. Hepimizin başı sağolsun.

Yeniden kayyımlar dönemi: Yeni darbeyi anlamak ve savuşturmak

Bu saatten sonra muhalefetin, yoksullaşan halk kesimlerinin ve de küçük bir kısmı dışında sermaye fraksiyonlarının bugün kayyım darbesiyle açılışı yapılan, açık diktatörlük sürecine önceki sefer olduğu gibi rıza göstermesi ya da boyun eğme olasılığı düşüktür. İstanbul seçimlerinin tarihsel sonucunun ifade ettiği sosyal-sınıfsal genişliğiyle muhalefet bloku birlikteliğini koruduğu durumda, Erdoğan'ın arkasındaki saray blokunu çözülmeye uğratması, herhangi bir açık diktatörlüğe geçişi durdurma potansiyeli daha yüksektir.

ALİ EKBER DOĞAN



"HDP'li başkanların demeçlerinde halk iradesinin hukuksuzca çiğnendiğine dair vurguların, bu karara karşı mücadelelerini barışçıl-demokratik yollardan vereceklerine dair sözlerin ön plana çıkması, eylemlerde önceki seferden farklı olarak, Türkiye sokak muhalefетinin sloganlarının atılmış olması dikkat çekiciydi."

Diyarbakır, Van, Mardin Büyükşehir Belediye yönetimleri seçilmeleri üzerinden 5 ay bile geçmeden, İçişleri Bakanının yazısıyla keyfi gerekçelerle, sözde geçici bir idari tedbir olarak görevlerinden alındı. Yargıyı 15 Temmuz sonrasında zaptürapt aldığından beri en belirgin özelliği, hukuku istediği gibi eğip bükme, askıya almak, çiğnemek üzerine kurulu mevcut dikta rejiminin verdiği bu idari kararın hukukiliğini tartışmak beyhude olacağından, konunun siyasi boyutlarına değinen bir kaç şey söylemek istiyorum.

Kasım'da seçim şaiyalarının dolaştığı, Fırat'ın doğusuna operasyon sinyallerinin arttığı bir dönemde yapılan bu provokatif kayyım darbesi çok açık ki siyaset alanını yeniden düzenlemeye dönük bir hamledir. Reisçi rejimin 31 Mart-23 Haziran seçimlerinde aldığı yenilginin rövanşının zor yoluyla alınmasının giriş hamlesidir. Diğer HDP'li belediyelerden başlayarak, muhalefetin elindeki tüm belediyelere doğru genişlemesi anlamında arkasının gelme olasılığı çok yüksektir¹.

Darbenin stratejik hedefi ise saray bloku karşısındaki muhalefetin açık ve örtük boyutlar taşıyan katmanlı ittifakını dağıtmaya dönük bir hamle olmasıdır. Nitekim, buna İrfan Uçar'ın bugünkü Gazete Duvar'daki yazısında da işaret ediliyor ancak döne döne altı çizilmesi gereken bir nokta olduğu için ben de neden böyle düşündüğümü belirtmek isterim. Millet İttifakı'na; "Devletin başı olarak, elimdeki kamu gücüyle öyle ya da böyle terörle iltisaklandırdığım HDP'den uzak durun" derken, HDP saflarında da millet ittifakı bileşenlerine (İYİP, CHP+AKP'den kopacaklar) karşı her daim tetikteki dar milliyetçi güvensizlik ve reaksiyoner öfkenin büyümesi hesap edilmektedir². Bu uzak durma ve güvensizlik bir şekilde çözüldüğünde de aralarındaki ittifakın dolaylılığı ve görünmezliğinin Millet İttifakı'na sağladığı düşünülen avantajın elinden alınması, milliyetçi-devletçi tevziratlar üzerinden muhalefet içindeki sağ unsurların mesafelenmesiyle sağlanacak çözümlenin hesaplarının da yapıldığı söylenebilir.

HDP VE MUHALEFET BLOKUNUN YENİ DARBEYE YANITI

Saray blokunun bu hesaplarına karşın, ilk gün yaşananlara, olayı karşılama ve eleştiri tarzlarına bakıldığında, muhalefetin bu darbeye belli ölçüde hazırlıklı olduğu anlaşılıyor. HDP de CHP de, muhalefetin diğer unsurları da ilk gün itibarıyla iktidarın hesaplarını gören bir yerden az çok uyumlu biçimde hareket etmiş görüntüsü verdiler. HDP'li başkanların demeçlerinde halk iradesinin hukuksuzca çiğnendiğine dair vurguların, bu karara karşı mücadelelerini barışçıl-demokratik yollardan vereceklerine dair sözlerin ön plana çıkması, eylemlerde önceki seferden farklı olarak, Türkiye sokak muhalefетinin sloganlarının atılmış olması dikkat çekiciydi. İlk gün ayrıca, İYİP dışındaki bütün muhalefet aktörlerinin kendince yüksek perdeden açık bir protesto tutumu

sergilemesi, İstanbul ve İzmir belediye başkanlarının olayın üzerinden çok fazla süre geçmeden verdikleri tepkiler belli bir hazırlığa işaret etmektedir. Bunlar elbette bize onların gizli bir koordinasyon içinde hareket ettiklerini söylemez. Fakat muhalefet blokunun içsel tutunumunun yüksek olduğunu göstermesi açısından da önemlidir. 31 Mart'ta olan gizemli "bir şey"i de belki buralarda aramak gerekir. Dolayısıyla, CHP orkestrasyonundaki Millet İttifakında, iktidar bloku HDP'nin kazanımlarını tırpanlarken, bir yana çekilip seyretmenin bir yıllık sergilenen ortak hareket pratiğini ve onun sağladığı tüm kazanımlarını ortadan kaldıracığı noktasında umut verici bir farkındalık vardır.

BU HAMLE DE BUMERANG ETKİSİ YARATABİLİR

Dolayısıyla, saray blokunun Haziran 2018 seçimlerinden beri yaptığı hamleler artık öncesindeki gibi sonuçlar vermiyor. İktidarın bu provokasyonda istediği sonucu alamadığını gördüğünde geri adım atması ya da Kasım sonrasında bir seçime gitmesi beklenemez. Bunların yerine, OHAL dönemindeki gibi daha açık bir diktatörlük rejimine doğru hamle yapması daha güçlü bir olasılıktır. Ancak bölge kentlerinde bir savaş tablosu ya da Rojava'dan 5'er 10'ar asker ölümleri getirerek meşrulaştırılabilecek böylesi bir yönelimin, Türkiye ekonomisini çökertme, sosyal ilişkileri daha da dinamitleme potansiyellerine sahiptir. Böyle bir maceranın Türkiye'yi götüreceği yerin Suriyeleşmek olması hiç de yabana atılır bir olasılık değildir. Hatta Suriye'deki gelişmelerden karlı çıkan emperyalist güçler açısından Türkiye'de yaşanacak böylesi bir kaosun Rusya, ABD açısından iştah açıcı olduğu inkar edilemez. Türkiye'de Suriye benzeri bir süreç bir kez başladığında İran, Suudi Arabistan gibi bölgesel güçler için de uzak kalınması hata sayılacak bir kurtlar sofrası olacaktır. Ancak bu sadece bir olasılıktır ve güçlü olduğu da söylenemez. Zira, bu saatten sonra muhalefetin, yoksullaşan halk kesimlerinin ve de küçük bir kısmı dışında sermaye fraksiyonlarının bugün kayyım darbesiyle açılışı yapılan, açık diktatörlük sürecine önceki sefer olduğu gibi rıza göstermesi ya da boyun eğme olasılığı düşüktür. İstanbul seçimlerinin tarihsel sonucunun ifade ettiği sosyal-sınıfsal genişliğiyle muhalefet bloku birlikteliğini koruduğu durumda, Erdoğan'ın arkasındaki saray blokunu çözülmeye uğratması, herhangi bir açık diktatörlüğe geçişi durdurma potansiyeli daha yüksektir. Dolayısıyla, yıllardır zamana karşı yarışması gerektiğini düşünerek risk alan, blöf yapan, son ellerde kaybetse de büyük ölçüde "müttefiklerinin" geri dönemezsin dediği kumarbazın, şimdiki oyununun sonucuya daha belirsiz gözüküyor.

" Bunların yerine, OHAL dönemindeki gibi daha açık bir diktatörlük rejimine doğru hamle yapması daha güçlü bir olasılıktır. Ancak bölge kentlerinde bir savaş tablosu ya da Rojava'dan 5'er 10'ar asker ölümleri getirerek meşrulaştırılabilecek böylesi bir yönelimin, Türkiye ekonomisini çökertme, sosyal ilişkileri daha da dinamitleme potansiyellerine sahiptir. Böyle bir maceranın Türkiye'yi götüreceği yerin Suriyeleşmek olması hiç de yabana atılır bir olasılık değildir. "

MUHALEFETİN KARŞI HAMLESİ

Muhalefetin elini güçlendirecek şey, kayyım darbesini durduracak somut bir siyasal hat çizmektir. Artık normalleşme söylemleriyle zaman kazanmanın zamanı geçmektedir. Muhalefet ortak biçimde Erdoğan'ın devrilmesini ve seçimlerin yenilenmesini talep eder ve demokratik bir siyasal rejime geçişe dair bir öneride bulunursa, bugün Cumhur İttifakı'nın arkasındakiler de dahil, halk çoğunluğunu yanına çekecektir. Bu öneri ne olabilir? Mevcut olağanüstü devlet biçiminden çıkışın en geniş sosyal kesimleri içine katacak ve tatmin edecek barışçı biçimi: "yeni anayasa" ve kurucu meclistir. Geçmişteki modernist-monolitik örneklerden farklı olarak, bu süreçten tek bir anayasa önerisi çıkması için zorlamalarda bulunmak yerine, halk oyuna sunulacak birden fazla anayasa önerisinin çıkabileceği düşünülebilir ama bu bahsi diğerdir. Geline nokta, halklara reisçiliğin Türkiye halklarını içine soktuğu yoksullaşma, kutuplaşma ve baskı girdabından çıkışın demokratik bir rejime geçişle mümkün olduğunu anlatmak zor olmayacaktır.

¹ Kuşkusuz bu saldırının bir sonraki dalgasında ilk uzanacağı yerlerden biri, MHP'nin anti-kömlünist hislerle uzun süredir hedef tahtasına oturttuğu, Bahçeli'nin yerli yersiz hedef gösterdiği Dersim olacak gibi gözükmektedir.

² Bu reaksiyoner öfkenin çoğu durumda Kürt hareketine karşı baskının asıl faili ya da faileri yerine Ce-Ha-Pe zihniyetine ve diğer muhalefet güçlerine döndüğünü bugüne kadar defalarca gördük. 2016'daki gibi bugün de "Kayyım atanan valiler de Aleviymiş, CHP'ye yakınmış" gibi sosyal medya trollerinin sözleri okumuş yazmış pekçok HDP'li tarafından ciddiye alınıp, dolaşıma sokulabilmektedir. Muhalefetin uzun yıllardır AKP'yle/Reisçilikle mücadele ederken bir de bu tür ahmaklıklarla uğraşmak durumunda kalması düşündürücüdür.



Belediyelere kayyım, ormanlara kayyım!

70'lerde Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalakoy tam da şimdiki gibi görevden alınmıştı. Şimdiki gibi diyorum, çünkü suçu işçi grevlerine destek vermektir, yani o zamanın teröristi idi. Vedat Dalokay görevden alındığını ilk duyduğunda, "Yasa dışı. Anayasa dışı bir yazı üzerine, işi bırakıp gidersem, bir Anayasa suçu işlemiş olurum" dedi ve belediyeyi terk etmedi.

ÖNDER ALGEDİK

" Ama birleşik kaplar hikayesi. Hepsi aslında aynı politikanın sonucu. Aslında birini durdurmak, durdurabilmek bile sonrakini kurtaran bir şey. Fakat ilişkiyi kurmadan, resmi görmeden olmaz. Bu resmi siyaset göstermez, hatta saklar."

Salda Gölü'ne 140 bin metrekare inşaat, Kazdağları'nda 398 maden ve üstüne söndürülemeyen İzmir orman yangını. Doğa için zerre kadar kılını kıpırdatmayan, bir uçak için bahane üreten bir devlet. Hepimiz çok utandık, çok sıkıldık.

Hafta başı Diyarbakır, Mardin ve Van belediye başkanları yerine kayyım atanması ile utancımız bir kat daha arttı. Dile kolay, 22 defa ağır ceza hakimleri, cumhuriyet savcıları soruşturmuş, kovuşturmuş ve de bir tane davalık bir konu bulamamıştı. Ama iktidar için nasıl doğa için kılını kıpırdatmak gibi bir dert yoksa, toplum için de yoktu. Öyle olsaydı Sayıştay'ın Kamu İdareleri Denetim Raporu'nda tespit edilen 13 kayyımın 196 usulsüzlükler konusunda işlem yapardı.

Ama söyleyelim, Salda Gölü'nde betona, Kazdağları'na altın madenine, İzmir'de yangına yol verme nasıl yaşam için bir darbe ise kayyım meselesi eksiksiz bir demokrasi darbesidir.

Ama birleşik kaplar hikayesi. Hepsi aslında aynı politikanın sonucu. Aslında birini durdurmak, durdurabilmek bile sonrakini kurtaran bir şey. Fakat ilişkiyi kurmadan, resmi görmeden olmaz. Bu resmi siyaset göstermez, hatta saklar.

3 KAYYIM, 3 MİLYAR TL'DEN FAZLA BORÇ!

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin geçmiş kayyımı Cumali Atilla sadece makam odasına tam 2 milyon 127 bin 725 lira harcamıştı.

Giderken 759 milyon TL borç bıraktı.

Mardin Büyükşehir Belediyesi kayyımı Vali Mustafa Yaman kentte ağırlanan AKP'li milletvekilleri, yöneticiler ve bakanlar için belediye bütçesinden, "yemek bedeli" olarak toplamda 1 milyon 436 bin 345 TL özel kalem harcaması yaptığı açığa çıkmıştı.

Giderken 1 milyar TL'nin üzerinde borç bıraktı.

Van Büyükşehir Belediyesine atanan kayyım ise, 3 yıl içerisinde belediyeye 1 milyar 389 milyon TL borç bıraktı.

Kayyımlar bir o kadar mülkü bedelsiz olarak birilerine devretti. Bir o kadar ihaleyi kendi şirketlerine verdi. Sadece 3 kayyım 3 milyar TL'den fazla borç bıraktı ama topluma maliyeti geçmişlerinin ve geleceklerinin satılması oldu.

Bu resmi böyle görmeyenler aslında orman yangınlarını anlayamayacak. Salda meselesini, Kazdağları meselesini ve pek çok meseleyi hiç anlamayacak.

KAYYIM YIKIMI ORMAN YANGINLARINDAN BÜ-YÜK

3 kayyımın borçlanması halkın bugünü ve geleceğinin çalınması demek. Aslında söndürülemeyen orman yangınları da aynı şey değil mi?

İçimizi acıtan orman yangınları ile bizi utanca boğan kayyım meselesinin boyutlarını yan yana koyduğumuzda çok farklı şeyler ortaya çıkıyor.

Yangından sorumlu kurum olan Orman Genel Müdürlüğü 2015'de 18 bin 73 memur, 13 bin 413 işçiye sahipmiş. Sanki kayyım gelmiş 2018'de memur sayısı 16 bin 494'e, işçi sayısı 10 bin 667'e düşmüş. Yani 1579 memur ve 2746 işçi eksilmiş.

Neden? Orman yangınları mı azaldı? 2015'de 2150 orman yangını çıkarken 2018'de tam 2167 yangın çıkmış. Sayısal olarak hiç azalma yok. Daha az alan mı yandı? 2015'de 3219 hektar yanarken 5664 hektar da 2018'de yanmış.

Belki çok güzel aletler, makineler almışlardır, bilmiyor olabiliriz. 2015 yılında OGM'nin orman yangınları ile mücadeleye ayırdığı kaynak 891,1 milyon TL. Peki 2018'e gelindiğinde ne kadar artmış? Ülkede her şey artarken, orman yangınları durmazken herhalde bir milyar TL'yi geçti diye düşünebiliriz. Yok, 2018'de 884,8 milyon TL kaynak bütçede ayrılmış. 2015'den bile az.

İşin kötüsü 2018 bütçesi içinde Orman Yangınlarıyla Mücadele Dairesinin payı sadece 148,7 milyon TL.

ORMAN BAKANİ KAYYIM OLABİLİR Mİ?

Orman yangınlarının kalbi olan Orman Yangınlarıyla Mücadele Dairesinin sadece 148,7 milyon TL bütçeye sahipken kayyımlar Diyarbakır Büyükşehir'de bunun 5 katı, Mardin Belediyesi'nde 6 katı, Van Belediyesi'nde ise 9 katı kadar borç bırakmış. Yani üç ilde üç kayyım Orman Yangınlarıyla Mücadele Dairesinin yirmi katı parayı borç olarak bırakmışlar. Geleceğimize çalmışlar.

Anlayacağınız ormanları daha çok kaybettikçe demokrasiyi de daha çok kaybetmişiz. Öyle ki 2018'de 2015'de yanan alanın neredeyse iki katı yanmış, ama iktidar bütçeyi arttırmamış. Ormana gelince paraya kıyamamış ve aynı bütçe ile orman yangınlarına müdahale etmiş. Yetmemiş daha az harcansın diye Orman Genel Müdürlüğünden 1579 memur ve 2746 işçiyi eksiltmiş.

Resmi detaylandırınca insan "acaba ormanın başına kayyım mı atandı?" diye sormadan edemiyor.

"Orman yangınlarının kalbi olan Orman Yangınlarıyla Mücadele Dairesinin sadece 148,7 milyon TL bütçeye sahipken kayyımlar Diyarbakır Büyükşehir'de bunun 5 katı, Mardin Belediyesi'nde 6 katı, Van Belediyesi'nde ise 9 katı kadar borç bırakmış. Yani üç ilde üç kayyım Orman Yangınlarıyla Mücadele Dairesinin yirmi katı parayı borç olarak bırakmışlar. Geleceğimize çalmışlar."

“ Bugün kayyım politikası nasıl çözülür bilmiyorum ama tarihimizden nasıl çözüldüğünü çok iyi biliyoruz. ”

ÇÖZÜM

Çok açık ki ülkenin ormanları ve de demokrasi yanarken izleyici kalamayız. Çok açık ki bu kadar utanç hayra alamet değil. Net olan şu ki iktidar kaynakların ne doğaya- orman yangınlarında görüldüğü gibi- , ne de halka – son kayyım atamalarında olduğu gibi- gitmesini istemiyor. Hatta boşa gitmesinden bile memnun olduğunu söyleyebiliriz. Ortada 881 Milyon TL'lik yangın bütçesine karşılık bunun kadar Diyarbakır'da, bundan daha fazla Van ve Mardin'de kayyımlar belediyeleri borca sokulmuş.

Son süreçte HDP seçim öncesi iyi bir iş yaptı ve bir kayyım raporu yayımladı. Ama devamını getirmedi. Belediyeleri geri alınca asıl raporu hazırlayıp hesap sormadı, sordurmadı. Umarım diğerleri bunu hızla yapar, herkes yapar.

Bu süreçte ise yapılması gerekene karar vermek gerekiyor. Bu kadar utanç duyduğumuz olayların müsebbibi olanları tanıyacak mıyız, tanımayacak mıyız? Onlardan utanacak mıyız, yoksa utancımızı kendimize mi saklayacağız. O utancın gerekliliğini yapıp ormanları ve demokrasiyi yakanlara göz mü yumacağız?

70'lerde Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalakoy tam da şimdiki gibi görevden alınmıştı. Şimdiki gibi diyorum, çünkü suçu işçi grevlerine destek vermektir, yani o zamanın teröristi idi. Vedat Dalokay görevden alındığını ilk duyduğunda, “Yasa dışı. Anayasa dışı bir yazı üzerine, işi bırakıp gidersem, bir Anayasa suçu işlemiş olurum” dedi ve belediyeyi terk etmedi. O belediye terk etmezken muhalif belediye başkanları boş durmadılar. Birbirlerini örgütlediler ve İstanbul Belediyesi'nin de toplanarak bir basın açıklaması ile ortak tavır aldılar.

Ve bir hafta sonra Vedat Dalokay'a görevi iade edildi ve o zamanlar o utançtan toplum olarak kurtuldular.

Bugün kayyım politikası nasıl çözülür bilmiyorum ama tarihimizden nasıl çözüldüğünü çok iyi biliyoruz.

Kaynaklar:

OGM Performans Programı 2015 ve 2018 <https://www.ogm.gov.tr/ekutuphane/PerformansProgrami/Forms/AllItems.aspx>



Çember daralıyor, oksijen tükeniyor

CHP ve İYİP, HDP'yi davet ederek ortak meclis grubu toplantısı yapabilir. Bu toplantı Diyarbakır'da da düzenlenebilir. Adli Yıl açılışında kırk küsur baronun Saray'daki törene katılmama kararı ve Diyarbakır Barosu'nun 2 Eylül daveti benzer biçimde değerlendirilebilir. İşin ucu zaten işlevini yitirmiş Meclis'ten çekilmeye dek vardırılabılır.

AYDIN SELCEN

“İktidar, emrindeki devletin tüm baskı araçlarını kullanarak, yine de siyasal hamleler yapıyor. Anamuhalefet bloku ve HDP ise çaresiz bir görüntü veriyor. Örneğe, iktidar sözkonusu üç belediyeye kayyım atıyor; muhalefet ise lider eşlerinin çay toplantısı resimlerini paylaşıyor. Dr. Tözeren gözaltına mı alınıyor, Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu Hacıbektaş ziyaretinde. Doğru, sorgularsanız Kürt raporunun güncellenmesi ve CHP sözcüsü Öztrak’ın kayyım atamalarına dair açıklaması anımsatılacaktır.”

Diyarbakır, Van ve Mardin illerinde, halkın oyuyla seçilen belediye başkanlarının yerine, devletin atadığı valiler “kayyım” sıfatıyla getirildi. Nasıl Delhi, Keşmir’in “federe devlet” statüsünü tek taraflı bir kararla ortadan kaldırarak, Hindistan’ın “dünyanın en büyük demokrasisi” olma niteliğini yok ettiyse, cumhuriyetimizin bir demokrasi olduğunu artık iddia edemeyiz. Diğer bir deyişle, Suriye’de Fırat’ın Doğusu’na dilediği gibi giremeyenler, Türkiye’de Fırat’ın doğusuna gönlünce kayyım atadı.

AKP sözcüsü Mahir Ünal’ın açıklamalarına bakılırsa, demokrasilerde ne bağımsız yargıya, ne hür ve adil seçimlere gerek var. En doğruyu tek adam, tek parti, sopayı elinde tutan bilecek, biliyor. “Parti-devlet” gayet pratik bir çözüm. Düşünce hattını ucuna dek izleme cüretini göstermesini dilerim iktidarın. Böylece valilerin “AKP il başkanı”, büyükelçilerin “AKP üyesi” olması koşulu getirilir. Mao dönemindeki gibi, yakalara da Erdoğan rozeti takılır. Kayyımlardan, işgüzarlıkta birinci olanı, Atatürk resmini indirip, Erdoğan portresi asarak sözünü ettiğim eğilimi yansıttı zaten, kutlarım.

Egemen Bağış’ın Prag Büyükelçisi atanmasıyla, Dr. Ayşegül Tözeren’in gözaltına alındığını aynı gün okumak çok zihin açıcı bir deneyim. Şanlı hariciyemin ayrıcalıklı meslek memurlarının, misyon şeflerinin kayyım kararının izahı için merkezden “bilgi notu” yolu gözlediklerini tahmin ediyorum. Aralarından en cevval olanlar, İçişleri Bakanlığı’nın upuzun ve bomboş açıklaması üzerinde çalışıp, kendi konuşma notlarını hazırlamıştır bile. En yüksek perdeden bağırın, en iyi tayini yapacak, kolay değil bu devirde bürokratik.

İktidar, emrindeki devletin tüm baskı araçlarını kullanarak, yine de siyasal hamleler yapıyor. Anamuhalefet bloku ve HDP ise çaresiz bir görüntü veriyor. Örneğe, iktidar sözkonusu üç belediyeye kayyım atıyor; muhalefet ise lider eşlerinin çay toplantısı resimlerini paylaşıyor. Dr. Tözeren gözaltına mı alınıyor, Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu Hacıbektaş ziyaretinde. Doğru, sorgularsanız Kürt raporunun güncellenmesi ve CHP sözcüsü Öztrak’ın kayyım atamalarına dair açıklaması anımsatılacaktır.

Belki ben yanlış anlıyorum, siyasal savaşım, savaş gibi olmalı. Çeşitli cepheler, eşanlı süregiden muharebeler, güç dengesinin analizi, hileler, yanıltıcı saldırılar, hazırlık, zamanlama, doğru anı bekleme sabrı, çekilme, toparlanma, yeniden hamle cüreti, eldeki gücün en etkin biçimde değerlendirilmesi. Gözüme çarpan bir haber HDP milletvekillerinin üç gün boyunca üç ilde seçmenleriyle birlikte olması kararı. Siyasal hamle midir? Emin değilim.

“Hep köprüler, hep bizi bir arada tutan ilmekler hedef. Bunu artık kavramak herhalde zor olmamalı. Hrant Dink, Tahir Elçi, IMC TV, Osman Kavala, şimdi Dr. Ayşegül Tözeren. Dün Selahattin Demirtaş, yarın sıra Canan Kaftancıoğlu’nda mı? Dün Diyarbakır, Van, Mardin, yarın sıra İstanbul, Ankara, İzmir’e gelirse? CHP, HDP’yle ikirciksiz biçimde demokrasi ittifakı kurabilir mi? Zihinlerde çıkılmış olan o upuzun tatillerden ne zaman dönülecek?”

Öyleyse, özellikle üzerinden sürekli silindir geçen HDP’ye haksızlık etmeden, daha ziyade anamuhalefet blokunu muhatap gözeterek, ne düşünülebilir? Önem sırası gözetmeden, aklıma geldiği gibi sıralayayım: İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Edirne, Mersin, Hatay belediye başkanları toplanıp Diyarbakır’ı ziyaret edebilir. CHP ve İYİP, HDP’yi davet ederek ortak meclis grubu toplantısı yapabilir. Bu toplantı Diyarbakır’da da düzenlenebilir. Adli Yıl açılışında kırk küsur baronun Saray’daki törene katılmama kararı ve Diyarbakır Barosu’nun 2 Eylül daveti benzer biçimde değerlendirilebilir. İşin ucu zaten işlevini yitirmiş Meclis’ten çekilmeye dek vardırılabılır.

Anamuhalefet, Fırat’ın Doğusu’nda ABD engeline takılan harekât ve Idlip’ten çekilmeye zorlanmayla, kayyım atamaları arasındaki zamanlama bağıntısını ısrarla teşhir edebilir. Öcalan’a “teröristbaşı” diye yüklenme tatmininden uzaklaşabilir, çözüm ve müzakere süreci seçenekleri sunabilir. Hazırladıklarını duyurdukları yeni anayasa çalışmasını, ortak anlatı ve ortak gelecek tasarımlarını somut yönetsel önerileriyle birlikte, AB standartlarını önceleyerek, zaman yitirmeksizin kamuoyuyla paylaşabilir. Terörün tanımı, seçim ve siyasal partiler yasalarında değişiklik bu kalemde yer alabilir.

Neden (en azından) bunları yapsın anamuhalefet? Hep aynı basmakalıp yanıt: “Yani cam çerçeve mi indirelim?” Öyleyse, sözü Birgün gazetesinin konuştuğu saygın anayasa hukuku profesörü Cem Eroğul’a bırakayım: “Milli irade, yalnızca İstanbul’da değil, ülkenin her karış toprağında geçerli olursa milli irade olur. Millet bölünmez bir bütün olduğuna göre, milli irade de kısmi olamaz. Ya geneldir, ya da yoktur. Diyarbakır, Mardin ve Van’da, halkın seçtiği belediye başkanlarının görevden alınıp yerlerine kayyım atanması, milli iradeyi hiçe saymak demektir. Bunu sineye çeken bir muhalefetin millet ittifakı iddiası da bütün inandırıcılığını yitirir. Demokrasi, ancak uğrunda mücadele edilirse yaşayabilir. Aksi halde, yerini faşizme bırakması kaçınılmaz olur.”

Hep köprüler, hep bizi bir arada tutan ilmekler hedef. Bunu artık kavramak herhalde zor olmamalı. Hrant Dink, Tahir Elçi, IMC TV, Osman Kavala, şimdi Dr. Ayşegül Tözeren. Dün Selahattin Demirtaş, yarın sıra Canan Kaftancıoğlu’nda mı? Dün Diyarbakır, Van, Mardin, yarın sıra İstanbul, Ankara, İzmir’e gelirse? CHP, HDP’yle ikirciksiz biçimde demokrasi ittifakı kurabilir mi? Zihinlerde çıkılmış olan o upuzun tatillerden ne zaman dönülecek?



Eldey Adası Auk Heykeli

Erdoğan kendi kaderini, Ankara'da köşebaşlarını öteden beri tutmuş ve AKP'yi gerekirse yasadışı çıkararak iktidardan indirmeye yeminli "gündüz külâhlı, gece silâhlı" mahfillerinkiyle birleştirmeyi becerdi. Öyle veya böyle, herhalde en büyük siyasal başarısı bu oldu. Ortadoğu ve Orta Asya'da pek çok örneği olan koyu tek adam rejimlerine çekingен adımlarla yaklaşıyoruz. Bir meşruluk yanılmasına gereksinim halen duyuluyor. Savaş, seferberlik, adı konmamış olağanüstü hal bu bunaltıcı durumun zoraki düşünsel uzantıları. Anamuhalefetin kurtulamadığı ise, "devlete sahip çıkmak" saplantısı.

Büyük auk, bir tür iri penguendi. Bu savunmasız, dingin ve az üreyen kuşların soyunu insan ondokuzuncu yüzyıl ortalarında kuruttu. Yağlı auklar ateş yakmak için kullanılıp, kazanlarda yine auklar canlı canlı kaynatılıyorlardı. İki yıl seçim olmaması gerektiği görüşünü yineliyor CHP. İlginç değil mi, iktidar değil bunu savunma kabilinden dile getiren, anamuhalefet ona bu zamanı tanıyan. Anlamıyorum ama sanırım zamanın kendi yanlarında olduğunu düşünüyor olmalılar. Belki, ne kadar düşünebiliyorsa, büyük auklar da zamanında öyle sanıyorlardı. Sonları artık malum.

Bizi idare edenler kötü insanlardır

Bizi idare edenler nasıl insanlardır, neler yaparlar? Biri sorarsa şöyle diyebiliriz: Savaşsız yönetemedikleri ülkeyi üzerinde insan yaşayamayacak hale getirmek için uğraşan, bilemiyoruz, belki "hepsi geberse de rahatımıza baksak" diye arzu eden, belki zulmedilecek kimse kalmazsa oracıkta kendiliğinden can vereceklerinden bizim varlığımıza katlanan, kalpsiz, merhametsiz, adaletsiz, öngörüsüz, "vatan" başta, dillerinden düşürmedikleri ne varsa hiçbirine inanmayan, hiçbirini sevmeyen, kötü insanlardır.

ÜMİT KIVANÇ



“Devlete egemen eğilim, Kürtler Kürt kimliğini geliştirirse ülkenin bölüneceğinden, aşırı riskli bulunduğu için yatırım yapılmayan, okuryazarlık, düşünür taşınırılık yayılmasın diye geliştirilmeyen bölgelerin ülkeden kopacağından emindir ve bundan duyduğu korku başlı başına “kırmızı kitap”vârî kılavuzdur. Eşitlik ihtimalinin yarattığı patolojik haleti ruhiye, toplumun kendini ayrıcalıklı ve devletin esas sahibi sayan kesimiyle devleti birbirine yapıştıran tutkaldır.”

Öncelikle, yapılan darbedir. Üstelik 7 Haziran 2015 seçimlerinden bu yana yapılan kaçınıcı darbedir, çetele çıkarmak lazım; yapmayacağım. Olabildiğince kısa ve öz ifade etmeliyim diyeceğimi. Zira artık vaziyetin laf dolambacı kaldırı hali yok. Derindeki gizli niyetler, planlar, her şey çıplak, ortada, göz önünde.

1. Türkiye’de devlet içinde her dönemde etkili olan eğilim, doğan bütün toplumsal muhalefet girişimlerini öncelikle kriminalize etmek, suçlaştırmak, mümkünse bir an önce silahlandırmaktır. Silahlı iç düşman, devletin örgütlenme mantığında yer alan, eksikse her şeyin eksik kaldığı, yapısal, aslî unsurdur. Olmazsa olmaz.

2. Kürt meselesi, milleti hakime ve onun yanında yer alan kesimlerin ikinci yapısal meselesi. İlki, mesele çıkaracak çapta gayrimüslim varlığı kalmadığından, listedeki kategorik konumunu korumakla birlikte, güncel politikalar açısından önemsiz. Yine de, “o cenahta” azıcık kıpırdanma olduğunda derhal kelle uçurulur. Kâh sesi en çok Ermeni’yi sokak ortasında vurup öldürerek kâh askerdeki Ermeni gencini 24 Nisan günü katlederek.

Toplumsal düzeyde Kürt meselesi, ırkçılık, ayrıcalık, alta alıp ezecek birilerini bulma, bu olmazsa tatmin bulamama meselesi, yani hem bireysel hem sosyal psikolojiye dair bir mevzu. Devlet düzeyinde ise iki bakımdan hayatî.

3. Bunlardan ilki, Kürtlerin Türklerle eşit ya da en azından kendilerine ait, belli çerçevede özerk bir statü elde etmeleri “tehlikesi”. Devlete egemen eğilim, Kürtler Kürt kimliğini geliştirirse ülkenin bölüneceğinden, aşırı riskli bulunduğu için yatırım yapılmayan, okuryazarlık, düşünür taşınırılık yayılmasın diye geliştirilmeyen bölgelerin ülkeden kopacağından emindir ve bundan duyduğu korku başlı başına “kırmızı kitap”vârî kılavuzdur. Eşitlik ihtimalinin yarattığı patolojik haleti ruhiye, toplumun kendini ayrıcalıklı ve devletin esas sahibi sayan kesimiyle devleti birbirine yapıştıran tutkaldır.

4. İkinci olarak, devlete egemen eğilim, Türk toplumunun demokrasi, özgürlük, insan hakları ve haysiyetine yönelik olarak çıktığı her arayışta, yolu Kürtlerin hak arayışıyla kesiştiği zaman ciddiye alınır adım attığının farkındadır. 5 Haziran 2015 seçimleri onların bu konudaki en küçük tereddütlerini de giderdi, memleketin batısının demokrasi-özgürlük-haysiyet arayışıyla Kürtlerin eşitlik-adalet arayışının bir araya gelmesi, devlete egemen kesimin bekâsı -evet, kavramın yakıştığı yer tam da burasıdır- için aslî tehdit ilan edildi. Son yerel seçimlerde, “millî iradeye saygı” müsameresi artık her yerinden döküldüğü için münasip

roller de yapılamadı ve şaşkınlıkla gaflet içinde debelenildi; Öte yandan, olayımız İstanbul'da cereyan ettiği için, devlete egemen kesim doğan tehdidi Suluç veya Ankara tarzı bir katliamla ortadan kaldırma yoluna gidemedi. Seçim iptali de ayağa dolandı, yerleşik nizam zaaf içerisinde gözükte.

Buna karşı yapılabilecek tek şey, her zamanki bildik faaliyeti: Kürtlerle memleketin batısındaki muhalefetin arasını açmak. Bu, ülkemizde tek yolla yapılıyor: PKK ile savaşı yoğunlaştırarak. Buna girişildi. Hele Suriye boyutu da işin içine girince savaşa muhalefet cephesinden de destek gelecekti ki, tadından yenmeyecekti.

Fakat görüldü ki, bu defa yemeyen çok. "Bunlar terörist!" der demez herkes başka tarafa kaçışmıyor şu anda. Suyu çıktı her şeyin. Suriye politikasının da cılkı çıktı. Oralarda ne arandığını göz kamaştıracak, kulak sağır edecek hama-setle izah etmek bile imkânsız artık.

Böylece döndük yine, Kürtleri düşmanlaştırma, ayırma, karşıya koyma, koydurma, onlarla yan yana gelmeyi suç saymanın baştan varsayılması vs. politikalarına.

5. Bu politikaların iki ayrı alanda iki sonucu var, umulan. İlki, yukarıda değindiğim üzere, memlekette gerçek demokratik dönüşümü sağlama potansiyeli taşıyan muhalefeti yapısal olarak parçalamak; Kürtlerle başka her türlü unsuru ayrı düşürmek. İkinci sonuçsa, özel olarak Kürt hareketine yönelik: Demokratik-çoğulcu bir platformda, demokratik mücadelenin araçları ve yöntemleriyle hak aramanın imkânsız olduğuna Kürtleri inandırmaya çalışıyorlar.

6. İşte tam bu noktada bazen göze aşırı basit gözükten, bu yüzden inandırıcılığına dair şüpheler doğuran ilk maddeye dönüyoruz. Devlet içinde birileri, her dönemde, Kürt meselesinin bir silahlı, kanlı şiddet ortamının konusu, sebebi, şemsiyesi olmasını istediler, istiyorlar. Kürt sorununda azıcık barışçıl bir ortam doğar gibi olduğunda memlekette genel bir demokrasi ve özgürlük arzusunun nasıl filizlendiğini herkes yaşadı, biliyor.

7. Ve birileri bundan fena halde korkuyor. Sırf böyle gelişmeler yaşanmasın diye feda edilmeyen şey kalmadı. Son olarak, koskoca demokrasi hazinesinden Türk sağının değer verdiği tek kalem olan "millî irade" de adım adım -ama kocaman adımlarla- feda edildi. 7 Haziran 2015 seçim sonuçlarının fiilen, rejimin bütün unsurlarının iştirakiyle iptali, Türkiye'de parlamenter demokrasinin sonunu getirecek süreci başlattı. Savaşa doğru her yeni adım hayatımızdan, onurumuzdan bir şeyler götürdü.

" Devlet içinde birileri, her dönemde, Kürt meselesinin bir silahlı, kanlı şiddet ortamının konusu, sebebi, şemsiyesi olmasını istediler, istiyorlar. Kürt sorununda azıcık barışçıl bir ortam doğar gibi olduğunda memlekette genel bir demokrasi ve özgürlük arzusunun nasıl filizlendiğini herkes yaşadı, biliyor.

Ve birileri bundan fena halde korkuyor. "

“Şu dönemde bir zorluğu yok. Daha çok fırsatın oluyor. Ama bundan iki yıl önce benim için zordu. Nesin sen? Rapçi dendiğinde bir meslek ya da bir iş değilmiş gibi geliyordu insanlara. Boş gezenin boş kalfaları... Bir şey yapamadılar, rapçi oldular gibi düşünülüyordu. Ama insanlar farkındalık kazanmaya başladıktan sonra daha kolay oldu.”

8. Diyarbakır, Mardin ve Van belediyelerinin, halkın seçtiği başkanların elinden alınıp kayımlara devredilmesi elbette darbedir. Sivil darbe falan da değil. Devletin bütün kurumlarının fail ve sorumlu olduğu darbedir. Bu yöntemle topluma söylenen şudur: Bu yollardan hak arayamaz, temsilcinizi seçemez, yerel yönetiminizde inisiyatif kullanamazsınız. Kürtleri sivil hayat kurma inisiyatif ve imkânlarından yoksun kılmayı hedefliyorlar. Bu tutumun, hak arayan insanları doğrudan doğruya, güya bitirilmesi istenen silahlı, kanlı ortama göndermeye çalışmaktan farkı var mıdır? Hattâ amacın bu olmadığı söylenebilir mi? Söylenemez. Birilerinin amacı hep buydu, böyle kaldı, şimdi de budur.

9. Oysa, ayrı ayrı devletler amaçlanmıyor da, “demokratik ulus” projesi hedef olarak benimseniyorsa silahlı mücadele yolundan nereye gidildiğini sorma gereği çoktandır ortada. Bu soru cevapsızdır. Cevapsızlığını vurgulamanın vakti de çoktan gelmişti. Fakat sanki görünmeyen el, piyasayı, ekonomiyi idare etmeyi bırakmış, bizim buralarda savaş işlerine bakmakta: Birileri silahın varlığı kutsansın, onun vazgeçilmezliği, mecburiliği kuşaklar boyu oralardan çıkmayacak şekilde akıllara, ruhlara kazınsın istiyor. Bu bir topluma yapılabilecek en büyük ikinci kötülük. İlki, o toplumun içinde yaşadığı doğayı tahrip etmektir ki, onu da alimallah muazzam başarıyla yapıyoruz.

* * *

Bizi idare edenler nasıl insanlardır, neler yaparlar? Biri sorarsa şöyle diyebiliriz: Savaşız yönetemedikleri ülkeyi üzerinde insan yaşayamayacak hale getirmek için uğraşan, bilemiyoruz, belki “hepsi geberse de rahatımıza baksak” diye arzu eden, belki zulmedilecek kimse kalmazsa oracıkta kendiliğinden can vereceklerinden bizim varlığımıza katlanan, kalpsiz, merhametsiz, adaletsiz, öngörüsüz, “vatan” başta, dillerinden düşürmedikleri ne varsa hiçbirine inanimayan, hiçbirini sevmeyen, kötü insanlardır.





Her eve Erdoğan fotoğrafı asılsın

Demokrasinin seçmeni varsa iktidarın duşakabin dolusu kayyımı var. Hem, anayasa maddesi değil mi: Kürtler bir şey seçemez. Kürtlere lazım olan şeyi biz seçeriz. Mezar olur, hapis olur, devlet ne verdiyse.

ALİ DURAN TOPUZ

“ Bir seçmen grubunun, bir halkın oyu nasıl geçersiz olur? İstanbul seçimlerinde mesela bunu YSK eliyle yaptılar, Ekrem İmamoğlu'nun mazbatasını aldılar filan. Sandık yeniden kuruldu, on, on beş binlik fark çıktı sekiz yüz bine. “Hukuk” yolunu denedi iktidar, iyi denemeydi, denedi ve yenilgiyi hezimete çevirdi. (Kemal Can'ın kulakları çınlasın.) Bu “Batı” tarifesiydi. Doğu tarafesinde işler daha kolay: Dahiliye nezareti zaten usta bu işte, yaz iki satır, yolla kayyımı. Bitti. Yaptık, kimse ses etmedi. Gene yaparız, kimse ses etmez.”

“Barış hukuku, savaş hukuku” diyordum, “Devam edeceğim” diyordum. İçişleri Bakanlığı etti. Hukuka ve siyasete hükmeden “Kürt sabiti” işe koşuldu.

Seçim yaparsınız. Halk oy verir. Oyları sayarsınız. Bir sonuç çıkar. Bir yeri, bir işi, belli süreliğine yönetecek kişi veya kişiler seçilmiştir. Artık yapılacak şey sonraki seçimleri beklemektir. Siyaset de hukuk da bu seçim modelini öngörür, korur, kollar.

Türkiye 31 Mart seçimlerine girerken, Diyarbakır, Mardin ve Van dahil 100 il-ilçe kayyım ile yönetiliyordu. Devlet, “terör” maymuncuğunu işe koşarak başkanları görevden almıştı, özetle şöyle diyordu: Bunlar terör. Zaten çalışmıyorlar da. Kayyım atadık, hem terör ceza aldı, hem de kayyımlar öyle bir çalışacak ki halk mutlu olacak. Halk, nedense mutlu olmadı, gitti oyunu yine aynı adaya verdi. Üstelik kayyımlar gerçekten çok çalışmıştı, belediye mallarını satmış, belediyelerin borçlarını katlamış, pırıl pırıl duşakabinler yapmışlardı. Çok temiz iş çıkarmışlardı yani. Fakat gel gör ki halk, seçmen gitti yine aynı kişilere oyunu verdi. “Gidin kendinizi başka yerde yıkayın bizim oyumuz bu” dedi.

YAPTIK, YİNE YAPARIZ

Bir seçmen grubunun, bir halkın oyu nasıl geçersiz olur? İstanbul seçimlerinde mesela bunu YSK eliyle yaptılar, Ekrem İmamoğlu'nun mazbatasını aldılar filan. Sandık yeniden kuruldu, on, on beş binlik fark çıktı sekiz yüz bine. “Hukuk” yolunu denedi iktidar, iyi denemeydi, denedi ve yenilgiyi hezimete çevirdi. (Kemal Can'ın kulakları çınlasın.) Bu “Batı” tarifesiydi. Doğu tarafesinde işler daha kolay: Dahiliye nezareti zaten usta bu işte, yaz iki satır, yolla kayyımı. Bitti. Yaptık, kimse ses etmedi. Gene yaparız, kimse ses etmez.

“Kürt sabiti” bir anayasa maddesidir. Yazılı değildir ama herkes bilir, yazmak bile gerekmez. Şöyledir madde: “Kürt bir şey seçemez.” Seçebileceği tek şey, devlete hizmet etmektir. O hizmeti bile kendi seçimiyle yapamaz, ne zaman, nasıl, nerede yapacağını devlet seçer. “Fırat'ın doğusuna hareket” denilen şey budur ve 1925'ten beri yapılmaktadır.

STAJ BİTTİ, KALFALIK BAŞLADI

Kayyım hareketinin oturduğu yer burası. İktidar, kayyım konusunda stajını önceki dönem yaptı, şimdi kalfalık yapıyor, ustalıkta görün siz onu.

Kalfa hamlesi bu, demokrasi başka Kürt başka, iktidar bambaşka diyen hamle: Siz, hukuk, güçler ayrılığı filan deyip başkanlık sarayındaki adli yıl açılışına mı laf söylüyorsunuz?

Demokrasi, hukuk filan. Buyrun hukuk ve siyaset, yani demokrasi imtihanına: Seçmen ne derse desin, iktidarın dediği olur. İçişleri Bakanlığı, her seçmenden üstündür. Kürt, yönetilmeyi seçemez. Yönetilmek onun kaderidir.

SEÇİM NE İŞE YARAR?

Seçim nedir peki? Seçim denilen şey, iktidar değişimi krizini kriz olmaktan çıkarmak üzere yapılmış bir icat. İktidar değişimi daima kriz demek, malum hikaye: Egemen bırakmak istemez, iktidar alanı dışında kalan egemen olmak ister, en azından egemenliğe ortak olmak ister. Bu iki istek, en az iki güç olarak karşı karşıya geldiğinde genellikle sonucu şiddet belirler. Kan dökülür. Sadece Osmanlı tarihine bakmak yeterlidir: Kardeşin kardeşi boğdurması, kafese koyması, şehirlerde kanın oluk oluk akması, Sultanahmet Meydanı'nda kazanlarda insan eti kaynatılması hep bu krizin görünüm biçimleridir. Seçim, işte bu kritik anı en az hasarla atlatmayı öngören bir icat. Seçimi yaparız, sen kazandıysan sen, ben kazandıysam ben, devam ederim. Bir dahaki seçime kadar. El sıkışırız. Fotoğraf veririz. Başarı dileriz. Sonra siyaset meydanında yeni seçime kadar kavgaya devam.

YENİ SİYASİ YIL AÇILIŞI

İktidar "seçim"i çıraklık döneminde iki yolla aşındırdı: Kendi partisinden seçilene istifaya zorladı, Kürtlerin seçtiğini kayyım ile aldı. 31 Mart'ta mahkemeyi işe koşturdu, İstanbul çok konuşuldu ama Bağlar akıl almaz bir karar ile iktidar partisine geçiverdi. Şimdi kalfalık: Fazla uzatmaya gerek yok. Mahkemeye gerek yok. "Demokrasıcılık oynama" eğilimleri mi çıktı, yolla kayyımı, bitti.

Bu dönemin ustalığında ne olacak? Şu olacak: Kürtlere uygulanan, Kürt bölgelerine uygulanan hukuk ve siyaset, belli aşamadan sonra bütün ülkeye şamil oldu. Yani orada kanık-sanan istisna uygulamaları, diğer yerlerde zamanla olağana dönüştü. Bu yeni kayyım hamlesi, hukuken ve siyaseten geri çevrilemezse 31 Mart-23 Haziran seçimleri görülen son yerel seçimler olabilir. Ankara'yı, İstanbul'u "demokrasi dışı" müdahaleden korumak isteyen, Diyarbakır'ı Mardin'i de korumak zorunda. Yeni Adli ve siyasi yıl açılışı aslında bugün yapıldı. Kayyım değil sadece mesele, yüzlerce de gözaltı var.

Ha, adı kayyım değil, başkan vekili diyeceksiniz, e kalfalık işte. İşe de Erdoğan fotoğrafı asarak başlıyor; hem vali hem Ak Partili herkesten. Kayyım sessiz kalan ya hiçbir şey anlamamıştır ya da kayyımı gönderenin ortağıdır. Erdoğan resmini evine assa yeridir. "Kayyım Kürt'e olur, bize olmaz" diyen çok yanılır: Onayladığım hukuksuzluk seni bulur.

"İktidar "seçim"i çıraklık döneminde iki yolla aşındırdı: Kendi partisinden seçilene istifaya zorladı, Kürtlerin seçtiğini kayyım ile aldı. 31 Mart'ta mahkemeyi işe koşturdu, İstanbul çok konuşuldu ama Bağlar akıl almaz bir karar ile iktidar partisine geçiverdi. Şimdi kalfalık: Fazla uzatmaya gerek yok. Mahkemeye gerek yok. "Demokrasıcılık oynama" eğilimleri mi çıktı, yolla kayyımı, bitti."

Siz bilirsiniz...

HDP ile ittifak yapmak, iş ve güç birliği yapmak hiçbir muhalefet partisini zayıflatmaz. Öncelikle CHP ve HDP başkanları bir araya gelmeli ve bir ortak eylemlilik çalışmasını başlatmalıdır. Daha güçlü bir muhalefet yaratılması ve mücadelesinden başka bu süreçten kurtulmak imkansız çünkü nasıl olsa bir gün gidecekler umursamazlığı ve beklentisi karşılığı olmayan bir iyimserlik...

MUSTAFA PAÇAL



31 Mart yerel seçimlerinden yenik çıkan AKP-MHP ittifakı seçimler üzerinden daha beş ay bile geçmeden bu yenilgisini unutturmak ve İslamcı ve milliyetçi seçmen tabanını konsolide etmek için yeniden hukuksuz saldırılarına başladı.

Şimdilik Diyarbakır, Van ve Mardin belediye başkanlarının görevden alınmasıyla başlayan sürecin boyutları nereye kadar gidecek bu işin bilinmeyen tarafı...

Terörle mücadele adına ve Suriye’de Fırat’ın doğusuyla siyaseten senkronize olan bu görevden almaların bu sorunların çözülmesine katkı sağlayacağı hiçbir akli başında insan tarafından kabul görmüyor.

Ancak iktidarın her şeye rağmen içeride otoriter baskıcı bir yönetiminin her alanda koşulları daha da çekilmez kılması, iktidara tutunmanın tek aracı olarak ellerinde kaldığını ve başkaca da bir siyasi çıkışlarının olmadıklarını görmek gerekiyor.

Sürdürülebilir bir siyaset olmadığı ortada olan ancak başkaca da bir çareleri kalmayan bu zorbalık koşullarının değişimine karşı tüm araçlarını seferber eden iktidar, bu durumuyla siyaseten daha da zayıfladığı ve Suriye’de olduğu gibi uluslar arası alanda da köşeye sıkışıyor.

Nereye kadar hukuksuzluk ve nereye kadar zorbalık...

Oysa ki son beş altı aylık süreçte “her şey çok güzel olacak” iklimi geniş halk yığınları tarafından kabul görmüş ve yeniden demokratikleşme umudu gündeme gelmişti.

Hele daha dün Sayın Selvi Kılıçdaroğlu, Sayın Başak Demirtaş ve Sayın Dilek İmamoğlu’nun buluşması son dönemin muhalefet açısından hem umutlu ve hem çok keyif veren görüntüsünü oluşturmuştu.

Bu gelişmelerin sağladığı umutvar havayı dağıtmak için pusuda bekleyen iktidar, bizleri bir pazartesi sabahında karamsar ve umutlarımızın sarsıldığı bir güne uyandırmak istedi.

Hukukçuların yasalardaki düzenlemelerin belediye başkanlarının “görevi sebebiyle işlediği suçlar nedeniyle” geçici görevden uzaklaştırmaları şeklinde okunması gerekir dediğini, iktidarın ise haklarında sürmekte olan soruşturmalar nedeniyle görevden süresi belirsiz şekilde alıyor olması niyetlerinin ne olduğunu açıkça ortaya koydu

Oysaki üç şehrin belediye başkanlarının adaylıkları için il seçim kurulları seçime girmelerinde bir sorun görmemişti. Her üç başkanda illerinde yüzde 50’nin üzerinde oy alarak halkın açık ve net desteği alarak başkan seçilmişlerdi.

“Hukukçuların yasalardaki düzenlemelerin belediye başkanlarının “görevi sebebiyle işlediği suçlar nedeniyle” geçici görevden uzaklaştırmaları şeklinde okunması gerekir dediğini, iktidarın ise haklarında sürmekte olan soruşturmalar nedeniyle görevden süresi belirsiz şekilde alıyor olması niyetlerinin ne olduğunu açıkça ortaya koydu”

“ AKP-MHP iktidarı, bunun tam tersine devleti her gün legal alandan illegal alana doğru çeken anayasa ve yasaları yok sayan,yargı bağımsızlığının tam olarak ortadan kaldırıldığı, denge ve denetim adına hiçbir işleyişin kalmadığı bir kabile devleti durumuna getirdi.”

Bu halk iradesi görevden alma kararı ile yok sayıldı.

Yasalar çok açtı ki yargılanmakta olanların veya soruşturmaları sürenlerin aday olmalarının önünde bir engel yoktu. Bu durum görevden alınan belediye başkanları içinde mahkeme kararı kesinleşinceye kadar masumiyet karinesi hakkı veriyordu.

İktidar bu kararı ile defalarca yaptığı bu hakkı da yok saydı.

Türkiye artık demokrasinin en temel göstergesi olan serbest seçimlerin bile olmadığı sıradan bir Ortadoğu ülkesine döndürülmüştür.

Bu durum aynı zamanda iktidarın neden batı ülkeleriyle ilişkilerini zayıflattığı ve hatta kopartmaya çalıştığı ve neden Rusya ve Çin eksenine yaklaştığı hakkında da fikir veriyor.

Özgürlükçü demokrasi ve hukuk devleti ile iktidarın kavgası var.

Almanya ve Fransa ölçüsünde bir demokrasiyi karşı Rusya ve Çin'deki despot rejim işlerine geliyor.

Batılı devletler kendi içinde denge ve denetleme sistemlerini kurabilmiş, devleti yönetenlerin hukuk karşısında hesap verebilir olduğu sistemleri kurabilmişlerdir.

AKP-MHP iktidarı, bunun tam tersine devleti her gün legal alandan illegal alana doğru çeken anayasa ve yasaları yok sayan,yargı bağımsızlığının tam olarak ortadan kaldırıldığı, denge ve denetim adına hiçbir işleyişin kalmadığı bir kabile devleti durumuna getirdi.

Yeniden ve yine başlatılan bu despotik sürecin ucu nereye kadar gider bilinmez. Bunun bir yanı iktidarın elinde olduğu kadar diğer bir yanı da muhalefet partilerinin elinde olacaktır.

Bu anti-demokratik ve hukuksuzluğa sessiz kalınırsa iktidarın daha da fazla otoriterleşeceğinden benim şüphem yok.

Bir yandan Fırat'ın doğusu için savaş tam tamları çalan diğer yanda ise İdlib'de kuyruğu kapıya sıkışmış olan iktidar, ekonomik kriz içinde kavru lan bir ülke ve dünyada sıfır itibar olanların kendi iktidarlarını korumak için yapamayacakları çılgınlık yoktur.

Buna karşı muhalefetin yapacağı da çok şey vardır.

Mecliste, sokakta her yerde bir bütün olarak eylemlilik içinde olması yaşamsal önem taşımaktadır.,

Nasıl ki 31 Mart ve 23 Haziran seçim zaferlerini birlik içinde olunacağı zaman kazandı. Şimdi de bu yakın zamanda yaşananlardan ders alınması bilmek lazım.

HDP ile ittifak yapmak, iş ve güç birliği yapmak hiçbir muhalefet partisini zayıflatmaz.

Ancak bu ittifaktan kaçarsanız, AKP iktidarının hukuksuz ve zorbaca dayatmalarına boyun eğerseniz işte bu sizi zayıflatır.

Bir başka açıdan da bakacak olursak bu despotik rejimin daha ne kadar vahşileşeceğinin sınırı belli değil...

Sıra herkese gelebilir.

Öncelikle CHP ve HDP başkanları bir araya gelmeli ve bir ortak eylemlilik çalışmasını başlatmalıdır.

TBMM'den istifa edilmesi seçeneği her zaman masada tutulmalıdır. Zaten meclisin yasama organı olma işlevinin içi boşaltılmıştır.

Aynı zaman seçilmiş tüm CHP'li ve HDP'li belediye başkanları hemen Diyarbakır'a gitmeli ve büyük bir mitingde buluşmalıdır.

Uluslararası alanda medya ve siyasi alanda yoğun bir bilgilendirme sağlanmalıdır.

Diğer taraftan ise sivil toplum örgütleri de bu muhalif birlikteliğe destek verecektir.

Bilinmeli ki İktidarın seçim intikamı doğuda belediye başkanlarını görevden almakla sınırlı kalmadı, İzmir ormanları yanarken yangına seyirci kalarak ta intikam almaya çalıştı.

CHP ve HDP'nin kuracağı iş ve güç birliği diğer muhalefet partilerinin üzerinde bir baskı oluşturduğu kadar tabanlarında da yönetimlere tepkiye neden olur.

Sürece özellikle İYİP kayıtsız kalırsa ya da MHP'den rol çalmaya kalkın kurnazlıkta bir siyaset izlerse ki öyle yapacağı anlaşılıyor. Bu durum MHP'ye yarayan bir siyasi sonuca neden olur.

Daha güçlü bir muhalefet yaratılması ve mücadelesinden başka bu süreçten kurtulmak imkansız çünkü nasıl olsa bir gün gidecekler umursamazlığı ve beklentisi karşılığı olmayan bir iyimserlik...

Bir gün gideceklerini bilmek için kain olmaya gerek yok ama o gün bizde olmayacağız...

Siz bilirsiniz...

"Daha güçlü bir muhalefet yaratılması ve mücadelesinden başka bu süreçten kurtulmak imkansız çünkü nasıl olsa bir gün gidecekler umursamazlığı ve beklentisi karşılığı olmayan bir iyimserlik.."

Bir gün gideceklerini bilmek için kain olmaya gerek yok ama o gün bizde olmayacağız..."



adalet

Daimi geçersiz oylar ve muhalefetin ilişki durumu

Bugün muhalefeti yöneten siyasi liderlerin bu konuda net ve uzun vadede sabit bir tavır koyması gerek. Bu tavrın altınının da 'yarın sıra bizim belediyelere gelir mi' korkusuyla değil sırf elimizde kalan tek şey olan o kevgire dönmüş demokrasiyi ve halkın iradesini korumak şiarıyla doldurmak gerekiyor. HDP'nin yanında ama'sız, fakat'sız durmazlarsa iktidar bu bloku bir arada ve mukavim tutan tuğlayı çekmeyi başaracaktır.

ULAŞ ALTUNER

“Demokrasi, içindeki insanların oyuncu değil, izleyici olduğu bir sistemdir.” Noam Chomsky’nin uzun yıllardır hafızamdaki aforizma nehrinde sürüklenen bu sözü son birkaç seçim sürecinde yerine oturdu, oturuyor derken; Diyarbakır, Van ve Mardin büyükşehir belediyelerine kayyım atandığı haberini okuduğumda ‘hah’ dedim, şimdi yerleşti. Hani bir aletin parçalarını birleştirirken bir ‘tık’ sesi ararsınız. Adeta o sesi işittim.

Böyle baktığımızda o kadar elzem bir şey gibi görünmüyorsa da eksik yanlış, iyi kötü bir demokrasinin varlığına sırtını yaslamışların umudunu, inancını iyiden iyiye örseleyen çok amaçlı bir operasyondur bu. Hukuk ve demokrasi açısından kusurlu olmakla birlikte siyasal strateji bağlamında gayet geçerli ve işlevsel bir hamle gibi duruyor. İktidar aynı taşla hem birkaç ay önceki yerel seçimlerde yaşadığı hezimetin baş müsebbibi olarak gördüğü Kürt seçmenlerin gönlünü hem de gevşek bir ip üstünde dengede durmaya çalışan muhalefet ittifakını kanatmayı başardı. Kim ne derse desin, sınırın güneyinde beklenen yeni gelişmeler öncesinde İslamcı/milliyetçi tabanın da koltuklarını kabarttı.

Üzölmeye, öfkelenmeye hakkımız var tabii. Ancak şaşırmanın biraz abartılı bir tepki olduğu kanısındayım. Bu hem artık bir şeye şaşırmanın lüks olduğu bir atmosferde yaşadığımız için böyle hem de bu işin tam da bu şekilde yürüyeceği daha seçimden önce davulla zurnayla ilan edilmiş olduğundan. Bu müdahalenin ne amaçla ve ne şekilde uygulamaya konulacağı bile detaylarıyla en yetkili ağızdan aktarılmıştı. Velhasıl, açıklanan program duyurulduğu şekilde uygulandı ve atanmış bürokrat belediye başkanları, 5 ay aradan sonra, çok özledikleri, Evkur’dan döşenmiş hissi veren makam odalarına ve lüks banyolarına kavuştular. Sıhhatler olsun!

Yaklaşık 17 yıldır bütün meşruiyetini irade-i milliye üzerine inşa eden, ‘yüzde 51 ne derse o olur, demokrasi de tam olarak budur’ diyen AKP’nin bu milli irade meselesini biraz izafi gördüğünü zaten biliyorduk bilmesine de son seçimlerde çok daha net bir şekilde kavrama olanağı bulmuştuk. Milli irade tanımının kapsamındaki millet, salt AKP’ye oy veren yurttaşları içine alıyor. Halkın yüzde 51’inin AKP’den yana irade koyduğu her durumda atı alan Üsküdar’ı geçiyor ve bunun tartışılması bile mevzu bahis edilemiyor. Aksi gerçekleştiğinde, mesela 7 Haziran 2015 seçimlerimde ya da 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde olduğu gibi AKP seçimi kaybettiğinde, mutlaka bir dolap dönmüş, görünmez eller seçime şaibe karıştırmış oluyor.

Özetle, artık çok iyi biliyoruz ki demokrasiyi yüzde 51’e indirgeyen iktidar, bu mübarek orana erişemediğinde, AKP aleyhinde kullanılan oylar geçersiz ya da dolaylı olarak geçer-

“ Bu müdahalenin ne amaçla ve ne şekilde uygulamaya konulacağı bile detaylarıyla en yetkili ağızdan aktarılmıştı. Velhasıl, açıklanan program duyurulduğu şekilde uygulandı ve atanmış bürokrat belediye başkanları, 5 ay aradan sonra, çok özledikleri, Evkur’dan döşenmiş hissi veren makam odalarına ve lüks banyolarına kavuştular. Sıhhatler olsun! ”

“Şunu da anlıyoruz ki siyasiler, bizim aksimize, aylar öncesinde ilan edilen böyle bir operasyonun yapılacağı konusunda bilgi sahibi değıllermiş. Ya da nedense inanmamışlar. Öyle olmalı ki HDP dışında hiçbir oluşumun elle tutulur bir aksiyon planı yok. Hepsi resmen şok! Hepsi büyük infiale kapılmış durumda.”

sizleşecek oylardır. Benim gibi sözelcilikle malul insanların bile çok kolay anlayabileceğı bir algoritması var geçersiz oyların:

- Sandığa gittiniz, oyunuzu muhalefete verdiniz, seçimi AKP kazandı. Oyunuz (muhalefete vermiş olduğunuz halde) geçerli.
- Sandığa gittiğiniz, oyunuzu muhalefete verdiniz, seçimi oy verdiğiniz parti/aday kazandı. Oyunuz geçersiz. ‘Çünkü çaldılar’.
- Sandığa gittiniz, oyunuzu iktidar partisine / adayına verdiniz. Seçimi AKP kazandı. Oyunuz doğrudan ve fazlasıyla geçerli.
- Sandığa gittiniz, mührü basmanız gereken yuvarlağın içine değil AKP logosunun üstüne bastınız. AKP seçimi kaybetti. Geçersiz kullandığınız oyunuz, yeniden sayılmak suretiyle dolaylı olarak ve fazlasıyla geçerli.
- Kürt coğrafyasında yaşıyorsanız oyunuzu kime verdiğinizin zaten bir ehemmiyeti yok. Sizi kimin yöneteceği çoktan belirlenmiş durumda. Şayet AKP’ye vermediyseniz oyunuz her durumda ve yeniden sayılmaksızın geçersiz.

Bu tür şeyler vuku bulduğu zaman insanın gözü ister istemez arkasına geçilip yürünecek bir babayiğit arıyor. İstiyor-sun ki sesi senden daha gür çıkan birileri çıksın senin adına konuşsun. Keyfi kararlarla, halkın iradesini gasp edenlere karşı dimdik dursun, çata çat mücadele etsin. Hukuksa hukuk, sokaksa sokak, protestoysa protesto... Temsil edilmek üzere görevlendirdiklerimiz önderlik etsin, toplumu yönlendirsin diyorsun.

21 yerinden delinmiş demokrasimizin siyasi aktörleri bu ortamda ne yapıyorlar diye baktığımızda içimize fenalık geliyor. Senin, benim, bütün bu sıradan insanların Twitter’da kurduğu tepki barikatının 250 metre gerisinden iktidara minik taşlar şandelliyorlar. Onu da HDP’nin uğradığı her nevi haksızlık karşısındaki ihtiyatla yapıyorlar. Kınamalar, lanetlemeler, ‘kabul edilemez’ler havada uçuşuyor. Ha bir de yine mevzu HDP veya Kürtler olduğunda o açıklamalardan bir türlü eksik olmayan ‘ama’lar...

Şunu da anlıyoruz ki siyasiler, bizim aksimize, aylar öncesinde ilan edilen böyle bir operasyonun yapılacağı konusunda bilgi sahibi değıllermiş. Ya da nedense inanmamışlar. Öyle olmalı ki HDP dışında hiçbir oluşumun elle tutulur bir aksiyon planı yok. Hepsi resmen şok! Hepsi büyük infiale kapılmış durumda.

Tamam. Ona da tamam ama ablalarım, abilerim, sizin işiniz tweet atmak mıdır? Siz önde duracaksınız, biz arkanızdan geleceğiz. Mesela Ankaradan Maltepe'ye yürüdüğünüz gibi, "hadi kalkın memleketin öbür ucuna yürüyoruz" diyeceksiniz. 'Yok o tür şeyler yapmayacağız, başka bir planımız var' diyebilirsiniz. Bizi itidale davet edebilirsiniz. Edin. Ama siz de bizimle birlikte mutedil kalacaksınız olmaz o iş.

Kemal Kılıçdaroğlu yine kimseyi şaşırtmayan açıklamasında, "Bu tür olaylarda sokağa çıkılmasını, protesto yapılmasını doğru bulmuyoruz" dedi. Ne tür olaylarda sokağa çıkılmasını tasvip ediyorsunuz Kemal Bey? Seçme-seçilme hakkımıza, irademize, demokrasimize tecavüzün hangi fazında çığlık atıp bu duruma itiraz etmeliyiz?

Mesela şöyle bir şey olsa... Bir sonraki Cumhurbaşkanlığı seçimini CHP adayı yüzde 1'lik oy farkıyla kazansa. Sonra birileri çıkıp "Bu farkı yaratan yerli ve milli olmayan unsurların geçersiz oylarıdır, seçim iptal" dese, o zaman da böyle geniş geniş oturup 'bekleyip görelim' diyecek miyiz?

Siyaset tarafında vaziyet böyleyken farklı isimlerle yayımlanan AKP bültenlerinde durum ne diye bakmaya bile lüzum yok. Çok büyük marifetmiş gibi bu tarihi lekeyi alkış kıyamet methediyorlar. Bir bakıma iyi bir şey yapıyorlar. Hepsi tarihe not. Hepsi arşiv.

Gaspsın dumanı üstündeyken CNN Türk'e bir adam çıkarmışlar. Titri güvenlik uzmanı. Güvenlik konusundaki uzmanlığını besleyen birikim nedir bilemem. "Halkın oy verip seçtiği belediye başkanlarının hukuka aykırı şekilde görevden alınmasını neden bir 'güvenlik uzmanı' yorumluyor" sorusunu da şuraya park ediyorum. Bu uzman, canlı yayında, o bölgedeki seçmen kitlesine atıfla 'bunlar cahildir, korkaktır, ne yaptıklarını bilmezler. Buradan çıkan sonuç milli irade değildir" diye saçmalıyordu.

Vay be! Yıllar yılı 'göbeğini kaşıyan cahil' etiketinden mustarip olmuş mağdur fakat vakur AKP'lilerin geldiği noktaya bak. Türkiye'de belki de en örgütlü, en ne yaptığının farkında seçmen kitlesine cahil diyorlar. Bu iktidar denen zehir nasıl hücre hücre ele geçiriyor bu beyinleri, bellekleri nasıl siliyor, vicdanları nasıl çürütüyor, an be an tanıklık ediyoruz.

Kim cahildir, kime göre cahildir, cehalet neyle, nasıl ölçümlenir... Bunlar çok muğlak meseleler. Hatta devrine duruma göre değişebilen şeyler. HDP'ye oy verenler velev ki cahillerdir. Velev ki pusulaya ip koyarak mühür basıyorlardır. Ampulün üstüne basıldı diye yeniden sayılan oy geçerlilik kazanıyor ama ipe verilen oy geçersiz demek. Vicdanı

"Vay be! Yıllar yılı 'göbeğini kaşıyan cahil' etiketinden mustarip olmuş mağdur fakat vakur AKP'lilerin geldiği noktaya bak. Türkiye'de belki de en örgütlü, en ne yaptığının farkında seçmen kitlesine cahil diyorlar. Bu iktidar denen zehir nasıl hücre hücre ele geçiriyor bu beyinleri, bellekleri nasıl siliyor, vicdanları nasıl çürütüyor, an be an tanıklık ediyoruz."

“Şu dönemde bir zorluğu yok. Daha çok fırsatın oluyor. Ama bundan iki yıl önce benim için zordu. Nesin sen? Rapçi dendiğinde bir meslek ya da bir iş değilmiş gibi geliyordu insanlara. Boş gezenin boş kalfaları... Bir şey yapamadılar, rapçi oldular gibi düşünülüyordu. Ama insanlar farkındalık kazanmaya başladıktan sonra daha kolay oldu.”

ve adaleti artık nereye çektiklerini berraklaştırıyor bu bakış.

AKP bu güvenlikçinin öne sürdüğü ‘cahillerin oyu geçersizdir’ tezini destekliyorsa bir iktidar temsilcisinin acilen çıkıp Aysun Kayacı’dan özür dilemesi gerekir. Ya da böyle kafa bulandıran şeylerle hiç uğraşmasınlar. “Kürtlerin AKP dışındaki partilere verdikleri oylar, ‘daimi geçersiz’ oylardır” desinler, çıksınlar bu işin içinden. Herkesin kafası serin olsun.

Adet olduğu üzere dış basın bu olan bitene ne demiş diye ona da bir göz attım. Onlar hala “Acaba AKP otoriterleşiyor mu” seviyesindedir. Bir dış haberler gurusu değilim ama gözlemlediğim kadarıyla bu naiflikleri bilgisizlikten çok cehennemin bizim bulunduğumuz katmanlarına erişimleri bulunmadığından. Bizde ve Orta Doğu’da olan biteni çoğunlukla evrensel hukuk, insan hakları ve etik gibi kavramların onlar için mümkün olan, tahayyül edebildikleri en düşük eşikten değerlendiriyorlar. Farkında olmadıkları, onların alt eşik addettikleri seviyenin bizim mevcut koşullarda çıkmayı hayal bile edemediğimiz bir irtifa olması.

Belçikalı, radyocu bir arkadaşım, 15 Temmuz’dan iki gün sonra bana ‘Orada neler oluyor’ diye sormuştu. Ben de dilim döndüğünce ve mümkün olduğunca basitleştirerek özetlemiştim. Yazdıklarımı okuduktan sonra, “Ama idam cezası geri gelirse Avrupa Birliği’ne giremezsiniz ki” dedi. Ah canım ya! Canım benim! Bir süre için ‘Her kuşu gördük, leylek kaldı’ deyişini ‘İngilizce’ye çevirebilir miyim’ diye düşündüğümü hatırlıyorum. Sonra vazgeçip, “Almazsanız almayın. Biz de Şangay Beşlisi’ne gireriz” dedim.



BİZ ŞİMDİ NEYİZ?

Bu son gelişmelerin ışığında artık görüyoruz ki 'demir soğutma' falan gündemde değil artık. Bilakis demiri tavında dövme eğilimi var. İktidar dini bütün ve milliyetçi cephenin tutkalını güçlendirmeyi hedefliyor ve bunu yaparken baskının dozunu aşamalı olarak artıracak. Başta CHP, muhalefet partilerinin bu 'ılık' tavrı karşısında HDP, seçim sürecinde birlikte hareket ettiği başka telden çalan siyasi hareketlerle ilişkilendirme biçimini haklı olarak sorgulayacak. 'Şimdi biz neyiz' sorusunu soracak.

Bugün muhalefeti yöneten siyasi liderlerin bu konuda net ve uzun vadede sabit bir tavır koyması gerek. Bu tavrın altınının da 'yarın sıra bizim belediyelere gelir mi' korkusuyla değil sırf elimizde kalan tek şey olan o kevgire dönmüş demokrasiyi ve halkın iradesini korumak şiarıyla doldurmak gerekiyor. HDP'nin yanında amaçsız, fakat'sız durmazlarsa iktidar bu bloku bir arada ve mukavim tutan tuğlayı çekmeyi başaracaktır. Bugünleri ılık açıklamalarla geçirilirse, seçim sathı mailine girildiğinde Kürt seçmenlere ve temsilcilerine 'gelin omuz verin kardeşim' denildiğinde bunun makul bir karşılığı olacaktır. Üstelik bu tepki sadece HDP seçmeniyle de sınırlı kalmayabilir.

Seçmenlerini ne kadar duyuyorlar, söylenenleri ne kadar anlıyorlar bilmiyorum. Ancak muhalefet tabanındaki kimsenin artık böyle keyfe keder işgallerin, zapt etmelerin, halk iradesini hiçe saymaların karşısında 'hukuki zeminde mücadele edeceğiz' lafını işitmek istediğini sanmıyorum. Çünkü o hukukun kimin hukuku olduğunu, kimi koruyup kimi ötekileştirdiğini, o hukuki zemini tesis eden kurumların meşruiyetinin artık tartışmalı olduğunu herkes gayet iyi biliyor.

Chomsky ile başladık, onunla bitirelim: "Her türlü otorite ve hiyerarşi sorgulanmalı ve bunların meşruiyeti ispatlanmalıdır. Meşruiyetini ispatlayamayan her türlü otorite gayrimeşrudur."

"Seçmenlerini ne kadar duyuyorlar, söylenenleri ne kadar anlıyorlar bilmiyorum. Ancak muhalefet tabanındaki kimsenin artık böyle keyfe keder işgallerin, zapt etmelerin, halk iradesini hiçe saymaların karşısında 'hukuki zeminde mücadele edeceğiz' lafını işitmek istediğini sanmıyorum. Çünkü o hukukun kimin hukuku olduğunu, kimi koruyup kimi ötekileştirdiğini, o hukuki zemini tesis eden kurumların meşruiyetinin artık tartışmalı olduğunu herkes gayet iyi biliyor.."

İktidar herkese karşı

Suriye'de Kürtleri ve hamileri ABD'yi istediğimiz noktaya getiremedik, o halde intikamını Türkiye'de HDP'lilerden alalım. Muhalefet uzlaşma fotoğrafları veriyor, politika üretiyor, o halde belediyeleri basalım ve asıl patronun kim olduğunu gösterelim. Suriye ordusu İdlib'te cihatçı çetelere karşı ilerliyor, o halde El Nusra'ya silah yetiştirelim.

MUSA ÖZUĞURLU



Türkiye’de HDP’li belediyelere karşı takınılan tutum Suriye tarafında yaşanan gelişmelerle de birlikte ele alınmalı. Daha önce de kayyum atamaları yapılmıştı ancak bu kez durum daha farklı. Hamle bu kez daha çok “Suriye olmadı o halde içeriye yönelelim” hamlesi gibi duruyor. Dahası istenilen sonuçlar alınmadığı sürece içeride başka baskı araçlarının devreye sokulması olası.

İktidarın Suriye’de sıkışması iki başlık altında ele alınabilir:

- Kürtlere karşı istenilen adımlar atılmadı. Kürt treni yol almaya devam ediyor ve ABD o bölgede kaldığı sürece durması pek olası değil.
- Türkiye’de yerel seçimler sonrası eleştirilecek çok yönü olsa da toplumsal uzlaşma için umut vaat eden görüntüler ortaya çıkmaya başladı.
- AKP içinden yeni siyasi oluşumların çıkması süreci ilerliyor ve yeni partilerin Erdoğan-Bahçeli politikalarının dışında politika vaatleri var.
- Bütün bunların dışında Suriye ordusu zaman zaman ağır kayıplar verse de İdlib’te ilerliyor. Bu ilerleyişin devamının Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı hareketlerinde hakimiyet sağlanan bölgelerin olması kaçınılmaz.

Abdullah Öcalan kısa bir süre önce cezaevinde kendisi ile görüşen avukatlarına “Türk – Kürt savaşı tuzağı kurulduğunu, Türkiye’nin bu tuzağa düşmemesi gerektiğini” söyledi ancak “devlet aklının bundan uzak olduğunu” iddia etti. Öcalan ile ilgili düşüncemiz ne olursa olsun sözlerinin dikkate alınması gerektiği ortada. Zira Türkiye’nin bu iktidar tarafından tehlikeli sularda yüzdürüldüğü ilgili yazar ve konuşmacılar tarafından uzun zamandır dile getiriliyor.

Dar bir bakış açısıyla şu söylenebilir mi: O veya bu şekilde Kürt meselesinin gelip düğümlendiği yer Suriye oldu. O halde eğer bir Türk – Kürt çatışması tuzağı kuruluyorsa bunun ilk ayağı Suriye değil mi? İktidar Suriye’de Kürtler ile ulaşılacak bir uzlaşımın geri adım olacağını düşünüyor. Oysa saha gerçeklerine bakıldığı zaman meseleyi “Suriye Kürtleri” meselesi olmaktan çıkarıp Türkiye’yi de kapsayacak bir şekilde “Kürt meselesi” haline getiren bu iktidarın ta kendisi.

İktidar bugüne kadar attığı adımlarla meseleyi tamamen içinden çıkılmaz bir duruma getirdi. Halen İdlib tarafında bir avuç kazanım uğruna aynı hatayı sürdürüyor. Suriye’de yapılması gereken cihatçı çetelerden bir an önce kurtulması ve Kürtlerin de razı olacağı bir çözüme odaklanması, hemen ardından Suriye’deki tüm kesimlerin temsil edileceği bir şekilde anayasa hazırlanması ve devamı... İktidarın

“Dar bir bakış açısıyla şu söylenebilir mi: O veya bu şekilde Kürt meselesinin gelip düğümlendiği yer Suriye oldu. O halde eğer bir Türk – Kürt çatışması tuzağı kuruluyorsa bunun ilk ayağı Suriye değil mi? İktidar Suriye’de Kürtler ile ulaşılacak bir uzlaşımın geri adım olacağını düşünüyor. Oysa saha gerçeklerine bakıldığı zaman meseleyi “Suriye Kürtleri” meselesi olmaktan çıkarıp Türkiye’yi de kapsayacak bir şekilde “Kürt meselesi” haline getiren bu iktidarın ta kendisi..”

“Suriye’de Kürtleri ve hamileri ABD’yi istediğimiz noktaya getiremedik, o halde intikamını Türkiye’de HDP’lilerden alalım. Muhalefet uzlaşma fotoğrafları veriyor, politika üretiyor, o halde belediyeleri basalım ve asıl patronun kim olduğunu gösterelim. Suriye ordusu İdlib’te cihatçı çetelere karşı ilerliyor, o halde El Nusra’ya silah yetiştirelim.”

bütün bu süreçleri tıkayacak politikalarındaki ısrarı anlamak mümkün değil.

Zaman zaman verilen fotoğraflar ilerisi için umut vaat ediyor. Ancak iktidarın tahammülsüzlüğü hemen ortaya çıkıyor. Ana muhalefet partisi CHP’nin Genel Başkanı, HDP eski Eş Genel Başkanı ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı’nın eşlerinin bir araya gelerek verdikleri fotoğraf da böyle bir fotoğraf.

İktidarın herkesin kendisine karşı olduğu takıntısından kendisini kurtaramıyor. Bu nedenle düşman yaratma ve o düşman ile savaş üzerinden var olma temel politikasından politikasından vazgeçmiyor.

Suriye’de Kürtleri ve hamileri ABD’yi istediğimiz noktaya getiremedik, o halde intikamını Türkiye’de HDP’lilerden alalım. Muhalefet uzlaşma fotoğrafları veriyor, politika üretiyor, o halde belediyeleri basalım ve asıl patronun kim olduğunu gösterelim. Suriye ordusu İdlib’te cihatçı çetelere karşı ilerliyor, o halde El Nusra’ya silah yetiştirelim.

Suriye’de cihatçı çetelerin desteklenmesinin hiçbir Suriyelinin derdine derman olmayacağı, Suriye Kürtlerine yönelik tehdit ve icraatların Türkiye Kürtlerine nasıl yansıdığı, Türkiye Kürtlerinde rahatlama yaratacak politikaların Suriye tarafını da rahatlatılabileceği artık görülmeli.

Türkiye’nin artık “durmaya” ihtiyacı var. Suriye’de Kürtlere ve yönetime, içeride AKP’li olmayan herkese karşı yürütülen politikalar gerilimi her geçen gün daha da arttırıyor. Bu gidişatın sonu iyi değil. İktidarın bunu görebilmesi için ne yapmak gerek acaba?

Üç beş ezber, bir de Kürtler...

AKP adına söz alan neredeyse herkesin giderek çıtası düşen ve çirkinleşen ezber bir söyleme ses verdiğini de belirtmek gerek. Sanırım kaçınılmaz bir şey bu. Zira bunca iftira, çarpıtma ve kasıtlı olarak yanlış bilgilendirme nezih bir dil ve retorikte tutunamaz.

SEVİLAY ÇELENK

“DBP-HDP’li 105 belediyenin 95’ine kayyım atandığı Kasım 2016 sonrası dönemde o belediyelerde İçişleri Bakanlığı mülkiye müfettişleri günler ve aylar boyunca incelemeler yapmıştı. O incelemelerde yukarıda aktardığım türden mesnetsiz suçlamaları doğrulayan bir tek somut olay açığa çıkarılmış olsaydı maazallah 31 Mart 2019 yerel seçimleri öncesinde 7/24 sadece o olayın belgelerine maruz kalırdık. Oldu mu öyle bir şey?”

HDP’li üç büyükşehir belediye başkanlığının gasp edilmesinin bugün dördüncü günü. Diyarbakır, Mardin ve Van Büyükşehir Belediye Başkanları görevden alındı ve yerlerine kayyım atandı. Başkanlar hakkındaki henüz sonuçlanmamış ve asgari bir adalet kaygısı çerçevesinde yargıya konu olduğunda takipsizlik ya da beraat kararlarıyla sonuçlanmaları muhtemel soruşturmalar bu görevden almaların gerekçesi olarak sunuldu. “Tertemiz” oylarımızı korumak maalesef Süleymanların eline kaldı...

Haber Türk’teki Türkiye’nin Nabzı adlı programda denk geldiğim Süleyman Soylu kayyım atamalarını şu sözlerle savunuyordu. “Belediyeler PKK’nın en önemli lojistik merkezidir. Diyorlar ki dağa git, adam öldür kardeşini belediyede işe alacağım. Daha kaç terörist dağa gidecek? Daha kaç 14 yaşındaki kıza tecavüz edilecek? Daha kaç şehit gelecek?” Bakan, kayyım atanmış belediyelerden başlıyor, hoop uyuşturucu ticaretine, tecavüzlere, silah kaçakçılığına ve yolsuzluklara geçiyordu. Diğer şehirlerdeki birçok insanın kendilerini aradığını ve “Ne olur bizim oralara da aynı şeyi yapın” dediğini de sözlerine ekliyordu.

Düşünün ki dikkate değer biçimde yüksek oy oranlarıyla seçim kazanmış başkanlar üç buçuk ay önce mazbatalarını almış ve hepimizin tanık olduğu büyük sevinç gösterileri arasında görev başına geçmiş. Gelin görün ki her ne olursa olmuş, onlara oy verenler bu kısa sürede bakanlığı ya da artık nereye uygun görmüşlerse orayı yana yakıla arıyor ve “Ne olur kayyım atayın” diye yalvarıyormuş! Yavuz Doughnut’lar filan da benzer şeyler saçmıyor ama onları bir yana bırakın. Buna inanmamızı bekleyen kişi maalesef bir bakan. “Maalesef Süleyman.” Bu kadar mesnetsiz, bu kadar asılsız, bu kadar trol ağızlı bir konuşma... Muhteşem Süleyman değil tabii, ne yapsın elinden bu kadar geliyor.

İnsanın dinlerken gerçekten yüreği sıkışıyor. Programda yer alan gazeteciler Deniz Zeyrek de dahil, bozmuyor tabii. Hiçbir cevabın üzerine gidemiyor. Bir soruya alamadığı yanıtın dakikasında vazgeçiyor. “AKP’nin sizden önceki İçişleri Bakanları Efsan Ala, Muammer Güler niye kayyım atamıyordu, onlar terörle mücadele konusuna sizin kadar duyarlı değil miydi” minvalinde manalı bir soru sorar gibi yapan Nagehan Alçı’ya Bakan Bey “Bu biraz tahrik edici bir soru gibi geliyor” diyerek manasız bir cevap veriyor ve bu “tahrik” açıklaması nedense başta Bakanın kendisi tarafından çok komik bulunarak kahkahalar arasında soruyu da cevabı da unutturuyor.

DBP-HDP’li 105 belediyenin 95’ine kayyım atandığı Kasım 2016 sonrası dönemde o belediyelerde İçişleri Bakanlığı mülkiye müfettişleri günler ve aylar boyunca incelemeler yapmıştı. O incelemelerde yukarıda aktardığım türden mesnetsiz suçlamaları doğrulayan bir tek somut olay açığa çıkarılmış olsaydı maazallah 31 Mart 2019 yerel seçimleri öncesinde 7/24 sadece o olayın belgelerine maruz kalırdık. Oldu mu öyle bir şey?

Ama söz konusu HDP ve Kürtlerse, söz konusu toplumsal muhalefetse, AKP müfteriliği bakımından bilgi, belge ve kanıt gerekliliği sadece bir teferruattır. Kim soracak? Tümüyle bir ezber

dünyası işte. Bir de ezbere dönüşün diye uydurulmuş olaylar, kalorifer suyu kadar “saf iftiralar” var. Bunlardan birini Süleyman Soylu diline pelesenk etmiş, Google’da bir tarayın göreceksiniz. 2016 yılından bu yana döne döne anlatmaya doymuyor. O kadar tuhaf, o kadar basit bir hikaye, niye bu denli sardırması bu hikayeye inanılır gibi değil. Neymiş efendim Ahmet Türk, “Ahmet yak şu sigaramı” diyerek odasına dalıveren 17 veya 18 yaşlarındaki bir PKK’lının önünde eğiliyor ve sigarasını yakıyormuş. Bu PKK’lının kim olduğunu Ahmet Türk’e soracaktık. Soylu’nun yaşına yakın bir süreden bu yana haysiyetle, bilgelikle ve asaletle siyaset alanında yer alan, 1973 yılından bu yana aralıklarla altı dönem TBMM çatısı altında milletvekili olarak görev yapmış olan Ahmet Türk’ün herhangi bir yaştaki herhangi bir kişinin önünde eğilip büküleceğine inanmamızı istiyor...

Bir bakanın 73 yaşındaki itibarlı bir siyaset insanı hakkındaki bu asılsız olayı anlatıp durması için akli melekelerini yitirmiş olması gerekmiyor. Hayır. Daha evvel de defaatle söylediğim gibi kendisini dinlediğini ve inandığını düşündüğü kitlenin hiçbir akli melekesinin bulunmadığını düşünmesi ve onları bu derece aşağılaması gerekiyor.

Bu satırları yazmadan evvel başka bir mecradaki bir haber programında da Diyarbakır BB’nin seçilmiş başkanı Adnan Selçuk Mızraklı’ya denk gelip izlemiştim. Kayyım atamalarını değerlendiriyordu. Şahsen de tanıdığım değerli bir tıp adamı olan Mızraklı politik olarak yine çok iyi, ikna edici ve etkileyici bir değerlendirme yapmıştı. Sonra işte Haber Türk’teki programda Soylu’yu izledim. Bir HDP’li belediye başkanı ile bir AKP’li bakan arasındaki nitelik, entelektüel donanım ve retorik farkı ibretlik bir farktı...

Esas olarak AKP adına söz alan neredeyse herkesin giderek çıtası düşen ve çirkinleşen ezber bir söyleme ses verdiğini de bu noktada belirtmek gerek. Sanırım kaçınılmaz bir şey bu. Bunca yanlış bilgi, çarpıtma ve dezenformasyon nezih bir dil ve retorikte tutunamaz. Birkaç gün önce adli yıl açılışını protesto edenlere Akit yazarının söylediği çirkin sözleri hatırlayın. Türkiye’nin sayısı kırkı aşan barosunun üyelerine söylediği sözler işte burada. Bu seviye yoksunu, çirkin dili telin eden bir AKP’li gördünüz mü hiç? Sonuçta bir siyasi çizgi kendi adına söz alanların seviyesiyle de kaçınılmaz olarak nitelenir.

Bu dilin çirkinliği ayrı ve önemli bir şey ama bir de her kesimden insanı Kürtler söz konusu olduğunda adeta esir alan ve muhakemesine ket vuran bir ezbercilik var. O da apayrı bir dert. Bir iki örnek vermeye çalışayım.

7 Haziran 2015 seçimlerinin ertesi günü hayatımın neredeyse en neşeli sabahlarından birine uyanmış, sevinçten içim içime sığmaz bir biçimde güzelce hazırlanmış ve fakülteye gitmek üzere evden çıkmıştım. Dersim vardı. Sokağımıza en yakın du-raktan da taksi çağırıştım. Daha evvelce de defalarca rastladığım tanıdık şoförlerden biri gelmişti. Günaydın faslından sonra hemen lafa girerek, “Bizim duraktaki Kürtler bugün işe gelme-

” Bu satırları yazmadan evvel başka bir mecradaki bir haber programında da Diyarbakır BB’nin seçilmiş başkanı Adnan Selçuk Mızraklı’ya denk gelip izlemiştim. Kayyım atamalarını değerlendiriyordu. Şahsen de tanıdığım değerli bir tıp adamı olan Mızraklı politik olarak yine çok iyi, ikna edici ve etkileyici bir değerlendirme yapmıştı. Sonra işte Haber Türk’teki programda Soylu’yu izledim. Bir HDP’li belediye başkanı ile bir AKP’li bakan arasındaki nitelik, entelektüel donanım ve retorik farkı ibretlik bir farktı...”

“ Kısacası çok kişi ezber cenneti Türkiye’den konuşmanın keyfini sürüyor... Kürtler söz konusu oldu mu, birbirinden apayrı dünyalara ve sosyal konumlara sahip isimler yalan yanlış bilgiyi dolaşıma sokmakta bir an bile tereddüt göstermiyor. Oysa tereddüt etrafıca düşünebilmek ve ezbercilikten korunmak için önemli bir imkandır.. ”

di hocam!” demişti. “Hayırdır” diyerek yüzüme bir soru işareti formu vermiştim. “Sevinçten bayram yapıyorlar, bugünü tatil ilan ettiler herhalde” diye cevaplamıştı. “Bizim durakta Kürt şoför çok mu ki” diye bir soru yönelterek bu konu üzerine bir yorum yapmaktan kaçınmışım. “Var var, hiç yoksa en az beş altı Kürt vardır” demişti. Sonra da belki bir beş dakika kadar süren bir sessizlik olmuştu. “Bakma Hocam HDP’nin Güneydoğuda oyları silmiş süpürmüş görünmesine. Bunlar sandığı seçim salonunun ortasına koyuyor, başına da silahlı iki adamı diyor, öyle bildiğin açık açık kullanıyor herkes oyunu. Gözü yiyen varsa mührü HDP’ye basmasın. Diyarbakır, Mardin... Oralarda seçim meçim yok hep böyle.”

Sakince dinlemeye çalışmış ama sakince konuşmayı becere-meyeceğimi bildiğimden ses etmemiştim. Şoför bu söylediği şeye kesin keskin inanıyordu. “Peki Ankarada Kürt şoförlerin HDP barajı geçti diye sevinçten bayram ettiğini düşünüyorsan, Kürt nüfusun yoğun olduğu illerde HDP’ye giden milyonlarca oyun kafalara dayanmış silahlar sayesinde alındığına niye inanı-yorsun” diye soracak olsam, kendi mantığındaki bu azametli yarılmayla azıcık yüzleşir, ezberlerinde küçücük bir kırılma olur muydu bilmiyorum...

Bu ezberi her yerde görebilirsiniz. CHP seçmeni emekli bir öğ-retmen 24 Haziran seçimleri sonrasında, “Kürtler destekleyip oy vermese AKP kesinlikle kaybederdi” gibi bir şeyler söyle-mişti bana. Memleket genelinin AKP turuncusuna boyandığı haritayı ve bu haritanın doğu ve güneydoğu kısmında HDP’nin kazandığı kocaman mor bölgeyi göstermişim. “Hangi Kürt oy-ları?” diye sormuştum. Yüzünden bir anlık bir şaşkınlık geçse de bu şaşkınlık hızla sabun üzerinden kayar gibi gözden yit-mişti. Aynı cümleyi 31 Mart’ta da, 23 Haziran’da da tereddütsüz tekrar etmiş olduğundan pek şüphem yok. Çünkü “Kürtler” diye bir ezberi var. Yüzde 60, 70 değil. Yüzde 100 AKP karşı-tı olması ve HDP’ye oy vermesi beklenen homojen bir blok tahayyül ediyor. Kırk farklı siyasete bölünmüş “Türkler”den farklı olmak zorundaki bir “kesim”. Kendisi de dahil muazzam bir nüfusun HDP’yi yok sayıyor olmasının da bu bağlamda bir önemi olmuyor.

Kısacası çok kişi ezber cenneti Türkiye’den konuşmanın keyfi-ni sürüyor... Kürtler söz konusu oldu mu, birbirinden apayrı dünyalara ve sosyal konumlara sahip isimler yalan yanlış bilgiyi dolaşıma sokmakta bir an bile tereddüt göstermiyor. Oysa te- reddüt etrafıca düşünebilmek ve ezbercilikten korunmak için önemli bir imkandır..

Biraz “tereddüt” lütfen...

Kayyım, doğa ve geleceğimiz

Bütün ekosistem sorunu olsa da, özelde Türkiye'de rejim, bu coğrafya halklarına karşı, yine bu coğrafyada yaşayan tüm canlılara karşı suç işlemektedir. Toplumsal meşruiyet ile sorunlu hale gelmiş bu rejimin hepimizin geleceği ve sağlığı açısından tarihin hakkettiği yerine gönderilmesi elzemdir.

EŞREF AVCI

“ Bugün rejim açısından bahsi geçen “herkesin çıkarı” illüzyonunun artık geçerliliğini yitirdiğini görmüştür. Bu elbette yeni bir durum değil, milat olarak 7 Haziran 2015 söylenebilir. Ancak yeni olan 2015 sonrası yaşanan sürecin bütünlüklü olarak bütün toplumsal muhalefetin savaş olanakları ile yok edilmesidir. Rejim gün saymıyor elbette, ancak savaşın yarattığı bütün çoklu olanakları sonuna kadar kullanma çabasındadır. Satın alabileceğini almış alamayacağını tasfiye etmeye çalışmaktadır.”

Baştan söyleyelim, seçimli sistemin temel gerekçesi devlet erkinin egemen sınıflar arasındaki çıkar çatışmalarının savaşa dönüşümünü engellemektir. Bu burjuvazinin tarihsel kazanımlarından biridir. Seçimler, genel oy hakkının kabulü ile toplumsal meşruiyetin oluşturulmasının temel araçlarından biridir aynı zamanda. Toplumsal meşruiyetin bu şekildeki tezahürü bugünkü kapitalist dünyanın alametifarikasıdır.

Eğer bu konsensüsün dışına çeşitli saiklerle çıkılıyorsa kabul edilmelidir ki, egemen sınıf diktatöryel bir durumu tercih etmiş ve çatışmayı önlemek yerine savaşı tercih etmiş demektir. Kayyım anlayışı bu anlamda toplumsal yarılmayı devlet olanakları ile iç savaşa yönlendirmek demektir. Bu savaşın kimlerin arasında olacağından daha çok savaşı tercih etmek sorunun birinci yanıdır. Savaş neden tercih edilir; mevcut durum egemen sınıfın hâkimliğinin; ekonomik, siyasal ve ideolojik krizin doruğunda olduğunu göstermektedir. Krizin içeride ve dışarıdaki çeşitli yansımaları herkesin malumu; yolsuzluk, yoksulluk, Kürt sorunun çözümsüzlüğü, Suriye iç savaşı başta olmak üzere neredeyse ilişkili olduğu bütün devletlerle sorun üretme kapasitesinin artması, eğitimden, sağlıktan kamu hakkından yararlanmaya kadar, işkenceden hak ihlallerine, yargının egemen sınıfın basit bir aparatı durumuna indirgenmesine kadar bütün toplumsal parametreler egemen sınıfın içerisinde bulunduğu durumu net bir biçimde gösteriyor.

Eğer burjuvazi seçimli sistemi eski rejimin tasfiyesinin önemli uğrağı olarak bulduysa onu elbette kendi gereksinimleri için uygulamaya koymuştur/koyacaktır. Kendi sınıfsal çıkarları sıkıntıya girdiğinde onu gereksiz hale getirmesi de yine sınıfsal varlığının gereğidir. Bugün olan tam da budur. Ancak şu durumu aklımızdan çıkarmadan; egemen sınıflar tüm bunları yaparken toplumun taleplerini dikkate almaksızın seçimi ortadan kaldıramaz. Çünkü seçim sömürünün, yolsuzluğun, güç devşirmenin, klieantalist ilişkilerin gereğidir. Bu durumda yapılması gereken kendi sınıf çıkarlarını herkesin çıkarı imiş gibi sunabilme kapasitesidir. Bu kapasite aşırırsa yapacağı tek şey, savaşın olanaklarını zorlayıp yeni bir rejim olan diktatörlüğün önünü açmaktır.

Bugün rejim açısından bahsi geçen “herkesin çıkarı” illüzyonunun artık geçerliliğini yitirdiğini görmüştür. Bu elbette yeni bir durum değil, milat olarak 7 Haziran 2015 söylenebilir. Ancak yeni olan 2015 sonrası yaşanan sürecin bütünlüklü olarak bütün toplumsal muhalefetin savaş olanakları ile yok edilmesidir. Rejim gün saymıyor elbette, ancak savaşın yarattığı bütün çoklu olanakları sonuna kadar kullanma çabasındadır. Satın alabileceğini almış alamayacağını tasfiye etmeye çalışmaktadır.

Toplumsal sorunların çözümünün olanaksız hale getirildiği bu genel tablo ile kayyım anlayışı belki özelde Kürt illerinde ortaya çıkıyor olsa da, Türkiye genelinin bu durumdan azade olmadığı da gösterir. Kayyım anlayışı sömürgeci statünün kabul edilmesidir. F. Fanon “sömürgeci, sömürge” halkından bahsederken “zoolojik” terimler kullanır. Daha dün egemen sınıfa ait bir “güven-

sizlik uzmanı ”zatin, Kürt halkı için söyledikleri tam da, Fanon’un söylediklerini onaylar nitelikte idi. Seçmen iradesini kendileri ipotek altına alınca sorun yok, ancak seçmen kendi bilinçli politik tercihini yaptığıında “iradesiz” bir varlık derekesine düşürülüyor.

Evet, ortada Kürt halkı özelinde toplumun tümüne dayatılan bir savaş çağrısı söz konusudur. Bu savaş siyasal niteliklerinden arındırılmış ve tüm toplumsal grupların çıkarına olmayan sadece rejimi temsil edenlerin koltuklarını bir süre daha uzatmanın gerekçesi olacaktır. Tüm toplumu cenderesine alan bu savaş tutumunun karşısında konumlanmak elzemdir. AKP cenahının türlü saiklerle aşamadığı ve kendi yarattığı krizler toplamı gelip kendi içindeki aşınma ile bu sonuca zorunlu olarak evrilmiştir.

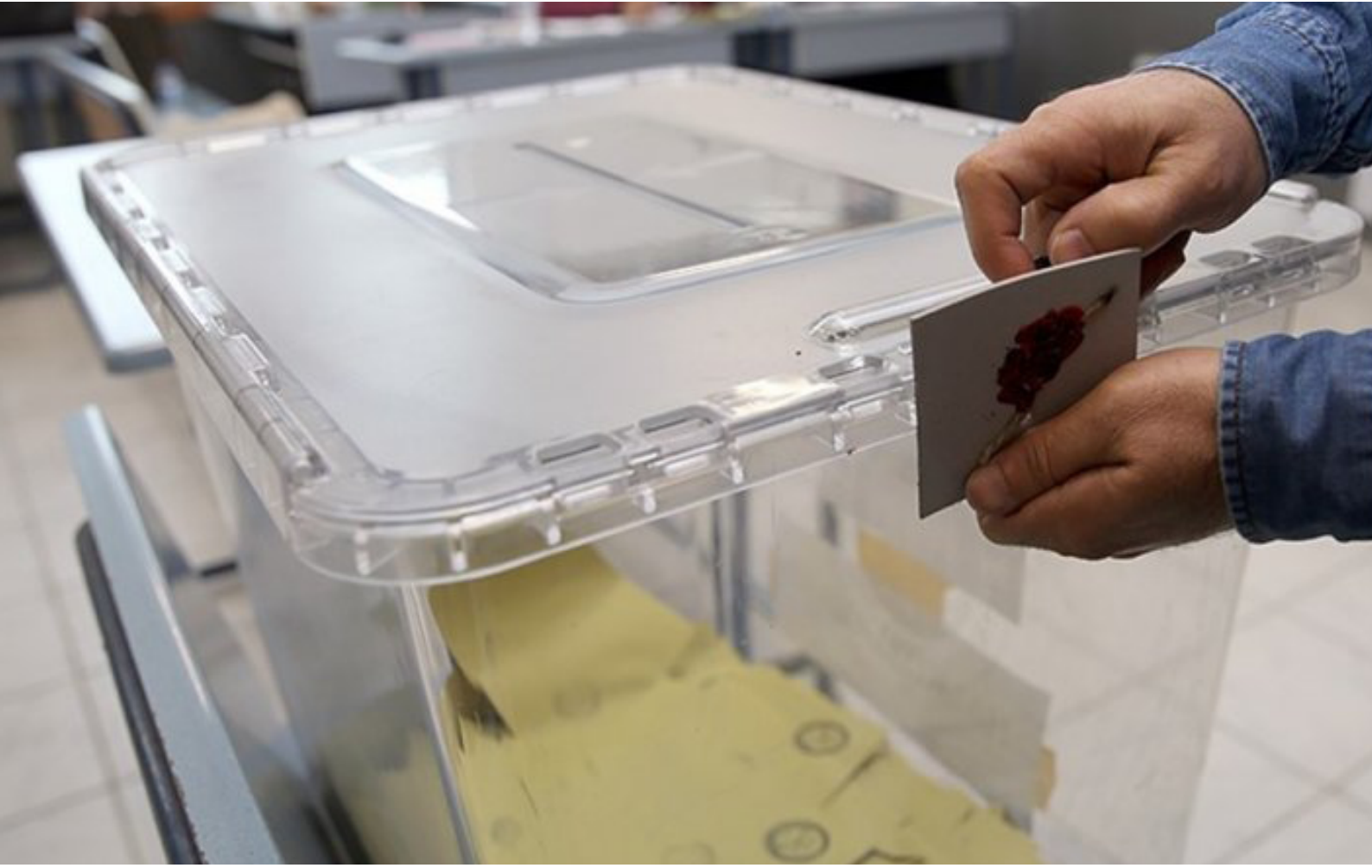
MHP ile olan zorunlu birlikteliği, kendi içerisinde çıkma potansiyeli taşıyan yeni parti oluşumları onu tam bir çıkmazın içerisine sokmuştur. Bu çıkmazın çözüm adresi Kürtler değildir, Kürt halkının politik niteliği bu duruma izin vermeyecektir. Bundan daha çoğu belirleyici olacaktır.

CHP’nin bu duruma karşı göstereceği tepkinin yerindeliği toplumsal muhalefet açısından önemli olsa da, konu devlet olduğunda CHP devlet partisi olduğunu her durumda gösterecektir. HDP milletvekillerinin tutuklanmasını gerekçelendiren, onaylayan tutum bir sonraki aşamada kendi milletvekillerine geldiğinde “adalet yürüyüşü” ile cevap verilmişti. Ancak toplumsal muhalefet ve özelde Kürtler ile olan birliktelik kendi ideolojik pozisyonunu zedeleyeceğini anladığında “adalet kurultayı” ile yürüyüşü durdurmuş ve aslına dönmüştür. Bu anlamda CHP içerisindeki muhalif kitle potansiyelinin CHP’nin ruhunun üzerine çıkarılması elzemdir. İstanbul seçimlerindeki pozisyon CHP’nin değil, CHP kitlesinin CHP yönetimine rağmen elde ettiği başarıdır. Bu başarılı tutum HDP’nin savaş politikalarını boşa çıkaracağı önemli eşiktir. Sermaye birikim rejiminin inşaat sektörü üzerinden tüketildiği, yerine ormanların talan edildiği her gün yeni orman yangınlarına bir yenisinin eklendiği, yerin altında olan altının bilimum madenin bu sermaye rejimini bir nebze kurtarma potansiyeli olsa da, hepimizin geleceğini yok ettiği görülmesi gereken gerçekliktir.

Rejim tarafından yaratılan “iklim terörünün” bugün her şeyden daha çok sorun edilmesi gereken temel siyasal formlardan biri olduğu, mevsim dengelerinin değişmesinden değil, daha çok yaşam alanlarımızın tüm canlılar ile birlikte yok edildiği gerçeği, siyasal momentin çıkış noktasını önümüze koymaktadır. Kaz dağları üzerinde yaratılan dayanışma savaş politikaları ile birlikte ekosistemi de rejimin elinden kurtaracaktır.

Bütün ekosistem sorunu olsa da, özelde Türkiye’de rejim, bu coğrafya halklarına karşı, yine bu coğrafyada yaşayan tüm canlılara karşı suç işlemektedir. Toplumsal meşruiyet ile sorunlu hale gelmiş bu rejimin hepimizin geleceği ve sağlığı açısından tarihin hakkettiği yerine gönderilmesi elzemdir.

“İstanbul seçimlerindeki pozisyon CHP’nin değil, CHP kitlesinin CHP yönetimine rağmen elde ettiği başarıdır. Bu başarılı tutum HDP’nin savaş politikalarını boşa çıkaracağı önemli eşiktir. Sermaye birikim rejiminin inşaat sektörü üzerinden tüketildiği, yerine ormanların talan edildiği her gün yeni orman yangınlarına bir yenisinin eklendiği, yerin altında olan altının bilimum madenin bu sermaye rejimini bir nebze kurtarma potansiyeli olsa da, hepimizin geleceğini yok ettiği görülmesi gereken gerçekliktir.”



Kayyım darbesi sandıkta kurulan ittifakı bozmayı da hedefliyor

Kayyım atamaları, hükümetin batıda kaybetmiş olduğu geniş rant alanlarının yerine yeni rant alanları açma çabası olarak da görülebilir. Eş başkanlık uygulaması partilerde yasal iken belediyelerde fiili olarak uygulanması, "başka bir yönetim" biçimi olarak lanse ediliyor.

İRFAN UÇAR

Hükümetin yargı reformu paketi sonbahara kalırken HDP'nin elindeki üç büyükşehir belediyesi Diyarbakır, Mardin ve Van'a kayyım atamak nereden çıktı? Pek çok neden sıralanabilir. Bunlardan birkaçına değineceğim.

AKP hükümeti, HDP bileşeni DBP'nin elindeki 96 belediyeye daha önce kayyım atamıştı. 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde HDP daha fazla oyla belediyeleri geri aldı. HDP bununla da kalmamış AKP'ye İstanbul, Ankara, Adana, Mersin, Antalya gibi büyük metropollerini kaybettirmişti. CHP, İYİ Parti, SA-ADET gibi muhalefet partilerinin bütün ürkekliğine rağmen HDP soğukkanlılıkla tabanını koordine etti ve sandıkta demokratik ittifak adaylarını destekledi. Ve sonuç da aldı.

Öte yandan Ali Babacan, Gül, Davutoğlu gibi isimler parti kurma hazırlığını sürdürüyor. AKP'nin henüz bu partileşme süreci tamamlanmadan bir erken seçim hesabı yaptığını öne sürmek çok afaki olmayacaktır. Babacan, AKP'den kopartacağı isimlerle henüz bir araya gelmeden Erdoğan baskın bir seçimi gündeme getirebilir ya da erken bir seçim mecbur olabilir.

HDP'li belediyelere kayyım atamasının nedenlerinden biri sandıkta kurulan demokratik ittifaka çomak sokmaktır. AKP, kayyım uygulamasına esaslı bir karşı çıkış yapacak olan CHP, İYİ Parti ve Saadet Partisini, "teröre destek" ile suçlayabilmektedir. Kaldı ki Akit gazetesi hemen "HDP'ye özel muamele! Akşener'in İP'inde kayyım suskunluğu" başlığını kullanarak tacizine başladı bile.

Erdoğan ve AKP, uzun zamandır demokratik siyasetin sınırlarını, meşruiyet çerçevesini çiziyor. Ne yazık ki başta CHP olmak üzere muhalefet partileri de "el âlem ne der" kaygısını -azaltmış olsa da- sürdürüyor. Muhalefet bu endişesinin üzerine açıktan gitmez ve yüzleşmezse son yerel seçimde sandıkta oluşturulan demokratik ittifak riske girebilir. Zira Kürtler dayak yerken milletvekilleri dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili "Anayasaya aykırı ama evet diyeceğiz" tutumunu hemen hatırlayıveriyorlar. Bu nedenle görevden almaların terör ithamlarıyla sunulması Türkiye'nin batı yakasında yerel seçimlerde sandıkta kurulan demokratik ittifak güçlerine de mesajdır. Demokratik ittifak güçleri, "el âlem ne der" politikasını gözden geçirmese kendi meşruiyet zeminini de kaybetmesi ihtimal dâhilindedir.

Kayyım atamasının en önemli nedeni Kürtlerin iradesini kırmaktır. İçişleri Bakanlığı'nın kayyımlarla ilgili açıklamasına bakıldığında dağda çatışanla belediyeleri eşitlediği görülecektir. Kürtlerin siyasi iradesinin tezahürü olan "seçim kazanma sonucu" kabul edilmiyor. Giderek Kürtlerin sandığa olan inancı kırılmaya çalışılıyor. "Seçimle, sandıkla bu iş olmuyor"

"Erdoğan ve AKP, uzun zamandır demokratik siyasetin sınırlarını, meşruiyet çerçevesini çiziyor. Ne yazık ki başta CHP olmak üzere muhalefet partileri de "el âlem ne der" kaygısını -azaltmış olsa da- sürdürüyor. Muhalefet bu endişesinin üzerine açıktan gitmez ve yüzleşmezse son yerel seçimde sandıkta oluşturulan demokratik ittifak riske girebilir. Zira Kürtler dayak yerken milletvekilleri dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili "Anayasaya aykırı ama evet diyeceğiz" tutumunu hemen hatırlayıveriyorlar."

“Kayyım atamaları, hükümetin batıda kaybetmiş olduğu geniş rant alanlarının yerine yeni rant alanları açma çabası olarak da görülebilir. Eş başkanlık uygulaması partilerde yasal iken belediyelerde fiili olarak uygulanması, “başka bir yönetim” biçimi olarak lanse ediliyor. Bu hem eş başkanlıktan duydukları endişeyi ifade ediyor hem de Suriye'nin kuzeyindeki kantonları ima ederek Türkiye'nin batı yakasındaki insanlara, seçilmiş belediye eş başkanları “öcü” gösteriliyor.”

duygu ve düşüncesi yayılmaya çalışılıyor. “Kapıyı çarp ve git” duygusu depreştirilmeye çalışılıyor. Şaşırtıcıdır ama hükümet sanki son kayyım atamaları ile “siyasi kopuş teşvik ediliyor” izlenimini uyandırıyor. Kürtlerde ve Kürt siyasetinde böyle bir duygunun gelişmesine en fazla Erdoğan ve AKP sevinecektir. Türkiye'nin bütünlüğü içinde çözüm, Türkiye'nin demokratikleşmesi, demokratik siyaset, kadın, eşitlik, eş başkanlık, doğa, tarım, yoksulluk, talan, rant, Kaz Dağları, Demirtaş gibi pek çok kavramla uğraşmayacak. Mevzu ayrılıkçılık ve bölücülüğe indiğinde işleri kolaylaşıyor.

Kayyım atamasıyla birlikte yüzlerce kişi gözaltına alındı. Bu kadar yaygın gözaltı ve ardından gelebilecek muhtemel tutuklamalar, 2009 Mart yerel seçimlerinin ardından 14 Nisan'da başlatılan KCK operasyonlarını hatırlatıyor. Belediyelerin aktif siyaset üreten kadroları tutuklanarak devre dışı bırakılmıştı. Kürt siyasetinin “siyasi rehin”, “siyasi soykırım operasyonu” olarak adlandırdığı bu tutuklamalar çözüm sürecinde “halledilmesi gereken konu” olarak masada durdu. Ve çoğu 5 yıl hapis yattı. Kayyım atamasıyla birlikte yüzlerce kişinin gözaltına alınması olası pazarlıklar için “siyasi rehine” olarak görülebilir.

HDP ve öncülü partiler 20 yıldan bu yana kentleri yönetiyorlar. Çok önemli birikimleri ve modellemeleri mevcut. Kayyımın 3 büyükşehir belediyesine atanması bu birikimlerin görünürlüğünü önlemeyi de amaçlıyor.

Kayyım atamaları, hükümetin batıda kaybetmiş olduğu geniş rant alanlarının yerine yeni rant alanları açma çabası olarak da görülebilir. Eş başkanlık uygulaması partilerde yasal iken belediyelerde fiili olarak uygulanması, “başka bir yönetim” biçimi olarak lanse ediliyor. Bu hem eş başkanlıktan duydukları endişeyi ifade ediyor hem de Suriye'nin kuzeyindeki kantonları ima ederek Türkiye'nin batı yakasındaki insanlara, seçilmiş belediye eş başkanları “öcü” gösteriliyor.

Özetle kayyım ataması ne terörle mücadeledir ne de hukuki bir durumdur; yasal ve demokratik meşruiyeti yoktur. Bir önceki kayyımlar Diyarbakır'dan Ankara'ya burma kadayıf, Mardin'den Ankara'ya badem şekeri, Van'dan otlı peynir göndermişti. 4-5 aydan bu yana “burma kadayıf hattı” kesilmişti. Anlaşılan yeni kayyımla bu hat da açılmış oldu! İçişleri bürokrasisi önümüzdeki günlerde badem şekeri ve burma kadayıflarla bunu kutlar herhalde!..



Kayyım

Bütün bu malumatın sonunda şunlara ulaşıyoruz: Esasen "kayyım" olan kelime zamanla halk dilinde "kayyum"a dönüşüyor ama o dönüştüğü kelimenin manası çok geniş ve büyük bir kelimeye tosluyor. Ama gene de bu iki kelime aynı kökten geliyor ve o kök gidip "kıyamet" kelimesiyle akraba çıkıyor.

MEHMET SAİD AYDIN

Kubbealtı Sözlüğü, kelimenin “kayyim/kayyum” şeklini tercih etmiş. Arapça “kiyam” kökünden geliyor, “icra etmek, yürütmek, işini görmek”ten. Aslı “kayyim”dir diyor Kubbealtı veldin Türkçede yanlış telaffuzuyla, “kayyum” şekliyle kullanılmıştır diye ekliyor. Birinci manasını şu şekilde veriyor [özgün imla]: “Câmilerde temizlik, eşyâyı korumak, eskiden kandilleri yakmak vb. işler yapan câmi hademesi”. Bir de Yahya Kemal örneği var: “Kayyum efendi dedi ki: ‘Câmi kurtuldu, yalnız hasırları eksik.’ Bu noksanın telâfi edileceğini söyledim.”

İkinci manası “hukuk” tabiri notuyla açıklanıyor: “Belli bir malın, bilhassa bir vakfın yönetilmesi, belli bir işin görülmesi için tâyin edilen kimse.” Buraya da iki örnek verilmiş, biri şair Sâbit’ten, ötekisi Ali H. Berki’den. “Miknese düşmez elinden dâim / Süpürür vakf-ı şerifi kayyim” (Sâbit). “Kayyim: Vakfın malını görüp gözetmek ve hıfz etmek üzere tâyin olunan kimse. Mütevellîye de kayyim denirdi” (Ali H. Berki).

Ferit Devellioğlu’nun Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat’ına bakıyoruz. “Kayyim” maddesinde kökü “kıyâm”a dayandırıyor ve iki başlıkta açıklıyor Devellioğlu [özgün imla]: “1. câmi hademesi, kayyum. 2. mütevellî.” Burada büyük harfli bir “Kayyûm” devreye giriyor. Devellioğlu’na göre gene “kıyâm” kökünden başka bir manası var bu yeni kelimenin: “(aslî sıfatlardan kıyâm binefsihi sıfatı dolayısıyla) Allah [bâki ve kaim olan, ezeli mânâsındadır].” diyor yazarımız.

Kâmûs-ı Türkî’ye, modern sözlükçülüğün atalarından Şemseddin Samî’ye bakıyoruz. O da kelimenin kökünün “kıyâm” olduğunu belirtiyor ve “kayyim” maddesine alıyor kelimeyi. Manayı vermeden evvel de bir “galat-ı fâhiş” (büyük yanlış, aşırı bozuk) tespiti yapıyor: “[galat-ı fâhiş olarak zebân-zedi: kayyûm] câmi’-i şerif hizmetçisi”. Devellioğlu’ndan gördüğümüz “kayyûm”u burada da görüyoruz: “Zâtıyla kâim, ezelden ebede kadar kâim ve mevcut olan Hakk celle ve alâ hazretleri. [‘kayyim’ yerine ‘kayyûm’ telaffuzu-ı âmiyânesi galat-ı fâhiştir].”

Türk Dil Kurumu sözlüğü, kelimeyi yanlış telaffuzunun yerleşikliğiyle madde başı yapıyor. “Kayyum” madde başının açıklamasında, kök olarak “kayyim” gösterilmiş TDK’da. İki mana veriliyor: “1. isim, eskimiş Cami hademesi. 2. isim, eskimiş, hukuk Belli bir malın yönetilmesi veya belli bir işin yapılması için görevlendirilen kimse.” Burada, Kubbealtı’nda olduğu gibi bir örnek yok.

Türkçenin mevcut en teferruatlı etimoloji sözlüğüne, Nişanyan’ın online sözlüğüne başvuruyoruz. O, madde başını “kayyim” olarak işaretliyor. Nişanyan da kökenin “kayyim” olduğunu söylüyor. “Duran, dikilen” manasını veriyor. Bir de “kamet” kelimesine gönderiyor; kamet hem boy, endam

manasına geliyor, hem de namaz için ayakta durma manasına. Nişanyan, “kayyım” kelimesini ilk olarak 1530’a tarihlemiş, ardından Meninski’de ve Ahmed Vefik Paşa’da da geçtiğini örneklerle göstermiş. Nişanyan’ın madde sonuna koyduğu not, birkaç sözlüktür süregelen karışıklığı da özetliyor: “Allah’ın sıfatlarından biri’ olan kayyum, aynı kökten gelmekle birlikte ayrı sözcüktür.”

İsmail Parlatır’ın Osmanlı Türkçesi Sözlüğü’nde başka bir iz süreceğiz. Burada da “kayyûm” madde başı olarak, daha önceki gibi “Ebedî ve ezeli olan Allah” şeklinde açıklanıyor. Parlatır, Tazarru-nâme’den örnek de veriyor. “Kayyım” madde başı var, “kıyam” kökünü açıklıyor, gene “cami hizmetçisi” ve “mütevelli” şeklinde iki mana veriyor. Velakin “galat-ı fâhiş” ile “kayyum”a dönüşmüş “kayyım” kelimesi için bizi “kıyam” maddesine de gönderiyor. Gidelim: “Kıyam” madde başına yedi mana açıklaması yapmış Parlatır. Sırasıyla alıntılıyorum. “1. Kalkma, ayağa kalkma, ayakta durma. 2. Birine hürmet ve riayet maksadıyla ayağa kalkma. 3. Namazın ayakta kılınan kısmı. 4. Genellikle namaz, ibadet. 5. Bir işe kalkışma, teşebbüs. 6. Karşı durma, ayaklanma. 7. Haşır.” İyi bildiğimiz, gündelik hayatta sık kullandığımız yakın akrabası var bu kelimenin: Kıyamet. Kıyamette, öteki dünyada bütün ruhların “kalkıp dirilmesi” manasından ötürü akraba “kıyam” ile “kıyamet”.

Bütün bu malumatın sonunda şunlara ulaşıyoruz: Esasen “kayyım” olan kelime zamanla halk dilinde “kayyum”a dönüşüyor ama o dönüştüğü kelimenin manası çok geniş ve büyük bir kelimeye tosluyor. Ama gene de bu iki kelime aynı kökten geliyor ve o kök gidip “kıyamet” kelimesiyle akraba çıkıyor.

“Kayyım” atanmış şehirlerden biri benim içinde doğduğum, büyüdüğüm, halen de ailemin, akrabalarımın, ahbablarımın, dostlarımın yaşadığı şehir olan Mardin. Atanan kayyım beyefendiyi de birkaç defa görmüşlüğüm, birinde manasızlıklardan manasızlık beğendiğimiz diyaloga girmişliğim var. Bilhassa ona ama öteki ikisine (ve belli ki bundan sonra geleceklere de) naçizane sorum şudur: Bu manalardan hangisine talipsiniz?

Saygılarımı arz eder, sözlüklerime geri dönerim. Ne demiş çok “sevdiğiniz” Cemil Meriç? “Kamus namustur”.

““Kayyım” atanmış şehirlerden biri benim içinde doğduğum, büyüdüğüm, halen de ailemin, akrabalarımın, ahbablarımın, dostlarımın yaşadığı şehir olan Mardin. Atanan kayyım beyefendiyi de birkaç defa görmüşlüğüm, birinde manasızlıklardan manasızlık beğendiğimiz diyaloga girmişliğim var. Bilhassa ona ama öteki ikisine (ve belli ki bundan sonra geleceklere de) naçizane sorum şudur: Bu manalardan hangisine talipsiniz?”



Atanmış kayyımdan, seçilmiş kayyıma

HDP'nin iktidarın onay vereceği adaylarla "siyasetin içine çekilmesi" tehlikesinin, bir düşman olarak siyasetin dışına itilmesi tehlikesinden katbekat büyük olduğunu söylemeye gerek yok. Yazının başlığı ile de ifade edecek olursak "seçilmiş" bir kayyımın, atanmış bir kayyımdan siyaseten daha tehlikeli olduğu açıktır.

YEMEN CANKAN

AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 7 Ekim'de partisinin değerlendirme toplantısında yaptığı konuşmalar, gündemi bir anda önümüzdeki yerel seçimlere ve ülkedeki "demokrasi" sorununa yöneltti.

Halkların Demokratik Partisi'ni (HDP) hedef göstererek, bu partinin meşru siyasetin bir aktörü olarak görülemeyeceğini belirten RTE, yerel seçimleri kastederek, "Bu seçimlerde, teröre bulaşmış olanlar sandıktan çıkarsa, anında gereğini yapıp, kayyım tayinleriyle yolumuza devam edeceğiz." açıklamasında bulundu.

RTE'nin bu açıklamalarının ardından Türkiye'de "demokrasi" sorunun derinleşmesine ve hatta artık demokrasi denilen şeyin tümünden anlamına yitirdiğine, durumun demokrasilik oyununa dönüştüğüne dair pek çok açıklama yapıldı, yapılıyor.

Aslına bakılırsa bu açıklamaların benzerleri, RTE ve AKP sözcüleri tarafından daha önce birçok kez dile getirilmiş bulunuyor. Yani yapılan açıklamalar yeni ve bu sebeple o kadar da vahim değil. Fakat yine de daha öncekileri bir kenara bırakıp, son yapılan açıklamalar üzerinden kısa bir değerlendirme yapmış olalım.

Öncelikle, Türkiye'de bir demokrasi sorununun varlığı tespiti yapmak, bu sorununun varlığını kabul etmek için RTE'nin yaptığı son açıklamaları baz almaya gerek bulunmuyor. Özellikle 7 Haziran 2015 seçimlerinin hemen öncesi ve devamında yaşananlar kabaca akla getirilmeye çalışılırsa, bu ülke demokrasinin sorunlu olduğu değil, aslında olmadığı görülebilecektir. RTE'nin açıklamaları bu haliyle malumun ilamıdır. Öyle ki, bu açıklamalar, bir bütün olarak siyasal iktidar tarafından yapılacak olanların habercisi bile sayılmazlar; yapılmış olanlar üzerinden bir telkin ve hatırlatma sayılabilirler ancak.

Fakat yine de yapılan açıklamaların ciddiye almamız ve üzerinde durmamız gereken bir yanı bulunuyor: RTE, yaptığı açıklamalarla bir taraftan HDP'yi siyasetin dışına itmeye çalışırken, diğer taraftan ona, siyasetin içinde kabul edilebileceği bir yol, bir çıkış gösteriyor.

RTE yaptığı açıklamalarla, HDP'nin yerel seçimlerde göstereceği adaylara dikkat etmesi ve aday belirlerken siyasal iktidarın motivasyonu ile hareket etmesi gerektiğini, ancak bu şekilde siyaset yapmasına izin verileceğini salık vermiş bulunuyor.

Bu yönüyle RTE'nin "bu seçimlerde, teröre bulaşmış olanlar sandıktan çıkarsa, anında gereğini yapıp, kayyım tayinleriyle yolumuza devam edeceğiz" açıklaması, HDP'nin siyasetin dışına itilmesi tehlikesinden daha büyük bir tehlikeyi barındırıyor: HDP'nin siyasetin içine çekilmesi. Yani, HDP'nin iktidarın

"Öncelikle, Türkiye'de bir demokrasi sorununun varlığı tespitini yapmak, bu sorununun varlığını kabul etmek için RTE'nin yaptığı son açıklamaları baz almaya gerek bulunmuyor. Özellikle 7 Haziran 2015 seçimlerinin hemen öncesi ve devamında yaşananlar kabaca akla getirilmeye çalışılırsa, bu ülke demokrasinin sorunlu olduğu değil, aslında olmadığı görülebilecektir. RTE'nin açıklamaları bu haliyle malumun ilamıdır."

“ Bu halde HDP, ancak iktidarın onaylayabileceği türden adaylar göstererek siyaset yapabilecek, aksi takdirde siyasetin dışına itilecektir. HDP'nin iktidarın onay vereceği adaylarla “siyasetin içine çekilmesi” tehlikesinin, bir düşman olarak siyasetin dışına itilmesi tehlikesinden katbekat büyük olduğunu söylemeye gerek yok. Yazının başlığı ile de ifade edecek olursak “seçilmiş” bir kayyımın, atanmış bir kayyımdan siyaseten daha tehlikeli olduğu açıktır.”

istediği bir tavır ve duruşla siyaset etmeye zorlanması.

Bilenler bilir, herhangi bir yerde -kitlesele veya değil- herhangi bir basın açıklaması, eylem veya etkinlik yapılırken (kendiliğinden gelişen ve yüksek katılımlı eylemleri ayrı tutalım, bu eylemler çoğu zaman kontrol edilemez), o yerin mülki amirinin (bu kişi validir ama siz RTE diye okuyun onu da) yahut orada bulunan polis amirinin; o açıklamanın, eylemin veya etkinliğin “sorunsuz yapılabilir” olması adına yaptıkları uyarılar, genel olarak yapılacak olan açıklamanın, eylemin, etkinliğin sınırlarını belirler.

Öyle ki bu sınırlar, daha sonra yapılacak olan benzeri bir eylemin veya etkinliğin sınırlarını kendiliğinden belirler bir hale gelir. Bu klasik koşullanma durumu, eylemlerin yahut etkinliklerin -bizzat örgütleyenleri yahut organize edenleri tarafından- otokontrolü ve aynı zamanda otosansürü olarak da tanımlanabilir. Yalınlaştıracak olursak, daha önce gerçekleşmiş bulunan ve polisin müdahale edip dağıtmadığı bir eylem, bir etkinlik, artık bundan sonra yapılacak olan eylem veya etkinlikler için bir örnek teşkil edebilecek ve maalesef bir tarza dönüşebilecektir.

Naçizane açıklamaya çalıştığım bu durum, RTE'nin HDP üzerinden yapmış olduğu açıklamalar bağlamında yeniden ele alınacak olursa, özellikle yerel seçimler sürecinde, iktidar tarafından, HDP'den bir otokontrol ve otosansür beklendiğini gösterecektir.

Bu halde HDP, ancak iktidarın onaylayabileceği türden adaylar göstererek siyaset yapabilecek, aksi takdirde siyasetin dışına itilecektir. HDP'nin iktidarın onay vereceği adaylarla “siyasetin içine çekilmesi” tehlikesinin, bir düşman olarak siyasetin dışına itilmesi tehlikesinden katbekat büyük olduğunu söylemeye gerek yok. Yazının başlığı ile de ifade edecek olursak “seçilmiş” bir kayyımın, atanmış bir kayyımdan siyaseten daha tehlikeli olduğu açıktır.

Keza HDP, böylesi bir tehlikeyi göz ardı ederek, meşru siyaset içerisinde kalma gayesiyle, önümüzdeki yerel seçimlerde aday gösterirken otokontrol ve otosansür uygulayacak olursa, bundan sonraki seçimler için bunun bir yöntem ve tarza dönüşme ve doğal olarak özellikle Kürt halkı nazarında meşruiyetini ve bu halkın temsil yetkisini kaybetme riskini de almış olacaktır.

Özetle, başta siyasal bir özne olarak HDP'nin ve hepimizin, iktidarın özellikle Kürt halkına dayattığı bu “seçilmiş kayyım” tehlikesine karşı birlikte mücadele etmesi, devlete karşı halkın temsilinde otokontrole ve otosansüre boyun eğmemesi, tehlikeli siyaset-dışılığı, tehlikesiz siyasete tercih etmesi gerekmektedir.

Bir yönetim modeli olarak kayyım

HDP'nin parti tüzüğünde yer alan demokratik özerklik ve yerelden yönetim modelinin şu anda kayyım atanan DBP belediyelerinde pratik uygulama olarak hayata geçirildiğini söyleyebiliriz. Tabii HDP'nin projesinde bu uygulamanın seçimle ve demokratik yol ve yöntemlerle olması gerekiyordu. Şu anki kayyım uygulamaları merkezden atama usulüyle, antidemokratik bir şekilde yapılmış durumda.

FERHAT ÖNER



“ Bu pratikte demokratik açıdan sorun, şu anki fiili yönetici kayyımların antidemokratik bir şekilde atanmaları ve uygulamalarındaki denetimsizliktir. Kayyımlar bu görevlere atama yoluyla geldiler ve yereldeki seçmenlerin, vatandaşların iradeleri olan yöneticiler, belediye meclisleri bertaraf edilmiş durumda. Var olan ‘uzatılmış olağanüstü hal’ durumu bu konuda itiraz edilecek merci ve yol bırakmamıştır. ”

Türkiye’de iktidarın siyasal hayatta yaptığı bir hamlenin sonucu her zaman beklenilene doğurmayabilir. Toplumsal hayata değen her hamle öngörülenin dışında sonuçlara gebe dir. Buna en bariz olarak baskın erken seçimdeki siyasal partilerin ittifakını ve DBP belediyelerine uygulanan kayyım uygulamalarını örnek gösterebiliriz. AK Parti iktidarının bu iki hamlesi beklediğinin ötesinde sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Baskın seçimde muhalefet partilerinin seçim ittifakına girmesi birincisine örnek teşkil ederken kayyım uygulamaları da ikincisine örnek gösterilebilir. Şu anda CHP-İYİ Parti-SP ve DP blokunun oluşturduğu Millet İttifakı iktidarın beklentisi olan ‘dağınık ve birleşemez muhalefet’ hamlesini boşa çıkartmış görünüyor. Her ne kadar ittifaktaki partilerin taban ve ideoloji farkları onları yan yana gelemez gösterse de seçim stratejisi olarak yan yana durabildiklerini göstermiş bulunmakta. Baraj sorunu bu dört parti için artık söz konusu bile değil. Bu da kitlelerin baraj kaygısını ortadan kaldırıyor ve partilerine, tabanlarına olumlu bir motivasyon olarak geri dönüyor. Bu motivasyonun AK Parti tabanından bu ittifaka oy kaymasına yol açacağı kesin.

HDP’nin parti tüzüğünde yer alan demokratik özerklik ve yerelden yönetim modelinin şu anda kayyım atanmış DBP belediyelerinde pratik uygulama olarak hayata geçirildiğini söyleyebiliriz. Tabii HDP’nin projesinde bu uygulamanın seçimle ve demokratik yol ve yöntemlerle olması gerekiyor. Şu anki kayyım uygulamaları merkezden atama usulüyle, antidemokratik bir şekilde yapılmış durumda. Diyarbakır, Mardin ve Van büyükşehir belediyeleri, kayyım atanmış üç büyükşehir belediyesi durumunda. Bu büyükşehir belediyeleri dışında ilçe belediyelerini de ekleyebiliriz. Bildiğim kadarıyla Diyarbakır hariç diğer iki büyükşehirde valiler aynı zamanda belediye başkanları durumunda. Fakat diğer tüm ilçelerde kaymakamlar aynı zamanda belediye başkanlığı görevini de icra ediyorlar. Bu da bize şunu gösteriyor ki bir ilin veya ilçenin yerel yönetimi ve idari yönetimi, pekala tek merkezden yönetilebilir. Bu pratikte demokratik açıdan sorun, şu anki fiili yönetici kayyımların antidemokratik bir şekilde atanmaları ve uygulamalarındaki denetimsizliktir. Kayyımlar bu görevlere atama yoluyla geldiler ve yereldeki seçmenlerin, vatandaşların iradeleri olan yöneticiler, belediye meclisleri bertaraf edilmiş durumda. Var olan ‘uzatılmış olağanüstü hal’ durumu bu konuda itiraz edilecek merci ve yol bırakmamıştır.

Demokratik özerk bir yerel yönetimden beklenti; vatandaşların ihtiyaçlarını yerel halk meclisleri vasıtasıyla belirleyip, yereldeki seçilmiş aktörler tarafından hayata geçilmesi üzerine bina edilir. İhtiyaçların tespiti yereldeki halk meclisleri tarafından icra makamlarına iletilir ve icra makamları bu yerel meclisler tarafından denetlenir. Bu modelde yerelin ihtiyaçları için ayrılan yerel ve idari bütçe tek elden toplanıp

direkt muhatabının ihtiyaçlarına göre verimli bir şekilde kullanılabilecek bir modeldir. HDP modelindeki eş başkanlık sistemi böyle bir modelde denetimi güçlendiren bir özelliğe de sahiptir. Halk ve yerel meclislere ek olarak seçilmişlere verilen yetkinin cinsiyet eşitliği açısından eş başkanlar tarafından paylaşılması ortak uzlaşmayı daha baştan zorunlu kılarken, eş başkanlar arasında zorunlu bir denetimi beraberinde getiriyor. Uzlaşının olması demokratik açıdan bir gereklilik olduğu gibi demokratik kültürün de ayırt edici özelliğidir. Denetlenebilir ve hesap verebilir olmak ise demokratik özerk bir modelin olmazsa olmazı konumundadır.

Şu anda kayyım atanan yerel yönetimlerdeki fiili durum merkeze, iktidara bağlı idari yapı ile yerel yapı arasındaki doku uyumsuzluğunun en somut örneği. Yerelin demokratik yollarla talep ettiği ve seçtiği yöneticiler, bu yöneticilerin uyguladıkları politikalar ve icraatların iktidar tarafından kabul edilmediğinin bariz göstergesi. Hoş İstanbul'daki Ataşehir ve Beşiktaş belediye başkanları da görevden alındı ama kayyım uygulaması sadece BDP belediyelerine reva görüldü. Demek ki meyve veren ağaç taşlanır misali bu kayyım uygulamalarını demokratik özerk yerel yönetim modeline geçiş için bir evre olarak da kabul edebiliriz. Kanımca Türkiye gibi merkezi otorite ile yerel toplumsal dinamikler arasındaki doku uyumsuzluğunun en iyi çözüm modeli; demokratik özerk yerel yönetim modeli olabilir.

Yerel ve idari yönetimin tek mercide toplanması ve halkın ihtiyaçları, beklentileri çerçevesinde politikaların hayata geçirilmesi o yerelde yaşayan insanların isteği ise; çağın gereği ve demokratik açıdan buna "dur" demenin makbul bir açıklaması olamaz. Burada eğer iktidar buna dur diyorsa, bu iktidarın demokratik ilkelerinin sorunlu olduğunun, demokrasinin içselleştirilmediğinin en bariz göstergesidir. Demokrasi sürekli bir mücadele ve hayatı şekillendirme durumu olduğuna göre "Bu yolda durmak yok yola devam demek" de gerek.

" Şu anda kayyım atanan yerel yönetimlerdeki fiili durum merkeze, iktidara bağlı idari yapı ile yerel yapı arasındaki doku uyumsuzluğunun en somut örneği. Yerelin demokratik yollarla talep ettiği ve seçtiği yöneticiler, bu yöneticilerin uyguladıkları politikalar ve icraatların iktidar tarafından kabul edilmediğinin bariz göstergesi. Hoş İstanbul'daki Ataşehir ve Beşiktaş belediye başkanları da görevden alındı ama kayyım uygulaması sadece BDP belediyelerine reva görüldü. Demek ki meyve veren ağaç taşlanır misali bu kayyım uygulamalarını demokratik özerk yerel yönetim modeline geçiş için bir evre olarak da kabul edebiliriz. "



Kürtler çaresiz mi?

Yıllardır ağır bedeller ödemiş Kürt halkı yaralı, takatsiz, motivasyonu kırılmış bir bedene dönüşmüştür. Bu bedenin geri çekilip artık iyi beslenmesi, bakılması evinde kendine gelmesine, kendi özgün dinamikleri ile yeni bir siyasi perspektif çizebilmesine müsaade edilmeli.

SELİM TURGUT

AKP'nin 2016'da "hukuki" bir kılıfa büründürüp meşrulaştırarak hayata geçirdiği "kayyım" uygulaması 21 Mart seçimlerinden sonra da HDP belediyelerine bir tehdit olarak dillendirildi. Dolayısıyla HDP belediyeleri son seçimden bu yana bir gasp endişesi taşıyorlardı. Ve maalesef 19 Ağustos itibarıyla üç HDP belediyesine yeniden kayyım atandı. Kayyım için kendilerini pek sıkmadan kabataslak adetten hazırladıkları taslak metne bakılırsa diğer belediyeler içinde kayyımın yolda olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Kayyımdan sonra elbette bunun birinci elden muhatabı ve mağduru olan HDP yetkilerin neler söyleyeceği, neler yapacağı merak konusu. İlk elden gelen açıklamalar bilindik ve klişe olanın pek ötesine geçmeyen cılız ve sıradan açıklamalardı. Hatta defalarca böylesine büyük zulümlere ve ayrımcılığa maruz kalmasına üstelik buna sebep kimliği gösterilmesine rağmen kayyımın bu Kürt şehirlerine değil Trabzon'a yahut batıdaki başka şehirlere geldiğini söyleyerek bu gaspın Türkiye'nin ortak sorunu olduğuna vurgu yapıldı. Her Kürt şehrinde meydana gelen hukuksuzluğu Türkiye halklarına, şehirlerine yapıldığını söyleyip ve onlardan adil ve vicdani bir beklenti içine girmek HDP siyasetçilerin söylemlerinde hep önemli bir yer tutmuştur. Ama şimdiye dek halkların diğer bileşenlerinden yahut adres gösterilen yerlerden kayda değer hiçbir desteğin gelmiyor olması da artık sorgulanmasının en azından bununla oyalanmaması reel bir zorunluk haline gelmeli. İlk açıklamalarda yine demokrasiye vurulan bir darbe ve hukuka aykırı bir fiil olduğundan bahsedildi. Hükümetin uzun süredir demokrasiyi rafa kaldırdığı, hukuku da keyfine göre işlettiği, erkin yuları ile istediği yere çektiği bir ülkede demokrasi ve hukuk vurgusunun pek etkili olmadığı olmayacağı gibi tersine böyle bir vurgunun reel durumun berrak bir betimlemesinin yapılmasına engel olduğunu dolayısıyla yine oyalayıcı sözde kalmaktan ibaret bir söylem olduğunun farkına varılmalı. Ez cümle HDP yetkileri parti muhtevası dahil birçok şeyde olduğu gibi artık söylemlerine format atıp güncellemeleri gerekir. Bu iki önemli hususu ilk elden yapılan açıklamaların etkisiz ve yaratıcılıktan uzak içeriğine şerh olarak düşüktükten sonra bu yazının peşine düştüğü asıl soruyu soralım: Meşru siyasetine bunca engel ve darbe vurulan HDP ve Kürtler ne yapabilir, toptan çaresizler mi; yoksa hala yürünecek alternatif yollar var mı ?

HENDEKLER VE GEÇMİŞLE YÜZLEŞME

Böylesine kapsamlı bir soru ciddi çalıştaylar, farklı alanlarda uzman çalışmalar, haliyle uzun boylu cevaplar gerektirir. Sorduğumuz soruya cevaben bu yazı da bir giriş maiyetinde ilk olarak HDP'nin teorik alandaki acil pozisyon değişikliğine yönelik bir takım öneriler de bulunacaktır. Zira, geçmişin iyi bir muhasebesi yapılmadan, bu muhasebe

" Hükümetin uzun süredir demokrasiyi rafa kaldırdığı, hukuku da keyfine göre işlettiği, erkin yuları ile istediği yere çektiği bir ülkede demokrasi ve hukuk vurgusunun pek etkili olmadığı olmayacağı gibi tersine böyle bir vurgunun reel durumun berrak bir betimlemesinin yapılmasına engel olduğunu dolayısıyla yine oyalayıcı sözde kalmaktan ibaret bir söylem olduğunun farkına varılmalı. Ez cümle HDP yetkileri parti muhtevası dahil birçok şeyde olduğu gibi artık söylemlerine format atıp güncellemeleri gerekir. "

“ Hendeklerle birlikte binlerce insan öldürüldü (maalesef bu konuda hala ciddi kayıp raporu hazırlanmış değil) yine on binlerce kişi göz altına alınıp ağır cezalara çarptırıldı. HDP çok kısa bir sürede Kürdistan’da tüm dinamik, etkili kadrolarını hiçbir kazanç elde etmeden bu savaşla kaybetti. Kürt halkı maddi ve manevi olarak büyük tahribatlara maruz kaldı, mağduriyetleri teşhis ve tedavisi için de hiçbir ciddi çalışma yapılmadığı gibi, bu sürecin amaç ve sonuçlarına dair muhataplara ne bir aydınlatıcı açıklama, bir hesap verme, ne bir eleştiri yapıldı.”

üzerinden teorik muhtevada esas değişimler yapılamadan, siyasi bakış güncellenmeden birtakım somut pratik eylemler yahut öneriler ölü doğmaktan öteye geçemeyecektir. HDP’nin içinde bulunduğu kuşatma da ona yönelik eleştiriler, hatalarını ve çıkmazlarını ivedilikle hatırlatılması şu aşamada acımasızlık, kötü niyet olarak görüleceğinin de farkındayım. Ama esaslı bir değişim etkili bir çözüm ve gerçekçi bir mücadele için her şeyin açık açık hemen şimdi konuşulması gerektiğine inanıyoruz.

HDP’NİN SERMAYESİ

HDP Kürt halkının uzun yıllar sürmüş mücadelesinin kayda değer bakiyesi üzerine kuruldu. Hem Türkiye hem dünya siyaseti için alternatif bir siyasi anlayış güçlü bir icracı olma iddiasında olduğu hem tüzüğünde hem de söylemlerinde sürekli dile getirildi. Zor, kapsamlı bir misyonla Türkiye’deki Kürtlerin Türkiye ile ortak bir çözüm içinde olduğunu, olması gerektiğini söyleyerek ayrılıkçı bir siyaseti bir seçenek olarak görmediğini net bir şekilde dile getirdi. “Kürt sorununun” çözümünü Türkiye Cumhuriyeti’nin resmi kurum ve kuruluşlarının (TBMM, Belediyeler sivil ve sosyal kurumlar) yetki alanında görüp buralarda kayda değer bir varlık göstermek için mücadele etti. Bazı Kürt siyasi çevreleri ve aydınları HDP’nin bu entegre politikalarına karşı çeşitli platformlar da sert eleştirilerde bulundular. HDP devraldığı Kürt ulusal mücadele bakiyesini dışarıdan itirazlara rağmen ilk yıllarda “Türkiyelileşme” adı altında entegre bir vizyonla etkin bir şekilde kullandı. Hendek olaylarına kadar da hem teorik üretimde hem sahada dinamik bir portre sundu ciddi bir varlık gösterdi. Hendeklerle birlikte binlerce insan öldürüldü (maalesef bu konuda hala ciddi kayıp raporu hazırlanmış değil) yine on binlerce kişi göz altına alınıp ağır cezalara çarptırıldı. HDP çok kısa bir sürede Kürdistan’da tüm dinamik, etkili kadrolarını hiçbir kazanç elde etmeden bu savaşla kaybetti. Kürt halkı maddi ve manevi olarak büyük tahribatlara maruz kaldı, mağduriyetleri teşhis ve tedavisi için de hiçbir ciddi çalışma yapılmadığı gibi, bu sürecin amaç ve sonuçlarına dair muhataplara ne bir aydınlatıcı açıklama, bir hesap verme, ne bir eleştiri yapıldı. Ve o günden bugüne HDP hem teorik hem pratik alanda kan kaybetti kaybetmeye devam ediyor. (Bugün bu acı gerçekleri hatırlatma gereği kanısındayız ki geçmişin şimdiye nasıl ket vurduğunu görebilelim.) Ve HDP son kayyım atamalarında meydanlarda mücadele edecek kitlelerinin olmaması olanın da motivasyon ve güç duymamasını hatırlayarak bir harita çizmek zorunda olduğunu bilmedir.

İLK ELDEN NE YAPABİLİR?

Bu zorunlu hatırlatmadan sonra HDP'in kayyımlar karşısında ilk elden halkı sokağa çağırma gibi bir planı hem gerçekçi olmadığı gibi artık etik de olmadığı anlaşılmalıdır. Gerçekçi değil zira kendi mobilize olacak kadrolarını büyük çoğunluğunu yukarıda söylediği üzere kaybetmiştir. Etik değildir çünkü yıllardır ağır bedeller ödemiş Kürt halkı artık yaralı, takatsiz, motivasyonu kırılmış bir bedene dönüşmüştür. Bu bedenin geri çekilip iyi beslenmesi, bakılması evinde kendine gelmesine, kendi özgün dinamikleri üzerinden yeni bir siyasi perspektif çizilmesine müsaade edilmeli. Buna rağmen halkı eskiden olduğu gibi meydanlara sürmek bu süreçte polisin hukuk bilmez şiddetine maruz bırakmak ve hapishanelere göndermek dışında bir sonucu olmayacaktır. Bu defa her kötü kavşakta kısık sesle dile getirilen ama hemenecik hasır altı edilen sine-i millet seçeneği devreye girmesinin halk yerine üst düzey yöneticiler ve vekillerin meydanlarda olması gerekir. Böylesi hem daha etkili olacağı gibi hem de etik olacaktır. Böylece HDP işinden olma korkusu içinde, ekonomik dar boğazda olan memurunu, vatandaşının da haklı kaygılarını anlamış onları bir nebze olsun korumuş olurlar.

HDP temelde Kürtlerin ulusal haklarını elde etmek için yola çıkan bir siyasi geçmişin mirasçısını olduğunu hatırlayıp meclis ve belediyelerde varlık gösterme noktasında yeni bir bakış edinmeli. Bu mecraları siyasi rakiplerini alt etmede, ondan oy devşirmede, yahut rakibini yenip bir alan kapma olarak görmekten vazgeçmeli. Sahip olduğu yahut varlık göstermek istediği bu mecraları amaç değil araç belleyip Kürt ulusunun süregelen haklarını elde etmek için buraların şu hal içinde ne kadar acil ve gerekli olduğunun muhasebesini yapıp artık bu zaviyeden olaya bakabilmeli. Bir belediyeye sahip olmak HDP için mirasçısı olduğu ulusal hak taleplerinin yerine gelmesi açısından ne kadar etkili ve gerekli olduğu muhasebesi acilen yapılmalı. Belediyelerin ve meclisin işlevsizleştirildiği bu süreçte Kürtler için hayat memmat meselesi olmadığı görülmeli. Kaynağının kendisinde olmadığı deyim yerindeyse şalterinin kendinden ölesiye nefret etmiş kindar hukuk tanımayan bir iktidarda olduğu bir araçla hedefine ulaşamayacağını bilip enerjisini de amacını da bu uğurda beyhude zayi etmemeli. Bu mecralara karşı teoride böylesi bir muhasebeden sonra –yepyeni bir bakış ve tavır geliştirdikten sonra- ancak pratikte ekili bazı çözümler geliştirebilir.

Sine-i millet seçeneği belediyelerin kendi eliyle terk edilmesiyle beraber devreye girmeli. Devlet el koymadan her taraftan işlevsizleştirilmeden bu mecralar birer sivil protesto esası üzerine terk edilmeli. Belediyelerin kendisi için

“HDP temelde Kürtlerin ulusal haklarını elde etmek için yola çıkan bir siyasi geçmişin mirasçısını olduğunu hatırlayıp meclis ve belediyelerde varlık gösterme noktasında yeni bir bakış edinmeli. Bu mecraları siyasi rakiplerini alt etmede, ondan oy devşirmede, yahut rakibini yenip bir alan kapma olarak görmekten vazgeçmeli. Sahip olduğu yahut varlık göstermek istediği bu mecraları amaç değil araç belleyip Kürt ulusunun süregelen haklarını elde etmek için buraların şu hal içinde ne kadar acil ve gerekli olduğunun muhasebesini yapıp artık bu zaviyeden olaya bakabilmeli.”

“ HDP mirasçısı olduğu teorik altyapıyı hatırlayıp çok toplum az devlet şiarıyla sivil itaatsizlik gibi kanalarla post kolonyal bir perspektifle Kürt ulusal ve sosyal mücadelesini başarıyla verirken diğer halklara da ideal bir model sunabilecektir. ”

verdiği imkânları tek tek ortaya çıkarıp belediyesiz bunları yapabilmenin yollarını aramalı. Mecliste bulunmanın imkan ve bedeli ile bu mecralara alternatif geliştireceği sivil siyasetin, sivil protestonun bedel ve imkanlarını cesurca kıyaslayıp halkını bu konuda yenilikçi bir vizyon geliştirip halkını aydınlatmalıdır. (Bu paragrafta yapılan önerileri daha berrak ve geniş açıklamasını durumun aciliyeti açısından başka bir yazıya bırakıyoruz.) Devlet ile göbek bağı kopararak çekinmeden cesur bir şekilde halkına arasına dönüp oradan tam tabandan organik veni bir siyaset geliştirmeli. Devletin yetki ve baskı araçlarını sönmüldireceği gibi az devlet çok toplum gibi önemseydiği bir düsturu da devreye sokmuş olur. Böylece sırtında ağır bir yükü atmış aslı meselelerine geri dönmüş motivasyonu artmış bir şekilde işe koyulabilir. HDP belediyeler olmadan da tüm sosyal ve kültürel faaliyetlerini yürütebilecek bilinçli ve fedakar kitleye sahip olduğunu bilmeli bu kararlıkla mücadele etmeli. İktidarın kendine çizdiği çemberin dışına çıktığı sırtındaki yükü çekip attığı zaman o da halk ta nefes olacağından daha etkili çalışabileceğinden kuşku duymamalı.

Çepeçevre sarılıp kısıp alıldığı yetkilerinin iptal yahut işlevsiz hale getirildiği söz konusu mecralar için birçok Kürt'ü baskı ve şiddete maruz bırakmamalı. Üstelik halkına hizmet konusunda pek parlak bir belediyeçilik karnesi olmadığını hatırlayıp kendini sorgulamalı. Kürt ulusunun muazzam mücadele enerjisini böyle beyhude bir kanala boca etmemeli. Elbette tüm bunları yaparken kendisine yönelik kayıpların bir irade gaspı olduğunu unutmadan farklı alanlar yaratıp süreci işlevsel ve etkili kılmak adına pragmatist davrandığının bilincinde olmalı. Yine bu mecralara tek hedef en büyük kazanç gözüyle bakıldığında elden çıkınca büyük kayıp, büyük yenilgi addedip kendini ve halkını tükenmiş, bitmiş olarak görme tehlikesi içinde kalacağını bilmeli.

Aksi halde yine hep gidip ayrılmadığı salı günleri parti meclis konuşmaları dışında hiçbir somut kazancın olmadığı bir meclise tekrar dönüp halkı bu süreçte bu işlevsiz mecralar için meydana sürmesi, bir seçmen olarak bizim açımızdan kabul edilemez bir şey olduğunu bilmeli. HDP mirasçısı olduğu teorik altyapıyı hatırlayıp çok toplum az devlet şiarıyla sivil itaatsizlik gibi kanalarla post kolonyal bir perspektifle Kürt ulusal ve sosyal mücadelesini başarıyla verirken diğer halklara da ideal bir model sunabilecektir.



Terör bahanesiyle kolektif ceza

E, ben de sormaz mıyım şimdi “Paşam, sen içişleri bakanı olarak napıyodun o sıra? Terörün dibine batmış dediğin adam bunca yıldır ortalıkta dolaşırken polisin, jandarman napıyordu? Neden yakalayıp devletin savcısına götürmediler madem terörle ilişkisini biliyordunuz? Neden iddianamesi, yargılanması, hukuken verilmiş bir hükmü yok bu kişinin? Neden hapiste değil, sokakta? Gücünüz mü yetmedi. İdare bunca mı aciz?”

Kayyum politikasının yeniden başlatılmasıyla ülke bir kere daha Kürt ve Türk bölgeleri olarak iktidar tarafından bölündü.

BERRİN SÖNMEZ

Güya “siyasi değil hukuk çerçevesinde idari tedbir” imiş. İç İşleri Bakanının uzun televizyon programında gazetecilerin soru(!)larını cevaplariken dile getirdiği “savunma”lardan birisi.

Suçlananlara, anayasal seçme ve seçilme hakkı gasp edilenlere kendisini anlatma hakkı tanınmazken idarenin, iktidarın hem icraatıyla konuşup hem de her an medyada görünme şansı olmasına rağmen özel program tahsis edilmesi, hayli manidar.

“İkinci ihtimal de acziyet değil keyfiyet olması. Keyfi yönetim bahanesi olarak cepte tutulan kartlardan birisi demektir. Gönlünüzce, halkı topyekûn cezalandırma bahaneniz demektir.

Ki bu takdirde asıl sebebin terör olmadığı, hukuk çerçevesinde alınmış bir karar olmadığı, idari tedbir değil keyfi ve siyasi tercih olduğu, tarafınızca itiraf edilmiş bulunuyor.”

Ülkede kayyım politikasının tekrarlanması öyle inandırıcılıktan uzak gerekçelerle icra ediliyor ki “halkı ikna etmek için ne kadar konuşmalar az” dedirtecek ekstra söz hakkı sunulmuş.

Gerçi İçişleri Bakanlığının icra ettiği işlem sonrası içişleri bakanına soru sorulması son derece normal ancak anormal olan görevden alınmış belediye başkanlarına ekranlar kapalıyken, partileri HDP'nin sesi devlet, meclis ve ana akım medya aracılığıyla kısırlarken verilen fazladan söz hakları en hafifinden incitici. Onur kırıcı.

Üstelik insanların ciğeri yanarken, ülkenin günü ve geleceği, barış umutları karartılmışken “utanmasalar kalkıp şıkır şıkır oynayacaklar” izlenimi veren, esprilerin havalarda uçtuğu bol gülüşmeli bir programla. Yazık oluyor bu ülkeye cümlesiyle bitirmiştım son yazımı ve evet ısrarla inatla yazık etmeye devam edildiğini, hakları gasp edilen seçmen ve seçilmişle zerre duygudaşlık geliştirmeye ihtiyaç duyulmadığı bir kere daha göze sokuldu. En az ölü bedenlerin teşhiri kadar, bir halkın haysiyetiyle oynanan programla.

Bir şey daha gördük programda ki o da aslında idarenin acziyetini itirafıydı. Kendince en haklı gerekçe olarak kullandığı bir iddia acziyet itirafı niteliğindedi bence. Bakan, “adam terörün dibine batmış, biz önceki yönetimde (ilk kayyım zamanı) görevden almışız, şimdi gelir gelmez belediyede çalıştırmaya başlamışlar, kadro veremiyorlar tabi ama gayri resmi yetki vermişler, yönetici konumunda çalışıyor” demez mi gayet rahat.

E, ben de sormaz mıyım şimdi “Paşam, sen içişleri bakanı olarak napıyodun o sıra? Terörün dibine batmış dediğin adam bunca yıldır ortalıkta dolaşırken polisin, jandarman napıyodu?”

Neden yakalayıp devletin savcısına götürmediler madem terörle ilişkisini biliyordunuz? Neden iddianamesi, yargılanması, hukuken verilmiş bir hükmü yok bu kişinin? Neden hapiste değil, sokakta?

Gücünüz mü yetmedi? İdare bunca mı aciz?”

İkinci ihtimal de acziyet değil keyfiyet olması. Keyfi yönetim bahanesi olarak cepte tutulan kartlardan birisi demektir. Gönlünüzce, halkı topyekûn cezalandırma bahaneniz demektir.

Ki bu takdirde asıl sebebin terör olmadığı, hukuk çerçevesinde alınmış bir karar olmadığı, idari tedbir değil keyfi ve siyasi tercih olduğu, tarafınızca itiraf edilmiş bulunuyor.

Terörle ilişkisinden emin olduğunuz kişinin hapiste değil yönetimde olmasının acziyetinizden mi siyasi keyfiyetinizden mi kaynaklandığı sorusuna da buyurun cevap verin bi zahmet.

Savaş çabası ve kayyım düzeneği

AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, kayyım uygulamalarının tetikçisi, kendini demokrasi teorisyeni ilan eden Süleyman Soylu'nun, uygulamaları tebrik eden MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin, on yılda bir bayrağının rengini, partisinin ideolojisini değiştiren Perinçek'in bir arada "savaş çabası"nın içinde işlediği düzeneği hangi motivasyonla kurdukları bakımından artık açığa çıkarılması gereken çok fazla şüphe yok.

DİNÇER DEMİRKENT



“ Daha yeni seçilmiş belediye başkanlarının yerine atanan kayyımların ilk icraatlarının Erdoğan fotoğrafını belediyeye asarak neyi göstermek istedikleri de açık. Siyasal iktidara sahip olan partilerin, onların sermaye kesimiyle ilişkilerinin, uluslararası güçlerle yapılan pazarlıkların çökme durumunda olduğu da açık. ”

John Steinbeck, İkinci Dünya Savaşı'nı deneyimlemek, zamanın en önemli kırılmalarından birine tanık olmak ve başka duygularla bir yolunu bularak savaş muhabiri olarak İkinci Dünya Savaşı'na katılır. Savaş sırasında yazdığı gazete makalelerini topladığı “Bir Savaş Vardı” adlı eserinin girişinde ilginç bir kavram yaratır: Savaş Çabası. Savaş çabasının göndermesi, özellikle savaşmayanlar bakımından anlamlıdır, savaşın bütün kötülüklerinin üstü örtülmeli, korku, ölümler, savaşın saçmalığı, askeri hiyerarşideki zavallılıklar asla yazılmamalıdır. Çünkü savaşın anlamı zedelenmemelidir. Bunun için hem askeri hem de sivil mekanizmalar kurulmuştur. Savaşın anlamına zarar gelmemesi için sivil ve askeri düzeneklerin hepsi muntazaman kurulmuştur. İşte bu mekanizmaların içinde işleyen her aktör savaş çabasının içindedir.

Türkiye’de “beka” stratejisi kapsamında geliştirilen çabalar ile Steinbeck’in kavramı arasında çok dikkat çekici bir ilişki var. Savaşın bütün anlamsızlığını örtbas etmek üzere kurgulanmış ve bizzat bireyler tarafından uygulanan savaş çabasının motivasyonu neyse Türkiye’deki beka-terör çemberi stratejisinin motivasyonu da. Savaşın sürmesinden çıkarı olan, savaşın anlamsızlığından çıkar elde eden bütün bir şebeke bu çabayı sürdürmek için yoğunlaşıyor. Çabaya bir biçimiyle dahil olanların hepsi birebir böyle bir motivasyonla hareket etmese de düzeneğin içine girdiğinde bunu fark etse de çok çeşitli nedenlerle bu düzeneğin içinde kalmak için çokça neden bulabiliyor kendine.

KAYYIM DÜZENEGİ

Diyarbakır, Van ve Mardin’e kayyımların atanması önceden beka-terör çemberinde duyurulmuştu. Halkın istediği adayı seçemeyeceği, seçerse görevden alınarak kayyım atanacağı da iktidarın birinci ağızlarından ifade edilmişti. AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın, kayyım uygulamalarının tetikçisi, kendini demokrasi teorisyeni ilan eden Süleyman Soylu’nun, uygulamaları tebrik eden MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin, on yılda bir bayrağının rengini, partisinin ideolojisini değiştiren Perinçek’in bir arada “savaş çabası”nın içinde işlediği düzeneği hangi motivasyonla kurdukları bakımından artık açığa çıkarılması gereken çok fazla şüphe yok. Daha yeni seçilmiş belediye başkanlarının yerine atanan kayyımların ilk icraatlarının Erdoğan fotoğrafını belediyeye asarak neyi göstermek istedikleri de açık. Siyasal iktidara sahip olan partilerin, onların sermaye kesimiyle ilişkilerinin, uluslararası güçlerle yapılan pazarlıkların çökme durumunda olduğu da açık. Yurt içinde siyasal hegemonyasını yitirmiş, ekonomik ve siyasi olarak krizden krize sürüklenen bir nüfusu idare edecek rıza mekanizmalarını oluşturma şansı olmayan, emperyalizmin sopasına da havucuna da hiçbir direnci kalmayacak denli bağımlılığa saplanmış bir iktidar elbette varlığını sürdürmenin yolunu ülke üzerinde sürekli büyüttüğü sopayı sallandırmakta buluyor. Test ediyor ve el büyütüyor.

Savaş çabasının beka-terör çemberi düzeneği OHAL’in ilanı ile kurulmuştu. Bu düzenek cumhurbaşkanlığı hükümet

sistemi olarak geliştirildi. OHAL düzeneği içinde neredeyse her şey siyasi iktidarın bekasına göre düzenlendi. Örneğin 674 sayılı KHK ile kayyım düzeneği kurulduğunda amacı belliydi. Terör ile ilişki şüphesi olanlar da belediye başkanı mı olacak diyenler bir zahmet sussunlar. Ha illa ki savaş çabasının aktörleri olarak devam edeceğiz, bundan çıkarımız var kafasıyla konuşacaklarsa artık kimseyi inandıramayacaklarını da bilsinler.

YARGI DÜZENEGİ

Türkiye’de yargının nasıl işlediğine ilişkin küçük bir örnek vereyim onlara. Polis Akademilerinin kapanması ile açıkta kalan öğrenciler belli fakültelere yerleşti. Bunlardan bir kısmı da sınava girerek kendileri üniversite kazandılar. Onlardan hukuk fakültesini kazanan yeni mezun bir avukatın anlattığı küçük bir hikaye Türkiye’de yargı rejimini belki de en iyi özetleyenlerden biri. Devletin polis akademisine 17 yaşında girmiş, kapatılınca hukuk fakültesini bitirmiş ve baroda staja başlamış bir genç, ruhsat almadan hemen önce darbe girişiminin ardından 3 yıl geçtiği halde soruşturmaya uğruyor. Nedeni basit çünkü hakkınızda soruşturma varsa, Adalet Bakanlığı size ruhsat vermiyor. Basit değil mi, kuralı koy, savcılara da bu kuralı şu kişilere şöyle uygula diye haber sal. Belediye başkanlarına soruşturma aç, sonra görevden al, süresiz al, yerine atadığın kayyımın göreve gelirken ilk icraatı da Erdoğan fotoğrafı asmak olsun. Böylece hukuk devleti olsun ülke. Mahir Ünal böyle bir rejimin hukuk devleti teorisyeni, Süleyman Soylu da demokrasi teorisyeni olsun. Yakışır elbette, canlarım benim.

Oynadıkları oyunun herkesin farkında olduğunu bile bile bu tehlikeli oyunları oynayanlar çıkmaza sürükledikleri yaşamlarımıza karşı hiçbir sorumluluk duymadan “savaş çabası”nın içinde eyliyorlar. Anlamını yaratıyorlar, mevzu mekanizmalarını yaratıyorlar, her adımlarında kendilerini güvenceye aldıklarını düşünüp yeni adımlar atmak zorunda kalıyorlar. Bu çok klasik çöküş hikayesinin dünya tarihinde görülmüş onlarca örneği ise hepimizi, tüm ülke kamusunu riske atan sonuçlardan başka hiçbir şey göstermiyor. Kendilerine suni güvenceler yarattığını sananlar, kendileriyle birlikte koca bir ülkeyi cehennemden çevirmekten zerre kadar korkmuyorlar.

Peki AKP’nin, yanibaşındaki aktörlerin, tuhaf ilişkiler yaşadıkları sermaye çevrelerinin ve uluslararası güçlerin yaptığı her sınavı (7 Haziran 2015 – 31 Mart -23 Haziran 2019 dışında) iktidarın istediği şekilde başarıyla geçen muhalefet güçleri savaş çabasının neresinde konumlanacak? Aslında daha cümlelerin başından belli değil mi? 7 Haziran 2015 ve 31 Mart 2019 ve 23 Haziran 2019’da yapılanlardan ders alınması gerekmez mi? Sınav sorularını hazırlama zamanı artık gerçek sahibine muhalefete hala geçmedi mi?

Son olarak “sıra İstanbul’a da gelecek” sözüne hiç katılmıyorum. Çünkü artık Van’ın, Diyarbakır’ın, Mardin’in zaten İstanbul olduğu bir gündeyiz. Bunu kavramadan da ortak bir hikaye kurmak asla mümkün olmayacak.

“Basit değil mi, kuralı koy, savcılara da bu kuralı şu kişilere şöyle uygula diye haber sal. Belediye başkanlarına soruşturma aç, sonra görevden al, süresiz al, yerine atadığın kayyımın göreve gelirken ilk icraatı da Erdoğan fotoğrafı asmak olsun. Böylece hukuk devleti olsun ülke. Mahir Ünal böyle bir rejimin hukuk devleti teorisyeni, Süleyman Soylu da demokrasi teorisyeni olsun. Yakışır elbette, canlarım benim.”



Kayımlı muhalefet, kayıtsız muhalefet ve İdlib'in laneti

İnsanlar Van'da, Mardin'de, Diyarbakır'da devletin başlarına ördüğü belayla meşgulken 'Nevzuhûr İttihatçılık' Fırat'ın batısında da ızanla, mantıkla, vicdanla izahı mümkün olmayan işler çeviriyor. Beri tarafta Irak'ın kuzeyinde savaşı büyüttükçe büyütüyor; pergeli ta Irak'ın orta yerine kadar açmış. Sorgusuz sualsiz. Beka dendiğinde sorgu zaten yersiz!

FEHİM TAŞTEKİN

İzmir'in ciğerleri yanarken Orman Bakanı Bekir Pakdemirli konuşuyor: "THK'nın elinde 6 uçak var ama 3'ü yerde. Yani yuvalarında motor yok; 3 tanesi faal. Bunların sadece biri yakıt almaya gittiğinde, link kurma imkânı yok. Türkiye'de bize hizmet verecek bir uçak filosu bulunmuyor. Kiraladığımızda orman personeli binmek istemiyor. Emniyetli bulan varsa, apronda duruyor, buyursunlar uçuşunlar."

Devletin düşürüldüğü durum da, yürütülen mantık da dehşet verici. Buradaki aculluk, iş bilmezlik, pişkinlik, küstahlık neyse dış politikadaki melanetler de odur ya da onun eseri. Aynı kifayetsizlik ve öngörüsüzlükle Ortadoğu'da çok yangın çıkardılar. Söndürecek beceriden de yoksunlar. Ya da niyetleri bu değil; tıynetten yangından mal kaçırmak da var.

Daha dehşet olanı, bunların hiçbirini yönetilenlere dokunmuyor, muhalefeti de yakmıyor. 'Yaldır yaldır' gelen faşizmin bizatihi mağduru ama hala zillette debelenebilmenin mazetini arıyor. Suçu işleyen devlet ya 'mutlak dokunulmazdır'; onun gölgesinde, onun lütfettiği kadar ve onun uygun gördüğü kelimelerle laf çevirmek kâfidir muhalefet olmaya.

İktidar dışarda çıkardığı yangını duman altı edebilmek için içeride yangın çıkarmakta çok mahir. İçeride yangın bacayı sarmışsa yığınları beka davasına kilitleyecek dış düşmanlar bulmakta ve maceralara atılmakta da zorluk çekmiyor. Rezaletler, gasplar, hırsızlıklar, hukuksuzluklar, ülke kaynaklarını tarumar eden ihaleler, rant transferleri, elde patlayan devasa projeler, yok edilen kurumlar, kemirilen ekonomi, katledilen ormanlar asla konuşulmasın. Tehditler, şantajlar, adam kaçırmaya olayları ve işkenceler artık sıradan. İçeride beka, dışarıda beka.

Ve muhalefet asla iktidarın keyfini kaçırarak düzeyde ortak bir paydada buluşmasın. HDP'li üç belediye kayyım atarak milletin iradesine ve ülkenin huzuruna kast edenlerin muradı başka ne ola ki? Bu elverişli yangınlardan sadece biri. Devamı da gelecek.

Ağustos zaferlerine 'Doğu Fırat Seferi' iktidarın sorumlu olduğu krizler ve açmazlar üzerine bir şal gibi gerilecekti. CHP ve HDP tabanında gelişen yakınlaşma da dinamitlenmiş olacaktı. O hatta başkalarının hesabı daha üstün geldi. Sahnenin değişmesi gerekiyordu ve şimdi içeriği terörize etmenin imkanlarını zorluyorlar.

İnsanlar Van'da, Mardin'de, Diyarbakır'da devletin başlarına ördüğü belayla meşgulken 'Nevzuhûr İttihatçılık' Fırat'ın batısında da izanla, mantıkla, vicdanla izahı mümkün olmayan

"İktidar dışarda çıkardığı yangını duman altı edebilmek için içeride yangın çıkarmakta çok mahir. İçeride yangın bacayı sarmışsa yığınları beka davasına kilitleyecek dış düşmanlar bulmakta ve maceralara atılmakta da zorluk çekmiyor. Rezaletler, gasplar, hırsızlıklar, hukuksuzluklar, ülke kaynaklarını tarumar eden ihaleler, rant transferleri, elde patlayan devasa projeler, yok edilen kurumlar, kemirilen ekonomi, katledilen ormanlar asla konuşulmasın. Tehditler, şantajlar, adam kaçırmaya olayları ve işkenceler artık sıradan. İçeride beka, dışarıda beka."

“ Hükümet daha sonra bu cihatçılar üzerindeki etkisine güvenerek Rusya’ya yerine getiremeyeceği sözler verdi. Oyun kurucu olacak ya, riskin boyutunun boyunu aşmasını da sorun etmiyor. Birinci vazife hepsi aynı potada çimlenmiş olsalar da ‘ılımlı’ muhalifleri teröristlerden ayırmaktı. Bunun için ‘Suriye Ulusal Ordusu’ ve ‘Ulusal Kurtuluş Cephesi’ diye iki çatı örgütü de kurdular. “Güdülebilenler” ile “Türk devletinin himmetinden nemalanan fakat güdülmesi zor olanlar” yapılanması...”

işler çeviriyor. Beri tarafta Irak’ın kuzeyinde savaşı büyütükçe büyütüyor; pergeli ta Irak’ın orta yerine kadar açmış. Sorgusuz sualsiz. Beka dendiğinde sorgu zaten yersiz!

Bir hizmettir tekerrür eden ama ne çare! İktidar sahipleri birkaç demeçle, bir efelenmeyle, ne bileyim diklenmeyle görüntüyü kurtarabildiği sürece hezimetten de yüksünmüyor.

Muhalefet ise en azından şu Suriye’de olup bitenlere ciddiyetle bakabilmeyi becerebilseydi. Ülkenin düşürüldüğü duruma dair kimi zaman doğru düzgün soru yöneltmekten bile aciz bir iki soru önergesiyle sorumluluk savıyor. Sanki önergeler iktidarın umurunda!

Gündem oluşturmaktan imtina eden bir temkinlilik hali. Aynı kapının tokmağı, aynı teknil; iktidarın yolu mantıktan, hukuktan, gelecekte yoksundur ama askeriyle, özel timiyle, istihbaratıyla devlet işin içindeyse susulur. Devlet mevzu sufleler ‘emir’ telakki ediliyor. Lakin susma vakti değildir; ülkenin ordusu ve kaynakları El Kaide ve türevlerinin hizmetine sokuluyorsa hiç değildir.

Hükümetin Suriye’deki kirli müdahaledeki ürkütücü rolü bir kenara, son düzlükte yaşananlar azıcık devlet aklıyla bile olacak şeyler değil. Son birkaç yılda büyük bir özgüvenle Suriye’nin bütün cephelerinden çıkartılan cihatçıların Türkiye sınırlarına taşınmasına aracılık eden bir strateji. İdlib bu sayede 100 bin civarında savaşçının temerküz alanına dönüştü. İdlib, açılan cephelere Türkiye üzerinden akın akın giden küresel mücahitlerin giriş kapısıydı. Savaşın bitiş sahnesini kurgulayan Suriye ve müttefikleri çıkış kapısının da burası olmasını istedi. Bu stratejiye ortak olmak da ‘sahada olmak, oyunda kalmak’ gibi bir efsunla yeni Osmanlı’nın kaçacağı bir şey değildi. Stratejik derinlikte bunlardan dibi yok.

Hükümet daha sonra bu cihatçılar üzerindeki etkisine güvenerek Rusya’ya yerine getiremeyeceği sözler verdi. Oyun kurucu olacak ya, riskin boyutunun boyunu aşmasını da sorun etmiyor. Birinci vazife hepsi aynı potada çimlenmiş olsalar da ‘ılımlı’ muhalifleri teröristlerden ayırmaktı. Bunun için ‘Suriye Ulusal Ordusu’ ve ‘Ulusal Kurtuluş Cephesi’ diye iki çatı örgütü de kurdular. “Güdülebilenler” ile “Türk devletinin himmetinden nemalanan fakat güdülmesi zor olanlar” yapılanması... Sonra terörist diye nitelenen grupları İdlib’i çevreleyen 15-20 kilometrelik alandan çıkarmayı ve burayı ağır silahlardan arındırmayı da taahhüt ettiler. Bu taahhüt, İdlib’in saldırılarda sıçrama tahtası olarak

kullanılmayacağı sözüyle tahkim edildi. Dahası Halep'ten Lazkiye'ye inen otoyol (M-4) ile Halep'ten Şam'a giden otoyolun (M-5) açılma işini de üstlendiler. Yol ihalesi alır gibi. 17 Eylül 2018'de Soçi'de bunların altına imza atılırken 'çar' Vladimir Vladimiroviç Putin'in ne denli hınzır hınzır gü-lümsediği tahmin edilebilir. Böylesi imkânsız, böylesi kendi kendini El Kaide'nin hamisi yapan bir misyonu sahiplenmek her kula nasip olmaz! Görev süresi 31 Aralık 2018'de doldu. Taahütler yerine getirilmedi:

- Önce terörist listelenmiş Heyet Tahrir el Şam (HTŞ), Türkiye'nin uhdesindeki ılımlıları döve döve küreyip İdlib'in yüzde 90'ını kontrol eder pozisyona geldi. Misyon birde skor sıfır.
- ılımlılar teröristleri yiyip bitirecekken tersi oldu. Güvenli bölge kurulamadı. Etti iki sıfır.
- Yollar açılmadı, etti üç sıfır.
- İdlib'ten diğer bölgelere saldırılar kesilmedi. Bir sıfır da buradan.

Tabii bu arada misyon için Türk ordusu 12 kontrol noktası kurmuştu. Misyonun aslında başka türlü yorumlandığı anlaşıldı. Buraların Soçi Mutabakatı'nın koşullarını yerine getirmekle ilgisi yoktu; tersine silahlı örgütler için bariyer işlevi görecek. Suriye ordusu güneyden cephe açtığına, Türkiye'nin ılımlıları terörist diye afişe edilenlerle omuz omuza verdi. Ortak cephede kimler yoktu ki; IŞİD'in Suriye'deki ilk yapılanması olan Nusra'nın devamı HTŞ, El Kaide dörtlüsü olarak 'Huras el Din', 'Ensar el Din', 'Ensar el Tevhid' ve 'Ensar el İslam'; Taliban bağlantılı Türkistan İslami Partisi (TİP), Çeçenlerin liderlik ettiği Ecnad el Kavkaz ve Özbeklerin İmam Buhari Tugayı; Türkiye'nin doğrudan desteklediği Feylak el Şam, Ceyş el Ahrar, Ahrar el Şam, Sukur el Şam, Ceyş el Nasr, Birinci Sahil Tümeni, İkinci Sahil Tümeni, Birinci Piyade Tümeni, İkinci Ordu, 23. Tümen, Ceyş el İzze vs.

Ellerinde Türkiye'den giden silah ve zırhlı araçlarla. Mayıs-temmuz arasında tırmanan bu savaşta dengeyi değiştiren Türk katkısıydı. Putin, bir NATO üyesine S-400 satmanın hazzı için İdlib'de Erdoğan'ın cihatçılarla işgalini görmezden geldi. Lakin Fırat'ın doğusunda müşterek hareket merkeziyle Türk-Amerikan ortaklığının tesisi, Putin'in yutacağı bir hamle değildi. İşte İdlib, yanıtın verileceği yerd. Yeniden başlayan operasyonla Han Şeyhun'un ele geçirilmesini biraz da bu zaviyeden görmek lazım. Türk ordusu yine takviye

"Ellerinde Türkiye'den giden silah ve zırhlı araçlarla. Mayıs-temmuz arasında tırmanan bu savaşta dengeyi değiştiren Türk katkısıydı. Putin, bir NATO üyesine S-400 satmanın hazzı için İdlib'de Erdoğan'ın cihatçılarla işgalini görmezden geldi. Lakin Fırat'ın doğusunda müşterek hareket merkeziyle Türk-Amerikan ortaklığının tesisi, Putin'in yutacağı bir hamle değildi. İşte İdlib, yanıtın verileceği yerd. "

“Suriye defteri sorunsuzca kapanmayacak. Üstelik yeni İttihatçılar hikâyeyi bitirmeye niyetleri de yok. İdlib’de ihtiyaç fazlası cihatçılar Libya sahnesine kaydırılıyor. Orada da akıl almaz bir savaş yürütülüyor. Bunun hesabını şimdiden soracak biri var mı? Orada muhalefet var mı?”

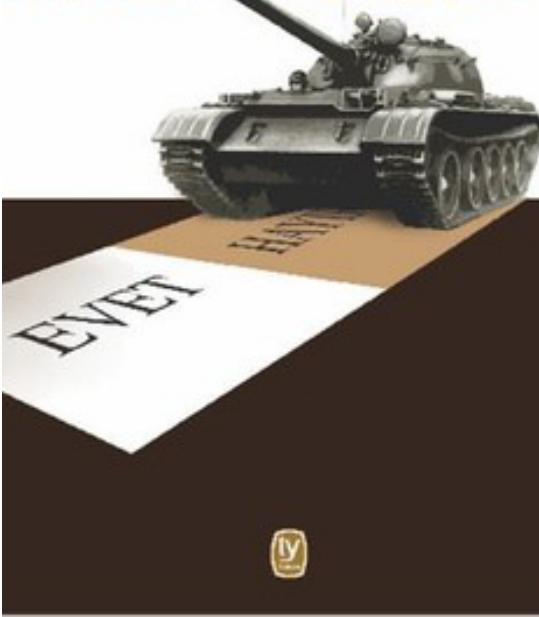
güç gönderdi. Ama gecikmişti. Suriye ordusu M-5 yoluna ulaşarak ikmal hattını kesen Suriye ordusu bir de konvoyla eşlik eden Feylak el Şam’ın araçlarını bombalayarak sevkiyatı durdurdu. Han Şeyhun’un 10 km güneyinde Morek’teki Türk askeri gözlem noktası kuşatma altında kaldı.

Bu tablo yeterince vahim değil mi? Devletin bekasıyla izahı kabil mi? Bu savaşın yansımaları ve kaçınılmaz sonuçları olarak Türkiye’deki patlamalar farklı bir muhalefeti gerektirmez mi? Mesela 9 Ağustos’ta Hatay-Reyhanlı’da bir tesiste 5 saat boyunca patlamalar oldu. “Askeri mühimmat patladı” denildi. İşte muhalefetin susması için kâfi bir izah. Eski bir çırçır fabrikası. Reyhanlılılar buranın Suriye bağlantılı operasyonlarda istihbarat ve bir yardım kuruluşu tarafından kullanıldığını söylüyor. Bünyesinde dört de lojman var. Neresi askeri? Neresi yasal? Patlayan nedir? Kimse bunun hesabını sormaya yanaşmadı.

Suriye defteri sorunsuzca kapanmayacak. Üstelik yeni İttihatçılar hikâyeyi bitirmeye niyetleri de yok. İdlib’de ihtiyaç fazlası cihatçılar Libya sahnesine kaydırılıyor. Orada da akıl almaz bir savaş yürütülüyor. Bunun hesabını şimdiden soracak biri var mı? Orada muhalefet var mı?

Kitaplarda 'Kayyım'...

İBRAHİM Ö. KABOĞLU 15 TEMMUZ ANAYASASI



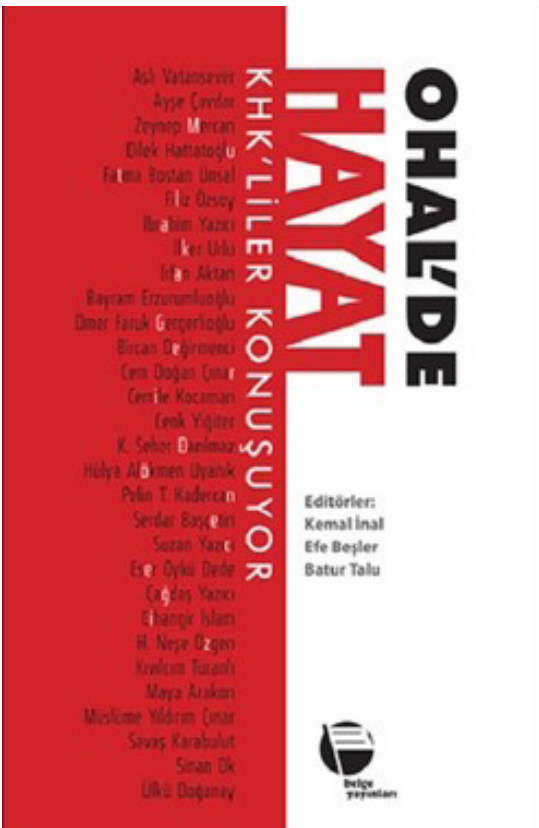
15 Temmuz Anayasası

Yazar: **İbrahim Ö. Kaboğlu**

Yayınevi: **Tekin Yayınevi**

Baskı Yılı: **2017**

Sayfa Sayısı: **232**



Ohal'de Hayat KHK'liler Konuşuyor

Yazar: **Kolektif**

Yayınevi: **Belge Yayınları**

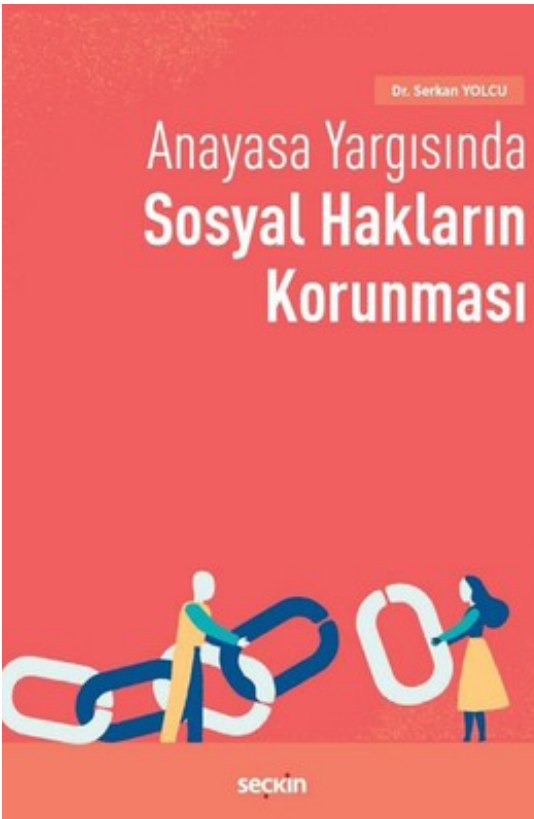
Baskı Sayısı: **2018**

Sayfa Sayısı: **504**



Türkiye'nin Anayasa İmtihanı

Yazar: **Murat Sevinç**
Yayınevi: **İletişim Yayınları**
Baskı Yılı: **2017**
Sayfa Sayısı: **192**



Anayasa Yargısında Sosyal Hakların Korunması

Yazar: **Serkan Yolcu**
Yayınevi: **Seçkin Yayıncılık**
Baskı Sayısı: **2018**
Sayfa Sayısı: **421**

Kitaplarda 'Kayyım'...



Anayasa ve Parlamento Üzerine İncelemeler

Yazar: **Şeref İba**

Yayınevi: **İş Bankası Kültür Yayınları**

Baskı Yılı: **2010**

Sayfa Sayısı: **504**



Anayasa İktidar ve Meşruiyet Sorunu

Yazar: **Engin Şahin**

Yayınevi: **Adalet Yayınları**

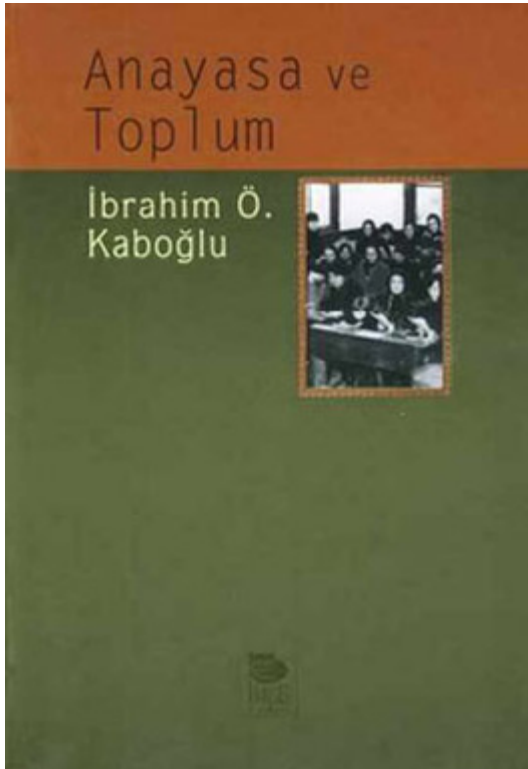
Baskı Sayısı: **2015**

Sayfa Sayısı: **184**



Yeni Anayasa Cumhurbaşkanlığı Sistemi Yeni Türkiye

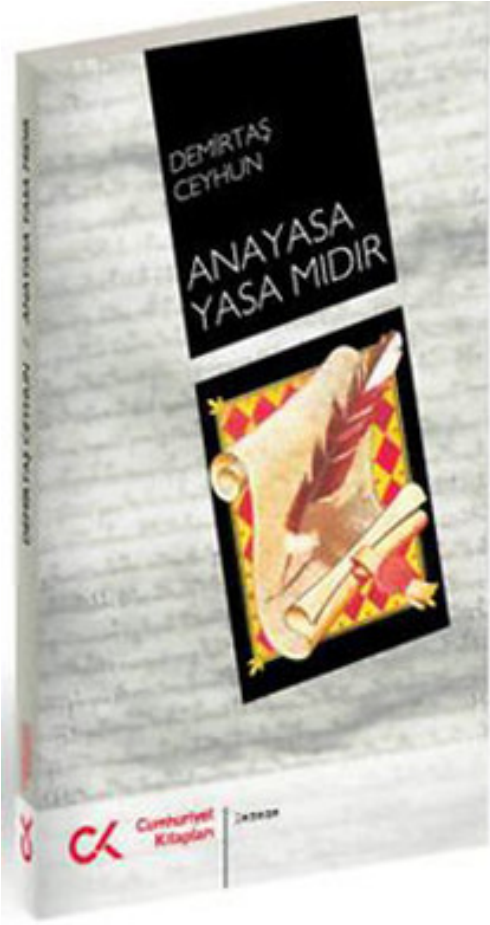
Yazar: **Hacer Haniç**
Yayınevi: **Hayy Kitap**
Baskı Yılı: **2017**
Sayfa Sayısı: **168**



Anayasa ve Toplum

Yazar: **İbrahim Ö. Kaboğlu**
Yayınevi: **İmge Kitabevi**
Baskı Sayısı: **2011**
Sayfa Sayısı: **196**

Kitaplarda 'Kayyım'...



Anayasa Yasa Mıdır?

Yazar: **Demirtaş Ceyhan**

Yayınevi: **Cumhuriyet Kitapları**

Baskı Yılı: **2009**

Sayfa Sayısı: **262**



Türkiye'nin Anayasa Gündemi

Derleyen: **İbrahim Ö. Kaboğlu**

Yayınevi: **İletişim Yayınları**

Baskı Sayısı: **2016**

Sayfa Sayısı: **296**



OHAL Uygulamaları

Yazar: **Ufuk Yeşil**

Yayınevi: **Alternatif Yayıncılık**

Baskı Yılı: **2019**

Sayfa Sayısı: **455**



Ohal Khk Rejiminin Eleştirisi ve Ohal Ceza Hukuku Rejimi

Yazar: **Doğan Erkan**

Yayınevi: **Ekin Basım Yayın**

Baskı Sayısı: **2019**

Sayfa Sayısı: **369**